

Zbornik Naravovarstvene zveze Smrekovec

NAŠIH 10 LET

Naravovarstvena zveza Smrekovec

KAZALO

ZBORNIKU NA POT	3
OBČINA ČRNA NA KOROŠKEM	6
OBČINA LJUBNO	7
OBČINA ŠOŠTANJ	9
ZGODOVINA NARAVOVARSTVENE ZVEZE SMREKOVEC	12
NAŠI PREDSEDNIKI IN ODBORNIKI ORGANOV	
NARAVOVARSTVENE ZVEZE SMREKOVEC	41
PLANINSKO DRUŠTVO ŠOŠTANJ	43
PLANINSKO DRUŠTVO ČRNA NA KOROŠKEM	45
PLANINSKO DRUŠTVO VELENJE	48
PLANINSKO DRUŠTVO LJUBNO OB SAVINJI	51
ZAKAJ JE SMREKOVEC POSEBEN IN ZAKAJ GA VAROVATI?	54
SAVINJSKO GOZDARSKO DRUŠTVO NAZARJE	59
GOBE, TRETJA VEJA ŽIVE NARAVE	62
DEJAVNOST OSNOVNIH ŠOL	65
DOM NA SMREKOVCU	69
GEPARK KARAVANKE/KARAWANKEN –	
SKRIVNOSTI, ZAPISANE V KAMNINAH	71
PIRAMIDA NA VRHU SMREKOVCA – OD IDEJE DO NASTANKA	73
SODELAVCI IN POVEZANI Z NZ SMREKOVEC	
oz. bili VKLJUČENI V AKTIVNOSTI NZ SMREKOVEC	74
AKTIVNO VKLJUČENI V DELO NZ SMREKOVEC	76
MILAN POGORELČNIK	78
ODŠLA JE ... V SPOMIN IRENI BRLOŽNIK	79
VERSKA ZNAMENJA NA SMREKOVCU	85
SKLEPNA MISEL – KAKO NAPREJ?	89
HVALA PODPORNikom	91

KOLOFON

10 let Naravovarstvene zveze Smrekovec (2005-2015)

Založnik: Naravovarstvena zveza Smrekovec, Bele Vode 18A, 3325 Šoštanj, ob sodelovanju občin Črna na Koroškem, Ljubno in Šoštanj

Uredniški odbor: Jože Melanšek (urednik)

Pavel Lesjak, Lojze Gluk, Klavdija Potočnik, Matej Kortnik, Damjan Jevšnik, Martina Pečnik Herlah, Bojan Rotovnik

Fotografije: avtorji posameznih fotografij in arhiv NZ Smrekovec ter arhivi članov (društev) vključenih v NZ Smrekovec

Avtor fotografije na naslovnici: Jože Melanšek

Lektoriranje: Jožica Andrejc

Oblikovanje: Media Center, Marko Gorjup s. p.

Tisk: , 500 izvodov

Izdaja: marec 2015

V Statutu Naravovarstvene zveze Smrekovec (NZ Smrekovec) je med drugimi temeljnimi nameni zapisano:

- povezuje društva v skupnem interesu ohranjanja narave na širšem območju Smrekovškega pogorja,
- zagotavlja vsebinske in organizacijske pogoje za delovanje in razvoj naravovarstvenega gibanja,
- promovira varstvo narave in načela trajnostnega razvoja,
- skrbi za uravnoteženost interesov uporabnikov prostora v smislu ohranjanja narave,
- skrbi za arhiviranje pomembnih dokumentov s področja raziskav in ohranjanja narave Smrekovškega pogorja in spodbuja naravi prijazen turizem Smrekovškega pogorja.

NZ Smrekovec letos praznuje 10. obletnico ustanovitve. Zato je čas, da zberemo in zapišemo, kar je narejenega in tudi še nedokončanega. Združeni ustanovni člani in sedanje vodstvo NZ Smrekovec smo stopili skupaj z namenom, da pripravimo dve publikaciji.

Zgodovina se ne začneja z Ustanovno skupščino NZ Smrekovec, ki je bila 21. februarja 2005. Že pred tem se je porodila misel takratnemu predsedniku Planinskega društva Šoštanj Bojanu ROTOVNIKU na enem izmed izletov z otroki iz šoštanjskega vrtca junija 2003. »Srečali« so se z motoristi na planinski poti. Vse to je sprožilo iskanje naravi in ljudem prijaznih ukrepov in aktivnosti.

Tem prizadevanjem je namenjen tudi ta Zbornik – NAŠIH 10 LET in Planinski

vodnik po Smrekovškem pogorju. Da sporočimo javnosti, kaj smo delali, kako uspevali, na kakšne težave smo naleteli in kako smo jih pomagali odpravljati. Temeljni namen je bil, zbrati čim več gradiva, dejstev in spominov ter tako ohraniti, kar je bilo storjeno v prvem desetletju delovanja. Vse to naj bo dobro izhodišče za naša prizadevanja in krepitev naravovarstvene kulture v naslednjem desetletju.

Ko sem pred letom dni, po smrti naše delavne in prizadevne predsednice Irene BRLOŽNIK, ob razgovorih, da prevzamem vodenje NZ Smrekovec, prebiral vsa dejstva na spletnih straneh, svoje zapiske in gradiva od leta 2009, ko sem bil izvoljen v Upravni odbor NZ Smrekovec, sem razmišljal, kako preseči idejo o ukinitvi zveze. Misel, ki se je nekomu ob tem utrnila: »Saj še nismo

storili vsega, kar imamo zapisano,« mi je bila v pomoč. Ob tem razmišljanju mi kane spoznanje: leto 2015 je leto 10. obletnice NZ Smrekovec. In kaj sedaj, saj samo proslavljanje ni dovolj, potrebno je nekaj pripraviti, kar bo trajno in bo motiviralo tedanje in sedanje odbornike zveze ter jih povežalo, povežalo ljubitelje Smrekovca in spodbudilo za boljše sodelovanje. »Zbornik bomo izdali,« je bila naša odločitev. Tej ideji se pridruži dodatni predlog v prvih letih delovanja NZ Smrekovec zelo aktivne Martine PEČNIK: »In Planinski vodnik po Smrekovškem pogorju.« To dvojce smo združili v eno celoto, čeprav sta dve knjižici različnih formatov ...

Upravni odbor je na svoji 2. razširjeni seji 25. septembra 2014 imenoval Organizacijski odbor za pripravo in izvedbo 10. obletnice NZ Smrekovec, ki je postal sočasno Uredniški odbor v sestavi:

Jože Melanšek, predsednik (urednik Zbornika – NAŠIH 10 LET), Pavel Lesjak, namestnik, in člani Lojze Gluk, Klavdija Potočnik, Matej Kortnik, Damjan Jevšnik, Martina Pečnik – Herlah (urednica Planinskega vodnika ...) in Bojan Rotovnik. Ena izmed nalog je bila: praznovanje 10. obletnice naj bo osnovna spodbuda za pospešitev dejavnosti v letu 2015 in naslednjih letih. Ne samo za odbornike zveze in vključena društva, ampak za ves življenjski pod in ob Smrekovcu, v treh dolinah, ki obdajajo Smrekovec (1577 m) in tvorijo na vrhu tromejo občin Črna na Koroškem, Ljubno in Šoštanj.

Izbrani smo bili bivši in sedanji nosilci dejavnosti NZ Smrekovec, torej tisti, ki

veliko vemo o zvezi. Poenotili smo se in vedeli, kaj hočemo, kako naj pristopimo k delu in čemu je namenjeno vse to. Enotna in skupna povezovalna ideja je OHRANIMO SMREKOVEC. Postavljeni začetni roki so se izmikali, čas je terjal svoje in sedaj imate pred seboj obe naši publikaciji.

Veliko smo se ukvarjali tudi z različnimi pogledi naravovarstvenega delovanja in ukrepi, za katere sem mislil, da je o njih vse razčiščeno. Tudi zato je pomembna pestrost pogledov različnih društev, ki tvorijo NZ Smrekovec. Veliko dela sta imela oba urednika. Vendar je Bojan Rotovnik, ki je prevzel kronološki del, veliko pomagal, ker je zbral dejstva, okoli katerih ni bilo več razprave in so dobra osnova ter dokumentacijsko gradivo.

Če vzamemo društveno življenje NZ Smrekovec kot obdobje človeka od spočetja, preko rojstva, v obdobje rasti, smo tu, ob naši 10. obletnici. Takoj nato lahko začnemo razmišljati, kaj pa v naslednjem desetletju. Idej je mnogo, opravimo izbor in določimo prednostne naloge – skupaj z vami vsemi, ki boste prebirali te vrstice. Pomagajte nam. Zbirajte naprej gradivo o NZ Smrekovec, o dogodkih na Smrekovcu, brskajte po osebnih zapisih ter nam posredujte gradiva in fotogradivo. Bogatimo našo zbirko tudi za bodoče rodove.

Nobena pobuda, noben projekt ne uspe in ne zaživi brez zavzetega vključevanja ne samo nekaj ljudi, ampak prizadevanja širše skupnosti. Zato smo v letu 2014 ponovno vzpostavili dobre stike z vsemi tremi župani, našimi podporniki:

županjo Občine Črna na Koroškem Romano LESJAK, županom Občine Ljubno Franjem NARALOČNIKOM in županom Občine Šoštanj Darkom MENIHOM, ki so nas uspešno podprli. Iskrena hvala jim.

Hvala tudi vsem imenovanim in neimenovanim sodelavcem v Zborniku ali Planinskem vodniku, ki so prostovoljno prispevali svoj prosti čas za pripravo sestavkov in fotografij.

Dolžan sem se posebej zahvaliti Jožici za lektoriranje, Francu za zbiranje in sortiranje slik, postavitev v Power-

pointu, Tomu za izvleček njegovega filma Zavzemi se za Smrekovec, Ivu in Marku za strokovne nasvete in iskreno sodelovanje, tudi na prostovoljni osnovi.

In kako se bomo najboljše oddolžili vsem dosedanjim odbornikom, vsem uspešnim preminulim članom NZ Smrekovec? Ostanimo tovariši in prijatelji Smrekovca ter naprej krepimo delovanje Naravovarstvene zveze Smrekovec.

*Jože Melanšek,
predsednik NZ Smrekovec*

Foto: Lojze Gluk

Smrekovsko pogorje se kot mogočna gmota dviga nad Črno na Koroškem – vse od Slemena na vzhodu do Koprivne na zahodu. Že od nekdaj velja za skrivnostni svet neokrnjene narave, ki nas nekako povezuje s pradavnino in dogajanji pred milijoni let, ko so tudi v naših krajih domovali dinozavri.

Smrekovec, kjer planinsko kočjo upravlja Planinsko društvo Črna na Koroškem, danes poznamo predvsem po tem, da je ugasli vulkan, ki s svojo geološko sestavo, načinom nastanka, posebnim živalskim in rastlinskim svetom predstavlja svojevrsten zanimiv in skrivnostni svet, ki ga z velikim veseljem vedno znova odkrivamo in spoznavamo.

Ljubitelji neokrnjene narave na pogorju Smrekovca lahko odkrijemo kamnine, ki so produkt lave ali pepela, v bogatih gozdovih se skrivajo redke živali, med katerimi je kar nekaj redkih vrst ptic, tudi divji petelin. Na pobočjih Smrekovca raste izjemno veliko različnih zanimivih in tudi redkih rastlin, ki s svojimi barvami in oblikami ustvarjajo pravo pašo za oči.

Številne planinske in kolesarske poti vabijo obiskovalce, da si po poteh Smrekovskega pogorja odpočijejo od vsakodnevnega hitenja, se naužijejo naravnih lepot in prislunneje petju ptičev. Tu se ljudje zavemo svojih korenin in začutimo pridih pradavnine, ki veje iz temnih, skrivnostnih smrekovških gozdov. Prav zato Črnjani znova in znova radi pohajamo po pobočjih Smrekovca in občudujemo njegove lepote.

Ob deseti obletnici NZ Smrekovec se zahvaljujem vsem članom za njihovo delo in želim, da bi bili še naprej tako uspešni v svoji skrbi za neokrnjeno naravo.

*mag. Romana Lesjak, županja
Občine Črna na Koroškem*

Občina Ljubno leži na začetku ozke soteske Savinje, ki se vije prav v osrčje gora. Sestavljajo jo trg Ljubno, ki se v pisnih virih prvič omenja leta 1247, in osem zaselkov: Savina, Primož, Planina, Ter, Juvanje, Radmirje, Meliške in Okonina.

Že pred tremi stoletji je bila občina središče trgovine z lesom in središče splavarjenja – flosarstva, ki danes živi le še kot etnografsko turistična prireditev. Občina Ljubno je bogata po svojih kulturnih znamenitostih. Naselju Radmirje daje pečat romarska cerkev Frančiška Ksaverija, ki slovi po svoji opravi in zakladnici z zbirko daril in mašnih plaščev iz 18. stoletja. V središču trga Ljubno je urejena flosarska zbirka, ki predstavlja življenje flosarjev oz. splavarjev skozi zgodovino. Obiskovalca popelje v preteklost kraja in ohranja spomin na flosarijo, vlcerstvo in žagarstvo. Pripoveduje zgodbo o gozdovih, ki obdajajo dolino, o reki, ki teče skoznje, o spravilu lesa v dolino iz gozdov visoko v hribih, o delu na žagah, o izdelovanju splavov in o splavarjenju v oddaljene kraje, o lesu, ki se je pod pridnimi rokami spreminjal v kruh, in o usodah ljudi, ki so tod živeli.

Od naravnih znamenitosti velja omeniti Tirske peči, preko 100 metrov visoke apnenčeve stene na jugovzhodni strani planote Golte. Tu uspeva značilna termofilna flora, v previsnih pečinah pa vsako leto gnezdi planinski orel. Najpomembnejša naravna znamenitost pa je območje grebena Smrekovec – Komen, ki je zavarovano kot geološki in botanični rezervat. Andezitni hrbet

je rezultat vulkanizma iz oligocena, vrhovi grebena so zaobljeni in zaradi neapnenčaste, kisle podlage večidel poraščeni z rastlinami, ki jih drugje v Sloveniji ni najti. Zaradi edinstvenosti in izjemnih kvalitiet velja greben za objekt republiškega pomena.

Občina Ljubno je zaradi svoje izredne lege izhodišče za številne lepe in zanimive planinske poti, obiskovalcem pa nudi tudi prijetne izlete po okolici. Smrekovško pogorje je za planince priljubljen cilj, mir in neokrnjena narava pa sta zelo spoštovana in cenjena tudi med domačini. Število obiskovalcev se večja in skladno s časom, v katerem živimo, je poseg v mir in naravo vse večji. V Občini Ljubno se zavedamo motečih vplivov in aktivnega obremenjevanja okolja. Množičnost motoriziranega

obiska, organizirane vožnje z motornimi vozili in motornimi sanmi ogrožajo ne samo rastlinske in živalske vrste, ampak tudi planince, lovce, gozdarje in lastnike. V zadnjih letih smo priča tudi količinsko neomejenemu in pretiranemu nabiranju borovnic in brusnic v prodajne namene. Za ohranitev neokrnjenega Smrekovškega pogorja je nujno potrebno pričeti z ukrepi za zmanjšanje škodljivih vplivov. S pravilnim usmerjanjem vseh dejavnosti v okolju, predvsem turizma in gospodarjenja z gozdovi, bomo pripomogli k uravnoteženi izravnavi

interesov med naravo in gospodarskim razvojem. Za to pa se zavzema Natura 2000, kamor je umeščeno tudi Smrekovško pogorje.

Z vključitvijo v Naravovarstveno zvezo Smrekovec dokazujemo vsi, ki nam je do ohranitve neokrnjenega pogorja in vsega, kar je nanj vezano, da želimo s skupnimi prizadevanji ohraniti pestro in naravno okolje ter lepoto in bogastvo neokrnjene narave tudi za prihodnje rodove.

*Franjo Naraločnik,
župan Občine Ljubno*

Foto: Franc Maršnjak

*Vse knjige sem zaprl,
ena sama pa ostane vsem očem
odprta za vselej,
knjiga narave!*
(Jean- Jacques Rousseau)

O bčina Šoštanj šteje 8767 prebivalcev, razprostira pa se kar na 95,6 km². Po površini je celo večja kot Mestni občini Velenje in Celje. Zaznamuje jo pridobivanje električne energije, saj je, poleg tega da imamo Termoelektrarno Šoštanj, večji del pridobivalnega prostora Premogovnika Velenje prav na našem ozemlju.

Vse to se odraža v močni degradaciji okolja. Družmirsko jezero je celo najgloblje umetno jezero v Sloveniji, njegova globina se giblje okrog 90 metrov.

Občina Šoštanj pa ni zgolj Termoelektrarna Šoštanj in njen šesti blok, po čemer smo verjetno najbolj poznani. Imamo bogato zgodovino, na katero smo zelo ponosni. Obiskovalce vabi izjemno lepa prenovljena meščanska Vila Mayer z začetka 20. stoletja, poseben biser je primestna Vila Široko. V spomin na številne generacije šoštanjskih usnjarjev smo v prostorih nekdanje največje evropske tovarne usnja uredili Muzej usnjarstva na Slovenskem. Številni objekti kulturne dediščine poudarjajo bogato šoštanjsko kulturo in zgodovino: Kajuhov dom, Kajuhov park, spominski park pred šolo ... Ponosni smo na kulturna, športna in turistična društva. Nekatera imajo že skoraj 100-letno tradicijo, mnoga so s svojimi uspehi znana po vsej Sloveniji in tudi širše.

Zaradi degradacije okolja je toliko bolj pomembno, da ohranjamo naravne danosti, s katerimi se v naši občini ponášamo. Nedvomno je na prvem mestu priljubljenosti Smrekovec. Ugasli vulkan s številnimi posebnostmi v slovenskem prostoru in edino območje Nature 2000 v naši občini je za šoštanjsko občino posebnega pomena. Ključno vlogo pri obuditvi pomena tega najvišjega vrha naše občine je v zadnjih letih zagotovo odigrala Naravovarstvena zveza Smrekovec, s katero tudi odlično sodelujemo. S skupnimi močmi se trudimo s Smrekovca pregnati neurejen motoriziran promet, ki obremenjuje naravno okolje in moti, predvsem pa ogroža ljudi in ostali živelj na tem področju.

Smrekovec za občane Občine Šoštanj ni samo priljubljena destinacija nedeljskih pohodov, kraj za nabiranje gob, borovnic in brusnic, pašnik za govedo okoliških kmetov, ampak je tudi zelo kompleksen ekosistem, ki

ponuja biološko in ekološko ravnovesje v naravi. Na Smrekovcu lahko srečamo različne živalske in rastlinske vrste, številne gozdne poti pa bi nam lahko pripovedovale zanimive zgodbe iz bližnje in manj bližnje preteklosti. Torej ni nenavadno, da naša občina ob občinskem prazniku že leta organizira pohod na vrh Smrekovca, kjer se pohodniki ustavijo najprej na vrhu ob piramidi, nato pa se okrepčajo na koči

in preživijo dan v prijetnem druženju. Čestitam članom NZ Smrekovec, navdušencem in ljubiteljem narave, da skrbijo in ozaveščajo naše občane in vse, ki prihajajo na Smrekovec, kaj nam ta naš najvišji vrh v občini pomeni in kako bi se morali obnašati do njega, da bodo njegovih darov deležni še zanamci.

*Darko Menih, prof.,
župan Občine Šoštanj*

Jerebika. Foto: Lojze Gluk

brstična lilija

*triprsti detel
na Smrekovcu*

klusijev svišč

gozdni kozliček

alpski kosmatinec

žafra pred koč

vhod v koč na Smrekovcu

bogastvo Smrekovca - borovnice

Foto: Franc Maršnjak

AKTIVNOSTI ZA OHRANITEV SMREKOVCA V LETU 2003 IN 2004

VOŽNJA Z MOTORNIMI VOZILI V NARAVNEM OKOLJU

V Vrtcu Šoštanj je v sodelovanju s Planinskim društvom Šoštanj tri leta delovala planinska skupina, ki je v šolskem letu opravila vsaj štiri izlete v bližnjo okolico in imela nekaj predavanj na planinsko tematiko (oprema, planinske pravljice, diapozitivi ipd.). V juniju 2003 je potekal zaključni izlet planinske skupine na Smrekovec, ki je bil zaenkrat tudi zadnji izlet te skupine, saj se je z uvedbo devetletke delovanje te skupine prestavilo na obe šoštanjski osnovni šoli.

Na zaključnem izletu, ki smo ga izvedli v spremstvu staršev, smo otroke popeljali na najvišji vrh Občine Šoštanj, Smrekovec (1577 m). Izbrali smo pot od Andrejevega doma na Slemenu do vrha in nazaj. Ob počitku na Kramarici so nas prvič presenetili motoristi, ki so z velikim hrupom in še večjo hitrostjo pripeljali mimo nas. Uspeli smo se pravočasno umakniti s planinske poti, da smo lahko na našem terenu dali prednost motoriziranim divjakom.

Ob povratku smo še dvakrat doživeli bližnja srečanja z motoristi, obakrat na planinski poti, kjer je vožnja z motornimi vozili strogo prepovedana. Ko smo jih enkrat ustavili in jih opozorili, da je takšna vožnja nevarna za nas, pohodnike, in da s tem povzročajo pretiran hrup in poškodbo podrasti, so nas motoristi poslali v... in se odpeljali dalje. Ker se takšne aktivnosti izvajajo z neregistriranimi motorji, vozniki pa uporabljajo čelado, jih nismo mogli prijaviti ustreznim organom.

Upravni odbor PD Šoštanj je na junjski seji razpravljal o tej problematiki in sprejel sklep, da PD Šoštanj poda prijavo voženj z motornimi vozili v naravnem okolju ustreznim organom. Poleg tega je bila sprejeta odločitev, da prične PD Šoštanj s postopki za zaščito Smrekovca.

Prvi korak je bila prijava na:

- Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo,
- Inšpektorat RS za okolje in prostor in
- Policijsko postajo Velenje.

28. julija 2003 smo jim posredovali spodnji dopis:

Planinsko društvo Šoštanj je ob izvajanju svojih aktivnosti na področju Krajevne skupnosti Bele Vode in Šentvid (Občina Šoštanj), točneje na področju med Slemenom in Smrekovcem opazilo, da se na tem področju pogosto izvajajo vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju oz. po planinskih poteh.

Na podlagi Uredbe o prepovedi vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju, na podlagi Zakona o gozdovih in na podlagi Zakona o varnosti v cestnem prometu vas pozivamo, da po svojih močeh poskušate preprečiti nadaljnje vožnje z motornimi vozili (večinoma so to neregistrirani motorji) v naravnem okolju.

Poleg škode, ki se na planinskih poteh ustvarja z vožnjo, obstaja tudi nevarnost, da se bo zgodila nesreča. Planinske poti na omenjenem področju so dobro obiskane in so na določenih delih ozke, hitrosti motoristov pa velike. Na območju med Smrekovcem in Slemenom je občutljivo naravno okolje, kjer gnezdi celo divji petelin, zato prekomerni hrup motorjev povzroča nepopravljivo škodo naravi.

Prvi so se odzvali na Inšpektoratu za okolje in prostor, enoti Celje, kjer nam je inšpektorica na skupnem sestanku povedala, da ni naloga inšpektorjev, da bi hodili na teren kontrolirat izvajanje zakonov v praksi. Pozvala nas je, da jim posredujemo prijave kršiteljem in da bodo oni ukrepali dalje. V vednost smo prejeli tudi dopis, ki so ga poslali Policijski postaji Velenje.

Drugi so se odzvali na Policijski postaji Velenje, kjer so nam zagotovili, da bodo povečali nadziranje voženj z neregistriranimi motornimi vozili na področju Belih Vod ter Šentvida in da bodo poskušali izvesti dodatne aktivnosti za izvajanje kontrole.

Žal se z Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo do decembra 2003 niso odzvali na našo prijavo, čeprav bi nam morali odgovoriti v 90 dneh od prejema naše pritožbe.

Ker s pritožbami nismo dosegli skoraj nobenega uspeha, smo se odločili, da nadaljujejo z našimi aktivnostmi za primerno zaščito Smrekovca. Tudi zato, ker smo na dan pohoda na Smrekovec, ki ga organiziramo ob občinskem prazniku in Dnevih rekreacije, ponovno doživeli neprijetna srečanja z motoristi na planinskih poteh.

Če je v poletnem času problematična vožnja motoristov po planinskih poteh, je v zimskem času enako problematična vožnja z motornimi sanmi po planinskih poteh. Oboje je zelo škodljivo za naravo in ostale uporabnike gorskega sveta.

Planinsko društvo Šoštanj poziva vse, ki izvajajo vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju, da spoštujejo pravne predpise in neokrnjeno naravo, ki je nismo podedovali od naših prednikov, ampak smo si jo izposodili od naših otrok.

Bojan Rotovnik

Članek objavljen v Planinskem popotniku št. 13, ki je izšel v začetku leta 2004.

Projekt OHRANIMO SMREKOVEC

O Smrekovcu smo letos precej govorili, veliko se je tudi pisalo:

- Negodujejo nad vzniki motorjev in motornih sani [Večer, 29. 1. 2004]
- Kako ohraniti Smrekovec? [Naš čas, 22. 1. 2004]
- Kako ohraniti Smrekovec? [Naš čas, 5. 2. 2004]
- Množica obiskovalcev na Smrekovcu ogroža naravo [Večer, 26. 2. 2004]
- Kako ohraniti Smrekovec? [List, 3/2004]
- Nizozemska pomaga ohranjati Smrekovec [Delo, 28. 9. 2004]
- Pohod na Smrekovec in projekt Ohranimo Smrekovec [Populist, 28. 9. 2004]
- Četrti pohod na Smrekovec [Naš čas, 14. 10. 2004]
- V znamenju varstva narave [Savinjske novice, 15. 10. 2004]
- Zatorej: ohranimo Smrekovec! [List 10/2004]
- Pohod na Smrekovec v znamenju varstva narave [Obvestila PZS, 15. 11. 2004]
- Pohod na Smrekovec v znamenju varstva narave [Planinski vestnik, 11/2004]
- Ohranimo Smrekovec! [Lovec, 11/2004]
- Kako ohraniti Smrekovec? [Planinski vestnik, 12/2004]

Za člane planinske organizacije je varstvo gorske narave ena od glavnih nalog, tega se zavedamo tudi v našem društvu. Hkrati nam je tudi jasno, da je največ vredno »pometati pred lastnim pragom«, osveščenost se namreč kaže že na pragu domače hiše, v domačih gorah, kar Smrekovec kot »najbolj šoštanjska gora« vsekakor je. Smrekovec veliko pomeni domačinom, nam, planincem, je priljubljeno mesto pohodništva in uživanja v naravi. Radi se nanj vračamo in želimo si, da bi ga ohranili takšnega, kot je. Smrekovsko pogorje namreč danes vse bolj pestijo preobremenitve neurejenega motoriziranega prometa, kršenje prepovedi vožnje z motornimi sanmi, kros motorji in motornimi štirikolesniki ter pretirano nabiralništvo borovnic in brusnic. Zaradi teh problemov, ki se vedno bolj razraščajo, in nereševanju le-teh smo se že v začetku tega leta odločili, da pristopimo k aktivnemu reševanju.

Januarska **okrogla miza** »Kako ohraniti Smrekovec?« je bila začetek poti. K aktivnemu sodelovanju so bili povabljeni predstavniki Planinskega društva Šoštanj, Zavoda za gozdove – Krajevne enote Šoštanj, Zavoda za varstvo narave – Območne enote Celje, Lovske družine Smrekovec, Policijske postaje Velenje, oskrbnik koč na Smrekovcu, Damijan Kljajič, Krajevne skupnosti Bele Vode in lastniki zemljišč na pogorju Smrekovca. Povabilu so se odzvale vse interesne skupine s prisotnostjo vsaj enega predstavnika. Med 45 prisotnimi je bila tudi ostala zainteresirana javnost, predstavniki strokovnih institucij in Občine Šoštanj. Razpravljali smo o treh vsebinskih sklopih: problem Smrekovca, problematika ohranitve Smrekovca ter zavarovana območja kot razvojna možnost. Razpravljavci smo sprejeli osem zaključkov, ki so bili vzvod za nadaljnje delo na tem področju.

Osrednji rezultat okrogle mize je bilo osno-

vanje **Projektne skupine civilne družbe za ohranitev Smrekovca**, ki je pričela delovati že takoj v naslednjem mesecu. Skupina ima neformalni značaj, deluje pod okriljem Planinskega društva Šoštanj. V skupini delujemo Martina Pečnik in Matej Kortnik kot predstavnika PD Šoštanj, Tone Časl kot predstavnik Lovske družine Smrekovec, Gregor Petkovnik kot predstavnik Krajevne skupnosti Bele Vode, gozdarja Damjan Jevšnik in Milan Pogorelnik ter posamezni lastniki zemljišč. Izdelali smo letni program dela in kot prioriteto področje izbrali osveščanje in izobraževanje. Naše skupne pobude in namere smo strnili v **projekt Ohranimo Smrekovec**, ki ga sestavljajo trije sklopi: zloženka, spletne strani in dokumentarni film. S projektom smo se prijavili na javne razpise, na katerih smo uspešno pridobili finančna sredstva. Ob pohodu na Smrekovec je izšla **zloženka**, ki na slikovit način predstavlja naravne vrednote Smrekovskega pogorja. Izšla je v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku; na voljo je v Mestni galeriji Šoštanj, na planinskih kočah na Smrekovcu in Slemenu ter pri turističnih ponudnikih v vaseh pod pogorjem. Drugi sklop v projektu so **spletne strani** www.smrekovec.net, ki so bile aktivirane konec vinotoka. Tehnično dovršene in vsebinsko bogate ponujajo celovit pregled naravnih zanimivosti, krajev, možnosti obiskovanja ter spletnega izobraževanja. S projektom Ohranimo Smrekovec opozarjamo na vrednote, ki jih imamo pred našim domačim pragom, in želimo spodbuditi odgovornost za reševanje problemov ohranitve naše naravne dediščine. Z našim delom bomo seveda nadaljevali, želimo si sodelovanja s sosednjimi društvi in občinami. Le s skupnim prizadevanjem in usklajevanjem bomo lahko dosegli dvig kakovosti kulturnega odnosa do našega okolja.

○ Martina Pečnik

Tiskano na recikliranem papirju, brez klora.

KER je Smrekovško pogorje del omrežja NATURA 2000-

programa evropske Komisije za ohranitev prostoživečih vrst in [njihovih] življenjskih prostorov. Narava Smrekovca je spoznana kot vrednota evropskega pomena.

KAKO?

OKOLJU PRIJAZEN NAČIN OBISKOVANJA

- PLANINSKA POT
- - - CESTA PRIMERNA ZA GORSKO KOLESARJENJE
- NARAVNI REZERVAT Smrekovec - Komen (vir: ZRSVN)
- PLANINSKA KOČA

Zloženka je izdana v sklopu projekta »Ohranimo Smrekovec«, Šoštanj, 2004. Projekt je nastal s podporo Ministrstva za okolje, prostor in energijo ter programa MATRA KNIP. Izdajatelj: Planinsko društvo Šoštanj. Idejna zasnova: Martina Pečnik, Damjan Jevšnik, Odgovorna urednica: Martina Pečnik. Foto: Damijan Kljajič, Milan Cerar, Martina Pečnik, arhiv. Lektoriranje: Jožica Andrejč. Oblikovanje: Vinko Pejovnik ml. Naklada: 5000 izvodov. Tisk: Eurograf Velenje.

Razmnoževanje in distribucija zloženke sta zaželena!

www.smrekovec.net

Pustimo avto v dolini. – Pojdimo raje peš.
– Z vozili, tudi s kolesom, se vozimo samo po gozdnih cestah. – V naravnem okolju se ne vozimo z motornimi sanmi, motornimi kolesi ali motornimi štirikolesniki. – Pse imejmo privezane na vrvice. – V naravi ne šotorimo in ne kurimo ognja. – Smeti odnesimo s seboj v dolino.

Zloženka Ohranimo Smrekovec je bila izdana 26. septembra 2004

Spoštujmo gozd

Ne pretiravajmo z nabiranjem gozdnih sadežev, saj so pomembna hrana živalim.
– Držimo se označenih poti. – Ne povzročajmo prekomernega hrupa, predvsem ne spomladi. – Varujmo mravljišča.

ČEMU?

DA ohranimo čudovito naravo, ki naj ostane **razvojna možnost domačinov**.

DA podpremo **trajnostni razvoj** – sonaravni turizem, dopolnilne dejavnosti ipd.

DA postane Smrekovec **del kulturne identitete** vseh okoliških prebivalcev.

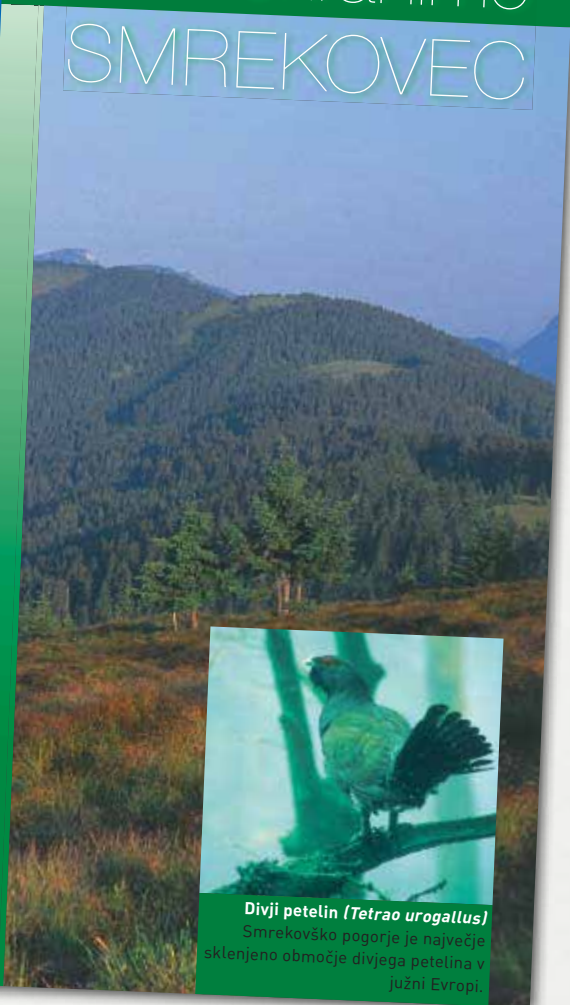
DA najdejo **obiskovalci** tod prijeten počitek in neokrnjeno naravo.

DA spodbudimo zavedanje o vrednosti Smrekovca in s tem **ohranimo** tisto, kar so marsikje že izgubili.

ohranimo

SMREKOVEC

Divji petelin (*Tetrao urogallus*)

Smrekovško pogorje je največje sklenjeno območje divjega petelina v južni Evropi.

ohranimo SM

OHRANIMO SMREKOVEC

ZAKAJ?

KER je edino vulkansko pogorje v Sloveniji.

Smrekovski vulkanizem je bil aktiven v geoloških obdobjih terciarja: oligocenu in miocenu. Vulkanizem je potekal v morskem okolju. Značilni kamenini sta andezit in andezitni tuf. Pod severnimi pobočji Smrekovca poteka periadriatski šiv – tektonska prelomna cona, ki loči afriško in evropsko tektonsko ploščo.

Primer andezitnega tufa

Tuf je poimenovan po andezitu, drobnozrnati predorlini. Ime kamenine torej združuje kamnino sprijetega vulkanskega pepela (tuf) in lavo andezitne sestave (andezit). Kameninska osnova je dala pogorju njegovo zunanjo obliko. S sllemenasto zgradbo in neizrazitimi vrhovi se razlikuje od svojih sosedov Plešivca, Raduhe ali Pece. Tip podlage je botroval tudi razvoju rastlinskih in živalskih posebnosti, ki jih najdemo na Smrekovcu.

KER je botanična posebnost.

Na pogorju je evidentiranih 358 rastlinskih vrst, kar dokazuje veliko biotsko pestrost, saj predstavlja približno 10 % vseh rastlinskih vrst Slovenije. Med njimi je 26 ogroženih vrst. Pogorje je eno redkih območij, ki s svojo nekarbonatno podlago sega nad gozdno mejo, zaradi česar uspevajo za slovenske razmere izjemno redke rastline. Kot rastišča so pomembna travišča vršnega dela, ostanki bukovih gozdnih sestojev, najzanimivejša so rastišča naskalne in močvirske flore. Slednja so dragoceni biotopi, nastali kot napajališča živine ali naravne mlake z zamočvirjenim obrežjem.

Kochov svišč
(*Gentiana acaulis*)

Zloženska Ohranimo Smrekovec je bila izdana 26. septembra 2004

SMREKOVEC

Koconogi čuk (*Aegolius funereus*)

KER je življenjski prostor redkih živali.

Vršni del pogorja in gozdovi so dom ogroženim živalskim vrstam. Iz družine kur so tu gozdni jereb, divji petelin in ruševiec. Vse tri veljajo za neprilagodljive vrste. Pogoja za njihov obstoj sta bogato podrastje in mir. Posebej občutljivi so spomladi, ko samci z značilnim petjem privabljajo samice. S pogostim vznemirjanjem jih lahko iz njihovih rastišč za vedno preženemo. Od ogroženih ptičjih vrst so prisotne še zelena žolna, črna žolna, kukavice, mali skovik, koconogi čuk, triprsti detel. Najpogostejše vrste zavarovanih dvoživk so hribski urh, navadna krastača, zelena žaba, sekulja, pupki, planinski močerad. Tod domuje planinski zajec, občasno se pojavljajo divja mačka, ris in rjavi medved.

KER ima gozd – naša zelena pljuča.

Najpogostejša drevesna vrsta je smreka, ki je marsikje s človekovo pomočjo zamenjala nekdanji bukov gozd. Listavci so redki, zato dragoceni, saj dajejo hrano in prostor za bivališča živalim, z listnim opadom pa oživljajo gozdna tla. Smrekovsko pogorje je edino samoniklo nahajališče cembrina v Sloveniji. Gozd je gospodarsko pomemben, je namreč vir dohodka mnogim domačinom. Ker vršni del ne nudi ugodnih pogojev za rast gozda, ga je

človek spremenil v pašne planine. Kulturna krajina travnišč in ruševja je pomemben ekosistem in prepoznavna podoba pogorja.

KER je pomemben vodni vir.

Geološka podlaga predstavlja slabo prepustno plast, zato je na pogorju veliko površinskih voda. Voda se zbira v izdatnih potokih ali pa na stiku s prepustno karbonatno podlago ponika v podzemlje in se pojavi v dolini kot kraški izvir. Mnogi izviri so pomembna vodna zajetja, npr. izvir Ljubije, ki je glavni vir pitne vode za Šaleško dolino.

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC V LETU 2005

Naravovarstvena zveza Smrekovec

www.smrekovec.net

Naravovarstvena zveza Smrekovec združuje društva, ki se zavzemajo za varstvo narave in trajnostni razvoj in delujejo na širšem območju Smrekovskega pogorja. Ustanovitev NZ Smrekovec je nadaljevanje naravovarstvenih prizadevanj, ki jih je v letu 2004 pričela projektna skupina civilne družbe za ohranitev Smrekovca. Z zvezo želimo spodbuditi lokalna društva in lokalno prebivalstvo k aktivni udeležbi pri snovanju trajnostnega razvoja in s tem k ohranitvi naše naravne dediščine.

Pobudo za ustanovitev zveze smo dali člani projektne skupine civilne družbe in sodelujoča društva v projektu **Ohranimo Smrekovec**. Na ustanovni skupščini, ki je bila 21. svečana 2005, smo člani ustanovnih društev: Planinsko društvo Šoštanj, Lovska družina Smrekovec in Savinjsko gozdarsko društvo pričeli s formalnim postopkom ustanavljanja naše organizacije. Kmalu po ustanovitvi se je v zvezo včlanilo tudi Planinsko društvo Velenje. Na prvi redni skupščini 4. malega travna 2005 smo izvolili člane organov NZ Smrekovec za mandatno obdobje 2005–2009, potrdili Statut NZ Smrekovec ter programske smernice za prvo mandatno obdobje.

Leto 2005 je minilo v znamenju urejanja formalnih postopkov, kljub temu pa smo izvedli že prvo delovno akcijo in pridobili donatorje za nov projekt. V začetku avgusta se je v Belih Vodah odvijal delovni tabor francoskih skavtov iz Toulousea. V aktivnosti delovnega tabora smo se vključili z organizacijo delovne akcije na Smrekovcu. Čistili smo zaraščeni pašnik na Krumpaški planini in pobirali

smeti, ki jih neosveščeni obiskovalci narave puščajo na travniku pod planinsko kočo.

Projekt Zavzemi se za Smrekovec je program okoljskega izobraževanja, namenjen učencem osnovnih šol iz Šoštanja, Ljubnega in Črne na Koroškem. Donatorja projekta sta Veleposlaništvo Kraljevine Nizozemske in Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Cilj projekta je vzgoja za odgovorno ravnanje z domačo naravno dediščino. Vsaka šola sodeluje s skupino 10–15 učencev, delo je organizirano v okviru krožka ali izbirnega predmeta. Učenci preučujejo dejavnike, ki vplivajo na spreminjanje narave, in iščejo vzroke njene ogroženosti. S pridobljenim znanjem bodo izdelali možne scenarije prihodnosti narave na Smrekovskem pogorju, ki bodo v obliki spletne igre predstavljeni na spletnih straneh. V okviru projekta smo za učence organizirali motivacijski dan na Smrekovcu, poleg učnega dela bodo učenci izdelali motive za razglednice, z mentorji pripravili mobilno razstavo, snemamo dokumentarni film, ...

V Naravovarstveno zvezo Smrekovec vabimo društva in podporne organizacije, ki se želijo pridružiti skupnim prizadevanjem za ohranitev narave in trajnostni razvoj.

S svojimi idejami in pobudami vabljeni k delovanju v NZ Smrekovec tudi posamezniki, ljudje dobre volje in ljubitelji narave!

◉ Martina Pečnik

Članek objavljen v Planinskem popotniku
št. 15, ki je izšel v začetku leta 2006.

Ohranimo Smrekovec!

11. februar 2005: Ustanovna skupščina
Naravovarstvene zveze Smrekovec

11. avgust 2005: Delovna akcija
čiščenja zaraščenega pašnika na
Krumpaški planini

6. april 2005: Udeleženci 1. redne skupščine
Naravovarstvene zveze Smrekovec

avgust 2005: Postavitev table in
poštne nabiralnika na stavbi šole v
Belih Vodah, kjer je bil sedež zveze

Naravovarstvena zveza Smrekovec

Planinsko društvo je ustanovni član NZ Smrekovec, zastopniki našega društva smo aktivno sodelovali v dejavnostih zveze tudi v letu 2006. V tem letu je NZ Smrekovec izvedla dva izobraževalna projekta.

Vplivi
na gozd
okrog
Smrekovca

V okviru projekta **Vpliv okoljskih sprememb na gozd Smrekovskega pogorja**, ki se je izvajal s finančno podporo Britanskega veleposlaništva v mesecu marcu, je NZ Smrekovec organizirala delovno srečanje in izdala novo zloženko. Delovno srečanje je bilo namenjeno predstavitvi poročil o stanju gozda glede na večletna raziskovanja in merjenja raziskovalnih ustanov. Poročili sta predstavila mag. Sammar Petkovšek z ERICa Velenje in mag. Miran Čas z Gozdarskega inštituta Slovenije. Iz poročil in razprave je bilo razvidno, da se je stanje gozda v zadnjih dveh desetletjih izredno izboljšalo. Pretekle škodljive vplive onesnaženega zraka, ki so se pričeli zmanjševati po naložbah v čistilne naprave na Termoelektrarni Šoštanj in Talilnici Žerjav, pa v današnjem času nado-

meščajo novi vplivi človekovega delovanja. Prisotni so sprejeli naslednje sklepe:

1. Zberejo naj se podatki o opravljenih analizah in znanstvenih raziskavah na območju Smrekovskega pogorja.
2. Potrebno je spodbujati sodelovanje občin Šoštanj, Črna, Ljubno in Mozirje na področju ohranjanja narave.
3. Domačinom naj se omogoči in nudi spodbuda za trajnostni vir preživetja (npr. sonaravni turizem).
4. Omejiti je potrebno nenadzorovan promet štrikolesnikov in motorjev v poletnem času ter motornih sani v zimskem času.

Ob priložnosti dogodka je izšla tudi nova zloženska, ki na zanimiv način ponazarja vplive na gozd Smrekovskega pogorja skozi pretekli, današnji in prihodnji čas. Zloženko so prejela vsa gospodinjstva občin Šoštanj, Črna, Ljubno in del občine Mozirje.

V šolskem letu 2005/06 smo z manjšimi skupinami iz osnovnih šol Šoštanj, Ljubno ob Savinji in Črna na Koroškem izvedli projekt **»Zavzemi se za Smrekovec«**. Cilj projekta je bil vzgoja in izobraževanje za odgovorno ravnanje z našo naravno dediščino. V okviru projekta smo bili v jeseni skupaj na Smrekovcu, izvajali projektno učno delo na šoli skozi celotno šolsko leto. Ob tem so učenci pripravili izdelke za mobilno razstavo, ki sedaj gostuje po vseh treh šolah. Na osnovi njihovih likovnih motivov smo tudi izdali razglednice, ki so na voljo na planinskih kočah na Slemenu, pod Smrekovcem in na Travniku. Posneli smo dokumentarni film **Zavzemi se za Smrekovec**, ki skozi

Članek objavljen
št. 16, ki je iz

Ob koncu motivacijskega dneva na Smrekovcu.
(foto: Tina Šetina)

Utrinek iz prireditve ob Svetovnem dnevu okolja.
(foto: Marija Lebar)

oči in razmišljanje učencev prikazuje naravo Smrekovškega pogorja, njene posebnosti in perspektive za prihodnost. Dokumentarni film in razglednice sta omogočili dotaciji Veleposlaništva Kraljevine Nizozemske in Ministrstva RS za šolstvo in šport. Film je bil premierno predvajan na prireditvi ob Svetovnem dnevu okolja 5. rožnika 2006, ki je bila v Kulturnem domu Šoštanj. Na odmevni prireditvi so z zanimivimi točkami nastopile vse tri sodelujoče osnovne šole. Učenci so na ustvarjalen način predstavili pomen ohranjanja narave in naravne lepote domačih krajev. Kulturni program je popestril Mladinski pevski zbor iz OŠ Šoštanj in mlajši godalci Glasbene šole Frana Koruna Koželjskega Velenje.

○ Martina Pečnik

ljen v Planinskem popotniku
zšel v začetku leta 2007.

JUTRI

Naš odnos do narave

S krčenjem naravnega okolja živali in rastlin se krči tudi bivalno okolje človeka. Nekateri ga potrebujemo za sprostitve, drugi za preživetje. Zatorej bodimo prijazni do narave in s kulturnim odnosom ter premišljenim delovanjem ohranimo gozdna bogastva Smrekovškega pogorja.

NEKOČ

Onesnažen zrak

Industrijski razvoj Šaleške in Zgornje Mežiške doline je v 80. letih zaradi onesnaženega zraka poškodoval gozdove in marsikje povzročil odmiranje vegetacije. Z namestitvijo čistilnih naprav na Termoelektrarno Šoštanj in talilnico Žerjav v 90. letih se je stanje pričelo vidno izboljševati. Po podatkih Inštituta ERICO Velenje je znašala količina SO_2 , izpuščena iz TEŠ-a, v letu 2004 manj kot desetino tiste iz leta 1991.

www.smrekovec.net

Naravovarstvena zveza Smrekovec
Bele Vode 18 a
3325 Šoštanj

Zloženska je izdana v sklopu projekta »Vpliv okoljskih sprememb na gozd Smrekovskega pogorja«, Šoštanj, 2006. V projektu so sodelovali Inštitut za ekološke raziskave ERICO Velenje in Gozdarski inštitut Slovenije. Projekt je nastal s podporo Britanskega veleposlaništva. Izdajatelj: Naravovarstvena zveza Smrekovec. Idejna zasnova: Damjan Jevšnik, Martina Pečnik. Odgovorna urednica: Martina Pečnik. Foto: Aljoša Videtič, Lojze Gluk, Milan Cerar. Lektoriranje: Jožica Andrejč. Oblikovanje: Vinko Pejovnik, ml. Naklada: 5000 izvodov. Tisk: Igea Nazarje.

Razmnoževanje in distribucija zloženske sta zaželeni!

Tiskano na recikliranem papirju brez klora.

**Vplivi
na gozd
okrog
Smrekovca**

Zloženska je bila marca 2006 izdana v sklopu projekta Vpliv okoljskih sprememb na gozd Smrekovskega pogorja

DANES

Neusklajen razvoj

Neurejen motoriziran promet, ki se razrašča z gozdnih cest na planinske poti, in pretirano nabiranje gozdnih sadežev siromašita bogastvo gozda in življenje gozdnih živali. V evropski mreži Natura 2000 so zbrana naravno občutljivejša območja, ki zahtevajo posebno skrb pri načrtovanju človekovih dejavnosti. Varstvo narave in razvoj gresta skupaj takrat, ko je razvoj usklajen z zmogljivostmi okolja. Ni namreč vse povsod enak škodljivo.

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC V LETU 2007

Naravovarstvena zveza Smrekovec v letu 2007

Minulo leto je v NZ Smrekovec minilo v znamenju prizadevanj za zmanjšanje negativnih posledic neurejenega motoriziranega prometa po Smrekovškem pogorju.

Po uspešni izvedbi projekta Zavzemi se za Smrekovec v letu 2006 smo se z mentorici iz osnovnih šol iz Šoštanja, Ljubnega in Črne odločili s sodelovanjem nadaljevati. Tokrat se bomo zavzeli za Smrekovec tako, da bomo izdali vodniček o poteh, po katerih lahko na naravi prijazen način obiskujemo Smrekovsko pogorje. Vsaka skupina iz omenjenih šol pripravlja opise poti, ki vodi jo na pogorje iz njihovega kraja. V mesecu juniju želimo izdati njihove opise poti v obliki vodnička, ki bo služil kot pripomoček za lažjo orientacijo in spoznavanje zanimivosti krajev in ljudi ob poti. Vodniček bo služil osnovnim šolam pri izvedbi njihovih planinskih pohodov, na voljo bo tudi v planinskih kočah po pogorju ter v lokalnih turističnih info centrih, kjer pač le-ti obratujejo. Glavni namen izdaje vodnička je spodbuditi ljudi k temu, da bi motorna vozila pustili raje v dolini in se odpravili na pogorje peš. Pod nazivom projekta Zavzemi se za Smrekovec poteka vzporedno še dejavnost vsakoletnih srečanj učencev pod Smrekovcem, ki je nastala na pobudo sodelujočih šol. Šole samostojno organizirajo za svoje učence pohod na Smrekovec, v preteklem letu so se septembra zbrali že drugi pri planinski koči pod Smrekovcem, do katere so prišli vsak s svoje strani. Pri vođenju so pomagali tudi vodniki planinskih društev iz Šoštanja, Ljubnega in Črne.

V septembru 2007 so v okviru tridnevnega bivanja na koči pod Smrekovcem imeli učenci OŠ Anton Aškerc iz Velenja pouk izbirnega predmeta Kemija v okolju, proučevali so vode in njihove značilnosti. Pri spoznavanju Smrekovca smo jim pomagali tudi člani NZ Smrekovec. (foto: Sonja Zagerl)

Ker se problematika neurejenega motoriziranega prometa še vedno povečuje, smo konec leta začeli pripravljati novo akcijo z naslovom Ukrepaj zdaj! 24. januarja 2008 je na dan skupščine NZ Smrekovec izšel letak, s katerim želimo ljudem povedati, zakaj so vožnje motornih sani, kros motorjev in štirikolesnikov v naravi nezaželeni. V besedilu so podane obrazložitve, podkrepjene s posledicami v naravi in za ljudi ter predlogi, kaj lahko vsak izmed nas stori za zmanjševanje neurejenega prometa po naravi Smrekovškega pogorja. Letak smo poslali na gospodinjstva občin Šoštanj, Ljubno in Črna, dostavili ga bomo vsem trem planinskim kočam – Sleme, Smrekovec in Travnik. S tem upamo, da skupaj stopimo korak bližje k bolj kulturnemu odnosu do narave naših domačih krajev.

Članek objavljen v Planinskem popotniku št. 17, ki je izšel v začetku leta 2008.

september 2007: velenjski osnovnošolci so s pomočjo predstavnikov NZ Smrekovec spoznavali predmet Kemija v okolju

pomlad 2007: postavitve obveščevalne table pri Brložniku v Belih Vodah

september 2007: velenjski osnovnošolci so s pomočjo predstavnikov NZ Smrekovec spoznavali predmet Kemija v okolju

Naravovarstvena zveza Smrekovec zaključuje svoj prvi mandat

21. svečana (februarja) 2009 bo minilo štiri leta od ustanovitve skupščine Naravovarstvene zveze Smrekovec. Razlogi za ustanovitev so našim članom dobro znani, saj je bilo Planinsko društvo Šoštanj pobudnik prizadevanj za reševanje problemov neurejenega motoriziranega prometa na območju Smrekovca. Po dveh javnih okroglih mizah, uspešnem delu t. i. »Projektne skupine civilne družbe za ohranitev Smrekovca« in projektu Ohranimo Smrekovec, smo, skupaj s člani Savinjsko gozdarskega društva in Lovske družine Smrekovec-Šoštanj, sklenili ustanoviti novo organizacijo. Nastala je NZ Smrekovec, katere glavni namen je zapisan v prvem členu statuta zveze: NZ Smrekovec združuje društva, ki se zavzemajo za varstvo narave in trajnostni razvoj in delujejo na širšem območju Smrekovškega pogorja.

V štiriletnem obdobju so se porodile številne ideje in izvedli zanimivi projekti. Vsem je bilo skupno opozarjanje na negativne posledice neurejenega motoriziranega prometa, ki se vse bolj razraščata po celotnem Smrekovškem pogorju. V projektu Ohranimo Smrekovec so nastale spletne strani www.smrekovec.net, plakat in prva zloženka o naravni vrednosti pogorja. Projekt Vpliv okoljskih sprememb na gozd Smrekovškega pogorja je doprinesel k izdaji druge zloženke, ki smo jo poslali v gospodinjstva vseh treh občin, ki mejijo na pogorje. Prav tako smo lani po gospodinjstvih razpošiljali letak »Ukrepaj zdaj!«, ki je bil objavljen v prejšnji številki Planinskega popotnika. Z njim smo ponovno opozorili na nevarnosti voženj motornih sani, kros motorjev in štirikolesnikov. Izdajo letaka je pospre-

S poti na Smrekovec – motivacijski dan za učence OŠ Šoštanj in Črna.
(Foto: Martina Pečnik Herlah)

mila tiskovna konferenca in projekt je doživel veliko medijsko odmevnost. S šolskim okoljskim projektom Zavzemi se za Smrekovec smo v skupno naravovarstveno dejavnost povezali šole iz Šoštanja, Črne in Ljubnega. Izdali smo razglednice z motivi učencev, dokumentarni film, dosedaj organizirali že dve proslavi ob svetovnem dnevu okolja 7. juniju. V letu 2008 smo v tem projektu izdali tudi prvi planinski vodnik za Smrekovško pogorje. Poimenovali smo ga kar vodniček. Večino besedila in slikovnega gradiva zanj so namreč prispevali učenci. Kljub temu da je videz vodnička bolj otroški, pa bodo v njem našli koristno gradivo tudi odrasli. Opis poti so popestrili z zanimivostmi krajev pod pogorjem, prav vsi pa vas bodo popeljali po označenih planinskih poteh do izbranege cilja. Izid smo obeležili s prireditvijo ob svetovnem dnevu okolja, ki pa je bila tokrat na koroški strani, v Kulturnem domu v Črni na Koroškem. Prireditev so pripravili učenci

Članek ob
št. 18, ki

in mentorji šole iz Črne, s svojo točko pa so nastopili tudi učenci šoštanjske šole. Dvorana kulturnega doma je bila zapolnjena z ljubitelji narave Smrekovškega pogorja, uživali smo v zanimivem programu. Prireditve sta se udeležila tudi župan Občine Črna na Koroškem gospod Janez Švab, ki nas je v uvodu dodobra seznanil s posebnostmi narave na pogorju, in župan Občine Šoštanj gospod Darko Menih, ki je zbrane nagovoril v imenu občine na »drugi« strani Smrekovca. Pri izdaji vodnička so finančno pomagali Krajevna skupnost Šoštanj, Občina Šoštanj, Občina Črna na Koroškem, Občina Ljubno in MPI d. o. o. Žerjav. Pri projektih v začetnih letih pa so nas finančno podprli Nizozemsko veleposlaništvo, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za šolstvo in šport in Britansko veleposlaništvo. Vsem seveda najlepša hvala, da so v lokalni organizaciji prepoznali predloge, vredne finančne pomoči! Brez donatorjev seveda ne bi uspeli narediti vsega, kar smo, in tudi ne prodreti v širšo javnost. Beseda o ogroženosti narave na Smrekovcu je prišla med ljudi, ne samo v kraje pod pogorje, temveč tudi širše po Sloveniji. In to je tudi naš največji uspeh, zdaj je vsaj večina že slišala, da obstaja na Smrekovcu »neka organizacija«, ki se bori za ohranitev narave in da pravi, da so neurejene vožnje vseprek po naravi škodljive in nevarne.

In kako bo naprej? Trenutno iščemo nove članke za organe NZ Smrekovec, kar nam ne gre ravno lahko od rok. Težko je pač najti ljudi, ki bi bili pripravljeni na prostovoljno delo v varstvu narave – če je kdo izmed vas voljan sodelovati, se oglasite, ste dobrodošli! Kakor koli že, upam, da nam uspe pridobiti nove članke in popeljati NZ Smrekovec v naslednje mandatno obdobje.

◦ Martina Pečnik Herlah

objavljen v Planinskem popotniku
je izšel v začetku leta 2009.

Nova opozorila Naravovarstvene zveze Š

V zadnjem času strmo narašča število motoriziranih obiskovalcev, ki si poti utirajo v najbolj občutljive predele Smrekovškega pogorja

Milena Krstič - Planinc

Šoštanj, 24. januarja - V naši neposredni bližini je Smrekovsko pogorje, ki se razteza od Slemena preko Smrekovca, Krnesa, Komna in Velikega Travnika do Bele peči pod Raduho. Je edino pogorje iz vulkanskih kamenin v Sloveniji. Na njem uspevajo za slovenske razmere izjemno redke rastline, 26 jih sodi med ogrožene vrste. Do sedaj so našli na pogorju preko 600 vrst metuljev. Tod živijo redke vrste ptic, pogorje je tudi največje sklenjeno območje divjega petelina v južni Evropi. Zaradi prisotnosti redkih ptic in ohranjenih nekaterih tipov naravnega okolja je pogorje izvrščeno v območje Natura 2000, ki združuje evropsko pomembna območja. Kljub visoki vrednosti narave tega območja pa njeno ceno nezadržno zmanjšujemo z neprimernim ravnanjem.

Na to že leta opozarjajo v Naravovarstveni zvezi Smrekovec, kjer se na različne načine trudijo pogorje ohraniti v čim bolj neokrnjeni obliki. V zadnjem času strmo narašča število motoriziranih obiskovalcev, ki se ne vozijo več samo po cestah, ampak tudi po planin-

Novi predsednik zveze je Iztok Hrastel.

Marina Pečnik: »Če so ljudje očitvidci prekrškov v naravi, lahko pokličejo policijo.«

Obiskovalci so napolnili ma

Ukrepaj zdaj!

skih poteh in brezpotjih in svoje poti utirajo v najbolj občutljive predele narave. Pozimi povzročajo nepotrebno plašenje živali, ki morajo zaradi pomanjkanja hrane varčevati z energijo, povzročajo poškodbe gozdnega podrastja, travne ruše in uničujejo vlake. Ker se z motornimi vozili vozijo tudi po planinskih poteh, so tudi pohodniki izpostavljeni stalni nevarnosti nenadnih srečanj s hitrimi vozniki. Pred leti je na Golteh voznik motornih sani silovito trčil v smučarja, ki je utrpel hude telesne poškodbe.

Naravovarstvena zveza Smrekovec je v četrtek v Šoštanju predstavila še eno od aktivnosti, s katero želijo osvestiti ljudi. Predstavili so letak z naslovom Ukrepaj zdaj!, ki ga bodo prejela vsa gospodinjstva v občinah Šoštanj, Črna na Koroškem in Ljubno ob Savinji, zanj pa avtorji pravijo, da sta razmnoževanje in distribucija zaželena. Z njim skušajo obiskovalcem svetovati, da je na Smrekovsko pogorje vredno piti peš, saj vodijo tja številne poti;

smrekovec

Jože Zvir: »Ljudje pridejo z motornimi vozili, kamor se da.«

lo dvorano kulturnega doma.

na se z vozili, ki povzročajo prekomeren hrup, ne vozimo v občutljivem naravnem okolju, in da se z motornimi vozili vozimo samo po cestah; svetujejo, da v kolikor ljudje vidijo motorno vozilo zunaj ceste, ukrepajo in pokličejo na 113. Pravne podlage za tak klic so našli v Uredbi o prepovedi voženj v naravnem okolju, v Zakonu o gozdovih, Zakonu o ohranjanju narave, Zakonu o varnosti v cestnem prometu ter Zakonu o planinskih poteh.

Po predstavitvi letaka so si obiskovalci, ki so napolnili malo dvo-

Novi člani in predsednik

V minulem obdobju je nekaj članov upravnega odbora zaradi delovnih obvez, dva pa žal zaradi smrti, zapustilo njihove vrste. Zato so na skupščini zveze v četrtek vrzel nadomestili novi člani, ki bodo delovali vsaj do konca mandata, ki se izteče leta 2009. To so **Irena Berložnik** (PD Velenje), **Daniilo Čebul** (PD Šoštanj) in **Pavle Lesjak** (PD Črna na Koroškem). Zvezo bo do istega roka vodil dosedanj podpredsednik **Iztok Hrstel**, predstavnik podjetja Esotech. Dosedanja predsednica, zdaj ministrica, **Zofija Mazej Kukovič**, je zaradi prezasedenosti s tega mesta odstopila.

rano kulturnega doma, ogledali kratek film *Zavzemi se za Smrekovec* avtorjev Martine Pečnik in Toma Conkaša.

»Res so problem vožnje z motornimi sanmi, štirikolesniki in kros motorji, ki se ne odvijajo samo po poteh, ampak tudi po gozdnih vlakih, travnikih in pašnikih na vrhu Smrekovskega pogoja.

Za Naravovarstveno zvezo jih je veliko že slišalo

V Naravovarstveni zvezi Smrekovec si prizadevamo, da bi ljudi osvestili, da bi spoznali, da to, kar počno, ni dobro. Smo pa pravzaprav še mladi in si poti do ljudi šele utiramo. Naša prizadevanja se na samem terenu še ne poznajo kaj dosti, mislim pa, da postajamo vse bolj prepoznavni v javnosti, zahvaljujoč medijem, ki nas podpirate. Vse več ljudi ve, da obstaja neka organizacija, ki si prizadeva za ohranitev narave, in že to je uspeh,» pravi **Martina Pečnik**.

Odgovorni urednik Lista Šoštanj **Peter Rezman**, ji pri tem pritrjuje. Prepričan je, da lahko mediji na tem področju veliko naredijo. »Mislim celo, da so lahko celo odločujoči. Če ste zadnjič poslušali ministra, potem ste slišali, kako vpra-

šanja ekologije nikakor ne moremo preseliti iz politike. Treba je bili aktiven.«

Peš ga na štirikolesniku ne uloviš

Jože Zvir, gozdarski inšpektor, ki je pristojen za nazarsko gozdno-gospodarsko območje, na terenu marsikaj vidi. »Ljudje pridejo z motornimi vozili, kamor se le da. Veliko škode povzročajo zlasti tisti, ki se vozijo zunaj urejenih poti, prosto po naravi. Inšpektorji nimamo takih pooblastil, da bi jih lahko ustavili, jim to preprečili. Policija jih ima več, toda ali naj se še ta podi za njimi? Peš ga pa na štirikolesniku tako ne moreš ustaviti. Zato po drugi strani tudi menim, da pa bi bilo tudi za tiste, ki zdaj kršijo predpise, treba zagotoviti prostor, kjer bodo to lahko počeli brez škode.« Policist **Zoran Stojko Krevzel** pritrjuje, da se v planinah dogajajo stvari, ki tja ne sodijo, ki so prepevedane po veljavni zakonodaji. »To pomeni, da če mi zalotimo osebo pri prekršku, ukrepamo. Žal pa nimamo nekih tehničnih sredstev, ki bi nam pripomogla pri odkrivanju in ustavljanju kršiteljev. Občasno organiziramo poostrene kontrole in ukrepamo, če lahko.«

31. januarja 2008 je bil v tedniku Naš čas objavljen članek z naslovom: Nova opozorila NZ Smrekovec

UKREPAJ ZDAJ!

V naši neposredni bližini je Smrekovsko pogorje. Pogorje se razteza od Slemenca, preko Smrekovca, Krnesa, Komna in Velikega Travnika do Bele peči pod Raduho. Je edino pogorje iz vulkanskih kamenin v Sloveniji. Na Smrekovškem pogorju uspevajo za slovenske razmere izjemno redke rastline, 26 rastlin spada med ogrožene vrste. Do sedaj so našli na pogorju preko 600 vrst metuljev. Več živalskih vrst je endemitov – to je vrst, ki ne živijo nikjer drugje, le na Smrekovškem pogorju. Tod živijo redke vrste ptic. Smrekovsko pogorje je največje sklenjeno območje divjega petelina v južni Evropi. Zaradi prisotnosti redkih ptic in ohranjenih nekaterih tipov naravnega okolja je uvrščeno v območje Natura 2000, ki združuje evropsko pomembna območja.

**Kljub visoki vrednosti narave pa nje-
no ceno nezadržno zmanjšujemo z
neprimernim ravnanjem. V zadnjem
času strmo narašča število motori-
ziranih obiskovalcev, ki se ne vozijo
več samo po cestah, ampak tudi po
planinskih poteh in brezpotjih, svo-
je poti utirajo v najbolj občutljive
predele narave.**

Neurejen motoriziran promet prekomerno obremenjuje naravno okolje Smrekovskega pogorja, ljudi pa ogroža in moti!

- V zimskem času povzročajo nepotrebno plašenje živali, ki morajo sicer zaradi pomanjkanja hrane varčevati s porabo svoje energije. Večkratno plašenje divjega petelina v zimskih dnevih ptico zelo izčrpa, postane lažji plen plenilcev, lahko pride celo do pogina.
- Ker se z motornimi sanmi vozijo tudi po planinskih poteh, so pohodniki izpostavljeni stalni nevarnosti nenadnih srečanj s hitrimi vozniki. Pred leti je na Golteh voznik motornih sani silovito trčil v smučarja, smučar je utrpel hude telesne poškodbe, postal je tetraplegik s trajnimi poškodbami možganov.
- Vožnje s štirikolesniki in kros motorji po gozdnih vlakih, gozdu in pašnikih povzročajo poškodbe gozdnega podrastja, travne ruše in uničujejo vlake, ki so jih zgradili lastniki gozdov za namen spravila lesa.
- Z vožnjami vseprek po gozdu povzročamo hrup v doslej mirnih predelih, ki so zadnje zatočišče najbolj občutljivih živali, med drugim tudi divjega petelina. Hrup vozil, kot so motorne sani, kros motorji in štirikolesniki, presega vse normalne meje in je zelo moteč za sprehajalce in pohodnike.

*V osrčju naravnega rezervata, kjer je bil nekdaj ljubi mir.
Tudi pešcem se ob nevarnih srečanjih in neznosnem hrupu dvigne adrenalin.*

24. januarja 2008 je izšel letak »Ukrepaj zdaj!« z namenom osveščanja, zakaj so vožnje motornih sani, kros motorjev in štirikolesnikov v naravi nezaželene.

Ohranimo Smrekovec!

www.smrekovec.net

KAJ STORITI?

Pustimo avto v dolini, pojdimo raje peš.

Na Smrekovsko pogorje vodijo številne planinske poti. S hojo po označenih poteh bomo spoznali lepote domačih krajev in uživali v razgledih z vrhov.

Z vozili, ki povzročajo prekomeren hrup, se ne vozimo v občutljivem naravnem okolju.

Motorne sani in kros motorji sodijo na poligone, štirikolesniki pa na ceste v dolini.

Z motornimi vozili se vozimo samo po cestah.

Gozd in pašnike prepustimo raje živalim, to je njihov življenjski prostor. Gozdne vlake so naredili lastniki gozdov, po njih se spravlja les in niso namenjene vožnji motoriziranih obiskovalcev.

Ko vidiš motorno vozilo zunaj ceste v naravi:

KLIČI 113

Svoje sporočilo lahko posredujete tudi anonimno.

S tem obvestiš policijo o prekršku in prispevaš k večji obveščenosti javnosti.

UKREPAJ ZDAJ!

Pravne podlage:
Uredba o prepovedi voženj v naravnem okolju,
Zakon o gozdovih, Zakon o ohranjanju narave,
Zakon o varnosti cestnega prometa, Zakon o planinskih poteh.

Izdajatelj in založnik: Naravovarstvena zveza Smrekovec. Šoštanj, 2008.
Foto: Avto Moto splet, Bojan Rotovnik. Karta: Vinko Pejovnik. Lektoriranje: Jožica Andrejc.
Oblikovanje: Vinko Pejovnik. Naklada: 7.500 izvodov. Tisk: Eurograf Velenje.

Razmnoževanje in distribucija letaka sta zaželeni!

NARAVI PRIJAZEN NAČIN OBISKOVANJA

PLANINSKA POT

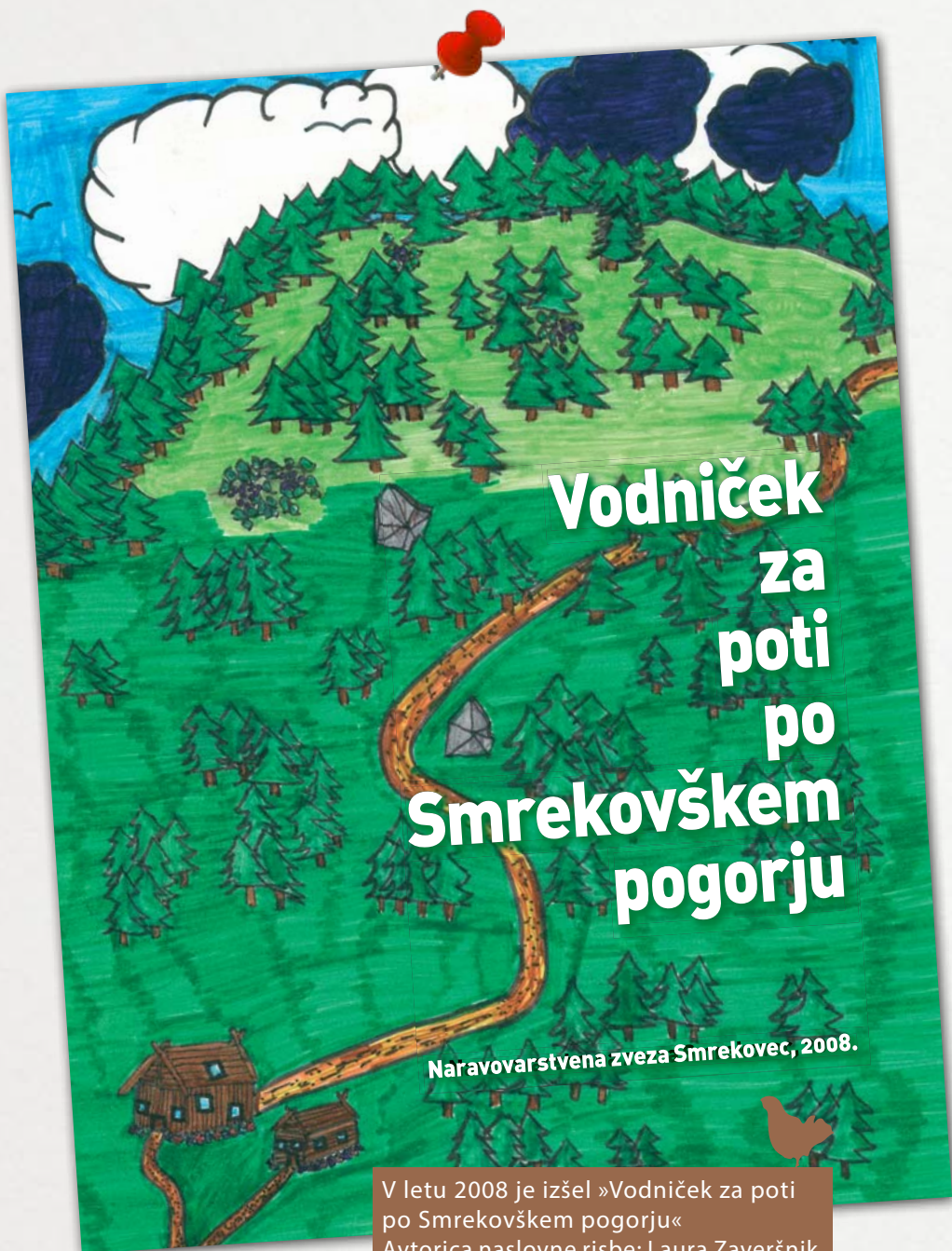
CESTA PRIMERNA ZA GORSKO KOLESARJENJE

NARAVNI REZERVAT Smrekovec - Komen (vir: ZRSVN)

PLANINSKA KOČA

Tiskano na recikliranem papirju brez klor.

Naravovarstvena zveza Smrekovec, 2008.

V letu 2008 je izšel »Vodniček za poti po Smrekovškem pogorju«
Avtorica naslovne risbe: Laura Zaveršnik,
OŠ Šoštanj

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC V LETU 2009

Naravovarstvena zveza Smrekovec

Predsednik društva: **Bojan Rotovnik**
Sedež društva: Bele vode 18a, 3325 Šoštanj
Leto ustanovitve društva: 2005
Število članov: 6
E-mail: info@smrekovec.net
Spletna stran: www.smrekovec.net

Naravovarstvena zveza Smrekovec je v letu 2009 posebno pozornost namenjala umiritvi motoriziranega prometa v naravnem okolju in preventivnemu delovanju na tem področju. Sode-

lovali so pri pripravi nove Uredbe o vožnji z motornimi vozili v naravnem okolju, ki jo pripravlja Vlada RS. Področje delovanja zveze obsega širše področje Smrekovškega pogorja, ki obsega občine Šoštanj, Ljubno ob Savinji in Črna na Koroškem. V drugi polovici leta, natančneje 22. 10. 2009, je bila izvedena redna in volilna skupščina zveze, kjer so bili izvoljeni novi organi zveze in potrjen program dela za leto 2010.

Predstavitve aktivnosti NZ Smrekovec v letu 2009 v Almanahu občine Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki.

22. oktober 2009: redna letna skupščina NZ Smrekovec

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC V LETU 2010

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC

Naravovarstveno zvezo Smrekovec sestavljamo Planinsko društvo Šoštanj, Planinsko društvo Črna na Koroškem, Lovska družina Smrekovec - Šoštanj, Savinjsko gozdarsko društvo, Planinsko društvo Velenje, Planinsko društvo Ljubno ob Savinji in Gobarsko društvo Marauh Velenje.

Naše delovanje poteka v cilju ohraniti biotske pestrosti Smrekovca. V letu 2010 smo s prostovoljnimi delom članov in ob finančni pomoči Občine in KS Šoštanj ter donacijah TEŠ d.o.o. Šoštanj, Karbon d.o.o. in ESOTECH, d.o.o. iz Velenja ter KLS d.o.o. Ljubno ob Savinji opravili kar nekaj uspešnih akcij.

Med drugim smo se pod geslom »Očistimo Smrekovec« aktivno vključili v vseslovensko čistilno akcijo »Očistimo Slovenijo v enem dnevu.« V aprilu smo očistili planinsko pot Sleme – Kramarica in sodelovali pri čiščenju divjih odlagališč v KS Bele Vode. Zadnjo nedeljo v maju pa se nas je zbralo 27 prostovoljcev in smo z dobro voljo očistili okolico Doma na Smrekovcu ter planinske poti iz smeri Golt, Belih Vod ter Črne na Koroškem. Tega dne smo na Smrekovcu opravili še izredno skupščino, na kateri je Bojan Rotovnik zaradi prevzema dolžnosti predsednika Planinske zveze Slovenije predal nalogo predsednika NZ Smrekovec Ireni Brižnik.

V zadnjem desetletju se je zelo povečalo število ljubiteljev oblik športa in rekreacije z motornimi vozili, ki omogočajo tudi vožnjo

izven cest. Temu pa ni sledila ureditev infrastrukture za take vožnje. Zato smo se v juniju posvetili pripravi obsežnih vsebinskih pripomb na osnutek uredbe o spremembi uredbe o vožnji v naravnem okolju, ki smo jih posredovali pristojnemu ministru. O problematiki smo tudi pisali v lokalne časopise in dnevnike ter s tem predvsem v Večeru in na spletnih forumih vzpodbudili obširno polemiko.

V nadaljevanju poletja in ob začetku jeseni smo ob strokovni pomoči Zavoda za varstvo narave RS, OE Celje vodili priprave za postavitev označevalno informativne table na travniku pod Domom na Smrekovcu. Tablo smo odkrili zadnjo lepo soboto v oktobru. Z njo želimo opomniti obiskovalce smrekovskega pogorja, da se nahajajo na območju Nature 2000 in da lahko s svojim ravnanjem pripomorejo k ohranitvi redkih, za to območje značilnih, rastlinskih in živalskih vrst.

Tega dne smo z akcijo »Objemimo Smrekovec« obeležili tudi svetovni dan hoče. Preko 100 udeležencev iz Črne na Koroškem, Ljubnega ob Savinji, Šoštanja in Velenja, med katerimi so prevladovali mladi planinci, se je peš povzpelo na Smrekovec in tako simbolično opozorilo na vožnje v naravnem okolju in na klimatske spremembe, na katere posredno vpliva tudi promet.

Irena Brižnik

Članek objavljen v Planinskem popotniku št. 19, ki je izšel v začetku leta 2011.

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC V LETU 2011

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC, delo v letu 2011

Naravovarstvena zveza Smrekovec, ki jo sestavljajo Planinsko društvo Šoštanj, Črna na Koroškem, Ljubno ob Savinji in Velenje, Lovska družina Smrekovec, Savinjsko gozdarsko društvo in Gobarsko društvo Marauh Velenje, je tudi v letu 2011 delovala pod geslom Ohranimo Smrekovec.

V mednarodnem letu gozdov 2011 smo izdali lično zloženko *Gozd - moj dom*, s katero želimo obiskovalce Smrekovskega pogorja na kulturni način opozoriti na škodljive vplive čezmernega nabiranja gozdnih sadežev na prasto živeče rastline in živali. Avtor zloženke je Peter Silovšek, član vodstva zveze, lovec in gobar, med drugim tudi determinator in član Sveťa za izobraževanje pri Mikološki zvezi Slovenije. Oblikovala jo je Ana Glinšek, diplomantka arhitekture iz Škal. Zloženska je bila v poletnem času na voljo v planinskih domovih na področju Smrekovskega pogorja, drugi javnosti pa je bila predstavljena v oktobru v Mestni galeriji Šoštanj z uvodnim predavanjem avtorja z naslovom *Nekaj o gobah*.

Prvo soboto v oktobru smo po nekajmesečnih pripravah na Turnovki, na vrhu Travnika nad Ljubnim ob Savinji, odkrili šest informacijskih tabel, ki obiskovalcem Smrekovskega pogorja na primeren način posredujejo osnovne informacije o naravnih vrednotah Komna in Travnika in jih s tem

spodbudijo k prizanesljivejšemu odnosu do redkih rastlinskih in živalskih vrst ter drugih oblik dragocene naravne dediščine na tem območju. Pobudnik in organizator namestitve tabel je bila Naravovarstvena zveza Smrekovec, strokovni del, vključno s pripravo vsebine in oblikovanjem, so opravili na Zavodu za varstvo narave RS, OE Celje. Prostor za namestitve v razglednem stolpu na Turnovki in na Koči na Travniku je odstopilo Planinsko društvo Ljubno ob Savinji, ki je opravilo tudi transport in pritrditev tabel ter pripravilo prirčno slovesnost, s katero smo obeležili tudi kar tri oktobrske mednarodne dneve varstva narave, kot so svetovni dan habitata, evropski dan opazovanja ptic in svetovni dan varstva živali.

V juliju smo pripravili in Ministrstvu za okolje in prostor posredovali pripombe in predlog dopolnitev na osnutek zakona o vožnjah v naravnem okolju, ki je po neuspelem sprejetju uredbe o spremembi uredbe o vožnjah v naravnem okolju v preteklem letu letos junija le zagledal luč sveta. Na problem voženj z motornimi vozili v zavarovanih območjih narave, kamor sodi tudi Smrekovsko pogorje, smo skozi vse leto opozarjali s prispevki v različnih medijih.

Irena Brložnik, predsednica

Članek objavljen v Planinskem popotniku št. 20, ki je izšel v začetku leta 2012.

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC V LETU 2012

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC – DELO V LETU 2012

Naravovarstveno zvezo Smrekovec sestavljajo Planinska društva Šoštanj, Črna na Koroškem, Ljubno ob Savinji in Velenje, Lovska družina Smrekovec, Savinjsko gozdarsko društvo in Gobarsko društvo Marauh Velenje. Pod geslom Ohranimo Smrekovec si skupaj prizadevamo za ohranitev pogorja, ki je zavarovano kot naravni rezervat in je hkrati uvrščeno v območje Natura 2000. Naše aktivnosti obsegajo različne oblike ozaveščanja obiskovalcev pogorja in druge javnosti, pobude in vključevanje v sprejemanje naravovarstvene zakonodaje ter opozarjanje pristojnih nadzornih institucij na njene morebitne kršitve.

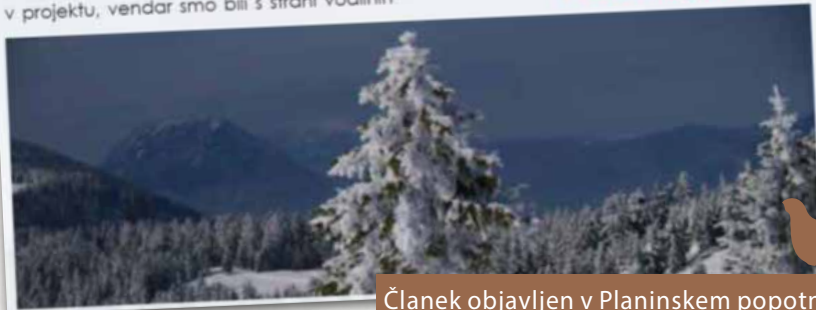
V letu 2012 smo za informacijsko točko Geoparka Karavanke pod Domom na Smrekovcu pripravili in prispevali del vsebin in fotografij. Nanašajo se predvsem na gozdove, pašnike in vodo kot naravne vrednote in kot življenjski prostor redkih ter ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. Čezmejni projekt Geoparka je bil vzpostavljen leta 2010. Delno ga financira Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Območje parka zajema številne občine na slovenski in avstrijski strani Karavank. Zaradi raznovrstnih kamnin in drugih ostankov pestrega vulkanskega delovanja je v Geopark vključeno tudi Smrekoviško pogorje. Naravovarstvena zveza Smrekovec ni neposredni partner v projektu, vendar smo bili s strani vodilnih

partnerjev kot so Podzemlje Pece d. o. o., ter Občine Črna na Koroškem in Zavoda za varstvo narave RS, OE Maribor doslej vanj korektno vključeni.

Sodelovanje v projektu Geopark Karavanke smo izkoristili tudi za brezplačno izobraževanje članov in širšo promocijo Naravovarstvene zveze Smrekovec. V novembru smo se v Mežici udeležili mednarodne geo-konference, ki je poleg zanimivih strokovnih vsebin vključevala tudi ogled pomembnejših znamenitosti parka na obeh straneh meje.

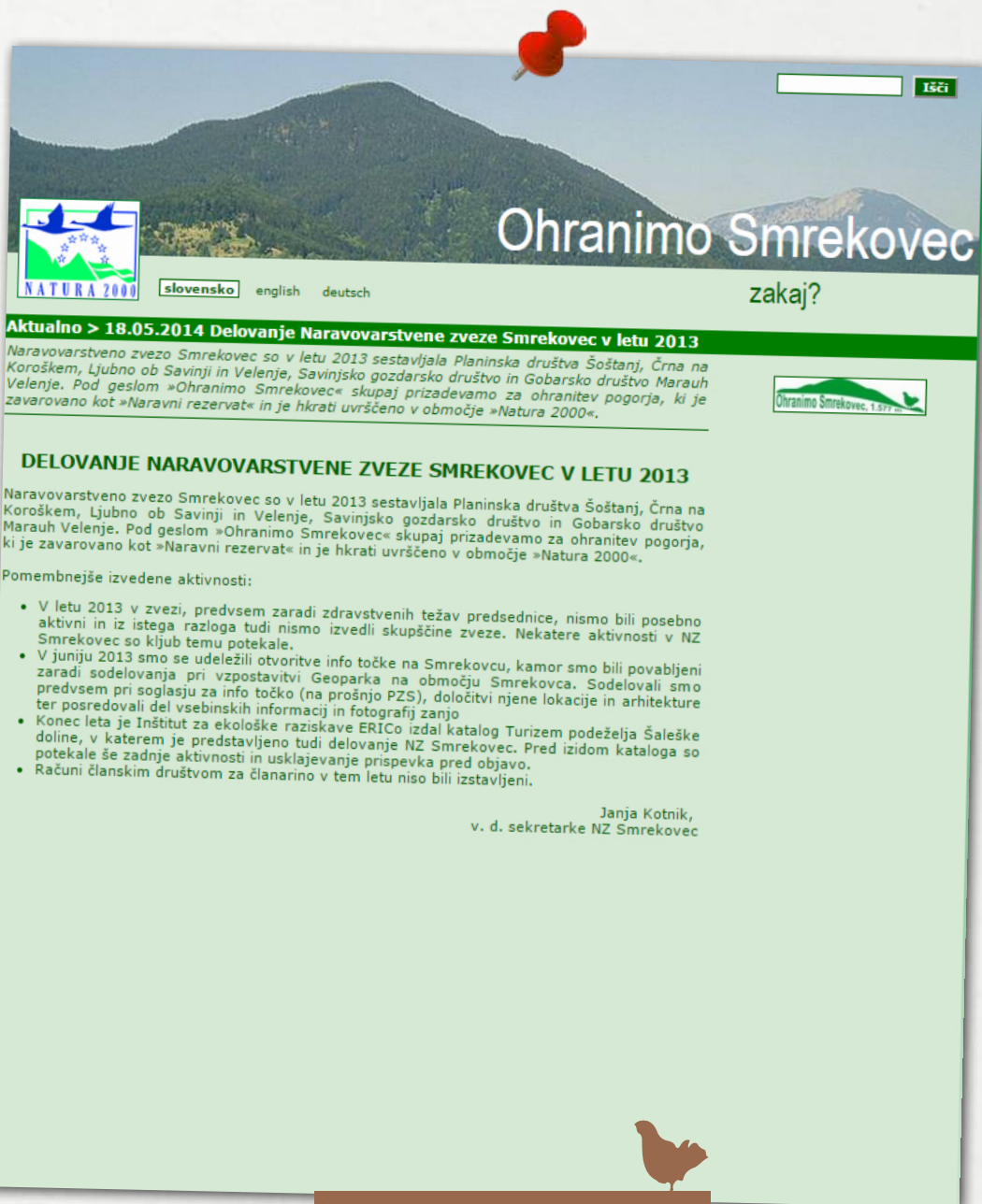
Nov zakon o voznjah v naravi kljub obljubam pristojnega ministrstva tudi v letu 2012 ni zagledal luči sveta. Objava njegovega osnutka pa je med drugim zanetila burno javno polemiko med kolesarji in planinci. Naravovarstvena zveza je obravnavala in v javni razpravi podprla predloge kriterijev za dvonamensko uporabo planinskih poti, ki jih je pripravila Planinska zveza Slovenije. Kriteriji poleg varstva narave zagotavljajo predvsem varnost planincev in kolesarjev. Vožnje v naravi posredno urejajo tudi gozdno gospodarski načrti, zato smo se v septembru udeležili javne obravnave načrta za območje, ki ga upravlja Zavod RS za gozdove, Enota Črna na Koroškem. Na temo voženj v naravi smo bili prisotni tudi v tiskanih medijih.

Irena Brložnik, predsednica

Članek objavljen v Planinskem popotniku št. 21, ki je izšel v začetku leta 2013.

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC V LETU 2013

 Ohranimo Smrekovec **Išči**

slovensko english deutsch **zakaj?**

Aktualno > 18.05.2014 Delovanje Naravovarstvene zveze Smrekovec v letu 2013

Naravovarstveno zvezo Smrekovec so v letu 2013 sestavljala Planinska društva Šoštanj, Črna na Koroškem, Ljubno ob Savinji in Velenje, Savinjsko gozdarsko društvo in Gobarsko društvo Marauh Velenje. Pod geslom »Ohranimo Smrekovec« skupaj prizadevamo za ohranitev pogorja, ki je zavarovano kot »Naravni rezervat« in je hkrati uvrščeno v območje »Natura 2000«.

DELOVANJE NARAVOVARSTVENE ZVEZE SMREKOVEC V LETU 2013

Naravovarstveno zvezo Smrekovec so v letu 2013 sestavljala Planinska društva Šoštanj, Črna na Koroškem, Ljubno ob Savinji in Velenje, Savinjsko gozdarsko društvo in Gobarsko društvo Marauh Velenje. Pod geslom »Ohranimo Smrekovec« skupaj prizadevamo za ohranitev pogorja, ki je zavarovano kot »Naravni rezervat« in je hkrati uvrščeno v območje »Natura 2000«.

Pomembnejše izvedene aktivnosti:

- V letu 2013 v zvezi, predvsem zaradi zdravstvenih težav predsednice, nismo bili posebno aktivni in iz istega razloga tudi nismo izvedli skupščine zveze. Nekatere aktivnosti v NZ Smrekovec so kljub temu potekale.
- V juniju 2013 smo se udeležili otvoritve info točke na Smrekovcu, kamor smo bili povabljeni zaradi sodelovanja pri vzpostavitvi Geoparka na območju Smrekovca. Sodelovali smo predvsem pri soglasju za info točko (na prošnjo PZS), določitvi njene lokacije in arhitekture ter posredovali del vsebinskih informacij in fotografij zanjo.
- Konec leta je Inštitut za ekološke raziskave ERICO izdal katalog Turizem podeželja Šaleške doline, v katerem je predstavljeno tudi delovanje NZ Smrekovec. Pred izidom kataloga so potekale še zadnje aktivnosti in usklajevanje prispevka pred objavo.
- Računi članskim društvom za članarino v tem letu niso bili izstavljeni.

Janja Kotnik,
v. d. sekretarke NZ Smrekovec

Članek objavljen na spletni strani
www.smrekovec.net

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC V LETU 2014

slovensko english deutsch

Ohranimo Smrekovec zakaj?

Aktualno > 08.11.2014 Delovanje Naravovarstvene zveze Smrekovec v letu 2014

Podrobno poročilo o delu NZ Smrekovec v letu 2014.

DELOVANJE NARAVOVARSTVENE ZVEZE SMREKOVEC V LETU 2014

Naravovarstvena zveza Smrekovec je bila ustanovljena 21. februarja 2005 kot zveza društev, ki se zavzemajo za varstvo narave in trajnostni razvoj na širšem območju Smrekovškega pogorja. Prvi zametki so vznikli leto prej v okviru Planinskega društva Šoštanj. Sledila so plodna leta delovanja, krog somišljenikov se je nenehno širil.

Od začetnih ustanoviteljev NZ Smrekovec: Planinskega društva Šoštanj, Lovske družine Smrekovec – Šoštanj in Savinjskega gozdarskega društva Nazarje, so pristopili še: Planinsko društvo Črna na Koroškem, Planinsko društvo Ljubno ob Savinji in Planinsko društvo Velenje. Kasneje pa še Gobjarsko društvo Marauh Velenje.

Zadnji dve leti je sledilo zatišje in 31. maja 2014, smo opravili 7. redno volilno Skupščino NZ Smrekovec na Smrekovcu.

Izvoljen je bil novi Upravni odbor NZ Smrekovec v sestavi:

- predsednik Jože MELANŠEK, PD Velenje,
- podpredsednika Pavel Lesjak, PD Črna na Koroškem in Lojze GLUK, Savinjsko gozdarsko društvo Nazarje,
- tajnica Klavdija POTOČNIK, PD Šoštanj,
- člani Marjan KARLOVČEC, PD Velenje, Brigita VRČKOVNIK, PD Ljubno ob Savinji, Marjan ZAZIJAL, predstavnik lastnikov gozdov, Peter SILOVŠEK, Gobjarsko društvo Marauh Velenje, Marjan LAČEN, PD Črna na Koroškem, županja Romana LESJAK, koordinatorka treh občin Črna na Koroškem, Ljubno ob Savinji in Šoštanj, Anica PUDGAR, KS Bele Vode in Marjeta MAZEJ, KSD »Vulkan« Bele Vode.

Nadzorni odbor NZ Smrekovec sestavljajo: predsednik Matej KORTNIK, člana Damjan JEVŠNIK in Martina Pečnik – HERLAH, vsi PD Šoštanj.

Sestav UO in NO NZ Smrekovec je zelo pester, saj združuje poleg ljubiteljev narave, tudi znane planinske in gozdarske delavce, kar daje jamstvo, da bomo poleg ljubiteljske planinske dejavnosti delovali tudi na strokovnih osnovah varstva narave.

Svoj namen dosegamo z vzpodbujanjem članov NZ Smrekovec in preko njih lokalno in širše družbeno okolje, na širšem območju Smrekovškega pogorja.

Poleg Programa dela in finančnega načrta za leto 2014, smo sprejeli sklep o pričetku postopka sprememb in dopolnitev Statuta NZ Smrekovec. S tem so bile dane osnove za organizacijsko in pravno prenovo ter postopno zagotavljanje materialne osnove. Opravljeni so bili razgovori in dogovori z župani treh občin: Črna na Koroškem, Ljubno ob Savinji in Šoštanj, o bodočem delu in aktivnostih v letu 2015, ko bomo praznovali 10. obletnico NZ Smrekovec in izdali Zbornik 10 let NZ Smrekovec.

V letu 2014 smo imeli že dve seji Upravnega odbora in izredno Skupščino NZ Smrekovec, s sprejetjem sprememb in dopolnitev Statuta NZ Smrekovec ter sprejem Programa dela za leto 2015. Imenovan je že Organizacijski odbor za pripravo in izvedbo praznovanja 10. obletnice NZ Smrekovec.

Preko naše spletne strani <http://www.smrekovec.net/> je možno tudi vzpostaviti kontakt in posredovati vaša vprašanja, mnenja, pobude in predloge za še boljše delo.

E-pošta info@smrekovec.net

Članek objavljen na spletni strani
www.smrekovec.net

Ohranimo Smrekovec!

NAŠI PREDSEDNIKI IN ODBORNIKI ORGANOV NARAVOVARSTVENE ZVEZE SMREKOVEC

PREDSEDNIKI:

Zofija MAZEJ Kukovič, od 6. aprila 2005 do 24. januarja 2008,

Iztok HRASTEL, od 24. januarja 2008 do 22. oktobra 2009,

Bojan ROTOVNIK, od 22. oktobra 2009 do 29. maja 2010,

Irena BRLOŽNIK, od 29. maja 2010 do + 17. marca 2014 in

Jože MELANŠEK, od 31. maja 2014

**ODBORNIKI – ČLANI UPRAVNEGA IN NADZORNEGA ODBORA, IZVOLJENI
NA SKUPŠČINAH NZ SMREKOVEC** (sklepi so povzeti iz zapisnikov skupščin
NZ Smrekovec od ustanovitve do danes)

1. REDNA SKUPŠČINA NZ SMREKOVEC, 6. 4. 2005

Sklep št. 1: V organe NZ Smrekovec so sprejeti Peter Rezman, Tomaž Acman, Anton Časl, Milan Cerar, Miran Čas, Milan Pogorelčnik, Damjan Jevšnik, Ado Cverlin in Jože Mazej kot voljeni člani. Član UO NZ Smrekovec je tudi Gregor Petkovnik kot predstavnik podporne organizacije (KS Bele Vode).

Na mesto sekretarke je sprejeta Martina Pečnik, podpredsednik Iztok Hrastel in predsednica Zofija Mazej Kukovič.

Člana nadzornega odbora sta Bojan Rotovnik in Damijan Kljajič.

2. REDNA SKUPŠČINA NZ SMREKOVEC, 22. 1. 2007

SKLEP št. 4: Skupščina NZ Smrekovec imenuje Darka Meniha za podpredsednika NZ Smrekovec, Marjana Zazijala za člana upravnega odbora ter Ireno Brložnik za članico nadzornega odbora. Iz mesta člana UO pa razrešuje Jožeta Mazeja.

3. REDNA SKUPŠČINA NZ SMREKOVEC, 24. 1. 2008

SKLEP št. 4: Skupščina NZ Smrekovec razrešuje Zofijo Mazej Kukovič s funkcije predsednice in Milana Cerarja s funkcije člana upravnega odbora. Skupščina NZ Smrekovec razrešuje tudi Ireno Brložnik kot članico nadzornega odbora in Iztoka Hrastela kot podpredsednika.

UGOTOVITVENI SKLEP: Iz članstva upravnega odbora sta se zaradi smrti umaknila Milan Pogorelčnik in Gregor Petkovnik st.

SKLEP št. 5: Skupščina NZ Smrekovec imenuje Iztoka Hrastela za predsednika NZ Smrekovec, Ireno Brložnik in Danila Čebula za člana upravnega odbora ter Pavleta Lesjaka za člana nadzornega odbora.

4. REDNA SKUPŠČINA NZ SMREKOVEC, 22. 10. 2009

SKLEP št. 5: Skupščina NZ Smrekovec za mandatno obdobje do 31. 12. 2010 potrdi oz. izvoli organe v sestavi:

predsednik Bojan Rotovnik (PD Šoštanj),
podpredsednika: Pavle Lesjak (PD Črna na Koroškem) in Matej Kortnik (PD Šoštanj),
sekretarka: Tina Čebul (PD Šoštanj),
člani upravnega odbora: Iztok Hrastel (PD Velenje), Darko Menih (Občina Šoštanj),
Lojze Gluk (Savinjsko gozdarsko društvo), Marjan Zazijal (predstavnik lastnikov
zemljišč), Anton Časl (Lovska družina Smrekovec, Šoštanj), Jože Melanšek (PD
Velenje) in Franc Maršnjak (PD Velenje),
nadzorni odbor: Damjan Jevšnik (Savinjsko gozdarsko društvo) – vodja, Damijan
Kljajič (PD Velenje) in Danilo Čebul (PD Šoštanj).

5. REDNA SKUPŠČINA NZ SMREKOVEC, 29. 5. 2010

SKLEP št. 5: Skupščina NZ Smrekovec za mandatno obdobje dveh let (do 29.
5. 2012) potrdi oz. izvoli organe v sestavi:

predsednica Irena Brložnik (PD Velenje),
podpredsednika: Pavle Lesjak (PD Črna na Koroškem) in Matej Kortnik (s časovno
omejitvijo) (PD Šoštanj),

člani upravnega odbora: Iztok Hrastel (PD Velenje), Darko Menih (Občina
Šoštanj), Lojze Gluk (Savinjsko gozdarsko društvo), Marjan Zazijal (predstavnik
lastnikov zemljišč), Anton Časl (Lovska družina Smrekovec) in Jože Melanšek
(PD Velenje), Franc Maršnjak (PD Velenje), Tina Čebul (PD Šoštanj) in Peter
Silovšek (Gobarsko društvo Marauh Velenje),

nadzorni odbor: Damjan Jevšnik (Savinjsko gozdarsko društvo) – vodja, Damijan
Kljajič (PD Velenje), Danilo Čebul (PD Šoštanj).

7. REDNA SKUPŠČINA NZ SMREKOVEC, 31. 5. 2014

Sklep št. 5: Skupščina NZ Smrekovec potrjuje novo vodstvo za leto 2014/2015:
UO v sestavi: Jože Melanšek (predsednik), Pavle Lesjak (podpredsednik), Lojze
Gluk (podpredsednik), Marjan Karlovčec (član UO), Klavdija Potočnik (članica UO,
ki opravlja tudi tajniška dela). Manjkajoče 3 člane UO potrdi UO NZ Smrekovec
na 1. seji v juniju 2014.

Člani NO so: Matej Kortnik (predsednik NO), Damjan Jevšnik (član NO) in Martina
Pečnik Herlah (članica NO).

Upravni odbor NZ Smrekovec je na podlagi sklepa št. 5, 2. redne seje, dne 25.
9. 2014 in na podlagi 7. redne skupščine NZ Smrekovec sprejel

SKLEP št. 3. 3.: UO NZ Smrekovec dopolnjuje sestav UO z naslednjimi:

- Romana LESJAK, koordinatorica treh občin Ljubno, Šoštanj in Črna na Koroškem,
- predstavnika KS Bele Vode določijo po izvolitvi v svet KS Bele Vode 2014 in
- Marjeta MAZEJ, predstavnik Kulturno-športnega društva Vulkan Bele Vode.

Povzetek iz zapisnikov skupščin NZ Smrekovec pripravila Klavdija POTOČNIK
in Jože MELANŠEK

PLANINSKO DRUŠTVO ŠOŠTANJ

Planinsko društvo Šoštanj deluje na področju zahodnega dela Šaleške doline že 111 let. V okviru društva delujejo mladinski, vodniški, markacijski odsek in odsek za varstvo gorske narave ter dve sekciji: Zlatorog in Gaberke.

Društvo upravlja poleg ostalih markiranih poti (8) tudi dve obhodnici, in sicer Trško pot okoli Šoštanja in Ravensko pot. Včlanjenih je okoli 350 planink in planincev, ki imajo možnost, da se udeležijo preko 40 akcij (izleti, pohodi, ture in tabori in drugo), ki jih društvo organizira vsako leto.

Planinsko društvo Šoštanj izvaja naslednje dejavnosti:

- izvaja akcije za različne ciljne in starostne skupine ter krepi medgeneracijsko sodelovanje,
- prepoznava dejavnike tveganja v gorah in skrbi za preventivne programe varnosti v gorah, za ozaveščevalne programe zdravstveno ogroženih obiskovalcev gora in organizira akcije za osebe s posebnimi potrebami,
- izvaja trajnostni planinski turizem in skrbi za planinske objekte, naprave in oznake,
- informira in komunicira z javnostmi

Izlet mlajše PS – Krajnska reber. Foto: Valentina Uran

Šoštanjski planinci na čistilni akciji - očistimo Slovenijo na cesti med Lukom in sp. Brložnikom. Foto: Matej Kortnik

in jih vključuje v sprejemanje odločitev,

- upravlja s premoženjem,
- usposablja za delo v planinski organizaciji in za varnejše obiskovanje gora,
- skrbi za varovanje gorske narave,
- skrbi za kulturno, založniško in arhivsko dejavnost ter
- opravlja še druge naloge, ki jih sprejme občni zbor.

V letu 2005 smo zaradi vse večjega pritiska raznih adrenalinskih uporabnikov in nabiralcev na gorsko okolje v naši občini, predvsem pa na področju Smrekovca in njegovega pogorja, skupaj z ostalimi somišljeniki iz drugih društev ustanovili Naravovarstveno zvezo Smrekovec. Naši cilji, ki jih naj bi zveza dosegla, so bili zelo visoki in zato smo za vse položaje v zvezi imenovali najbolj kompetentne, izkušene in z izobrazbo podprte kadre, ki smo jih v društvu imeli.

Želeli smo, da zveza v okviru projektov za ohranjene narave preko razpisov na evropski in državni ravni zagotovi denar za profesionalce, ki bi se z varovanjem narave lahko preko projektov poklicno ukvarjali. S takšnim načinom delovanja bi zagotovili, da se z varovanjem gorskega okolja, s popularizacijo primernega ravnanja z naravo in spoznavanjem narave gorsko okolje na Smrekovškem pogorju in širše trajno ustrezno varuje in se razvija v skladu z evropskimi smernicami trajnostnega razvoja. Žal se vse naše želje v tej smeri niso uresničile. Kljub temu je zveza dosegla nekaj zavidljivih uspehov na področju popularizacije varovanja okolja in ozaveščanja prebivalcev v širši regiji Smrekovškega pogorja o škodljivih vplivih našega neprimernega ravnanja v tem okolju.

*Matej Kortnik,
predsednik PD Šoštanj*

PLANINSKO DRUŠTVO ČRNA NA KOROŠKEM

Planinstvo na Koroškem ima že zelo dolgo tradicijo in zelo opazen del te tradicije so tudi planinci, alpinisti, gorski reševalci, naravovarstveniki, markacisti, odpravarji, trekerji, turni smučarji, planinski organizatorji in tudi planinski pisci iz Črne na Koroškem.

ki se je pozneje preimenovalo v PD Črna na Koroškem. Tako smo v društvu lansko leto praznovali 65-letnico društva, ki smo jo tudi odmevno obeležili z lepo prireditvijo in zelo pregledno razstavo. Vseh 65 let je bilo društvo aktivno na mnogih področjih planinske dejavnosti, če naštejemo le najpomembnejše.

Trije predsedniki PD Črna na Koroškem (z leve): Marijan Lačen (sedanji), Ciril Vidrih (predprejšnji), † Milan Savelli (prejšnji)

Formalno se je vse skupaj začelo 1919. leta z ustanovitvijo podružnice slovenskega planinskega društva v Pliberku, kamor so bili vključeni tudi planinci iz Črne na Koroškem. Po ustanovitvi Jugoslavije je bila 1920. leta ustanovljena podružnica na Prevaljah, pozneje so se planinci iz Črne priključili ustanovljenemu PD Mežica, 1949. leta pa je bilo ustanovljeno PD Žerjav-Črna,

Prizadevali smo si za vključitev čim večjega števila Črnjanov v društvo; mnoga leta je bilo to število na zavidljivi ravni, s 1752 člani smo bili nekaj let najmočnejše društvo v PZS po številu članov na število prebivalcev.

Izletništvo je bilo vsa leta osrednja dejavnost društva, z mnogimi vsakoletnimi izleti v vsa slovenska pogorja, v Visoke Ture,

Proti Topitzi, avstrijska Koroška

v Dolomite in v Centralne Alpe. Nekaj članov je bilo tudi aktivnih trekerjev in so obiskali Perujske Ande, Patagonijo, Nepal, Kilimanjaro, Yosemite.

Iz črnjanskih vrst je prišlo kar nekaj vrhunskih alpinistov, alpinistični odsek pri PD Črna pa je bil vseskozi aktiven. Poleg plezanja v domačih in evropskih gorah so bili naši člani organizatorji ali

udeleženci mnogih odprav: Kavkaz, Ararat, Troltind, Cordillera Vilcanota, Cordillera Blanca, Rakaposhi, Patagonija Dhaulagiri, Mount Everest, Broad Peak. V društvu sta vsa leta zelo dobro organizirani in aktivni mladinski sekciji pri OŠ Črna in Cudv Črna. S tem društvom dobro skrbi za usposabljanje mladih in za njihovo vključevanje v planinsko dejavnost.

Pod Torre del Paine, Čile

Na vrhu Štoržiča

Vse od leta 1950 društvo upravlja Dom na Smrekovcu. Z mnogimi donatorskimi sredstvi in z ogromnim številom prostovoljnih delovnih ur je društvo uspelo skromno kočico v vseh teh letih spremeniti v soliden dom, ki je s prijaznimi upravniki vedno prijazno zatočišče planincem in drugim obiskovalcem.

Zelo aktiven je v društvu vseskozi markacijski odsek, ki vzorno skrbi za pota, ki jih ima v svoji pristojnosti: Žerjav–Naravske ledine, Križan–Smrekovec, Sleme–Smrekovec, Smrekovec–Bela peč, Črna–Kramarica, Črna–Pudgarsko, Kramarica–Bukov stan–Smrekovec.

Z namenom promocije planinstva s poudarkom na koroških hribih smo skupaj z Občino Črna in hotelom Krnes leta 2000 ustanovili K-24, največji koroški hribovski izziv. Ta aktivnost na meji preskusa človeških telesnih in predvsem psihičnih sposobnosti je postala v slovenskem prostoru kar precej odmevna.

V Črni je sedež gorsko reševalne postaje

za Koroško, mnogi člani našega društva so bili vsa leta ključni člani te postaje. Leta 2008 se je društvo priključilo Naravovarstveni zvezi Smrekovec in se na tem področju aktiviralo za ohranjanje prvobitnosti tega pogorja, saj velik del Smrekovca leži v Občini Črna in imamo v upravljanju edini planinski dom v Smrekovškem pogorju.

Leta 2014 je na občnem zboru društva le-to dobilo novo vodstvo, ki ima ambicijo vsem dosedanjim uspehom dodati nove izzive. Glavna izhodišča so sledeča: povečati število članov, obogatiti izletniško ponudbo, redno in transparentno delo organov društva, samostojno delo odsekov društva ter aktivnosti, vezane na Dom na Smrekovcu: povečati obisk Korošcev, obnova sanitarij, zgraditev čistilne naprave, pridobitev certifikata družini prijazna koča in vključitev v akcijo Zlatorogova transverzala ponosa, 16. 5. 2015.

*Marijan Lačen,
predsednik PD Črna na Koroškem*

PLANINSKO DRUŠTVO VELENJE

Planinsko društvo Velenje je prostovoljno društvo posameznikov, katerega dejavnost je planinstvo, povezovanje članov in zagotavljanje pogojev za izvajanje in razvoj planinstva v lokalnem okolju.

Skupaj s planinskimi sekcijami v krajevnih skupnostih, podjetjih, planinskimi skupinami na šolah in v vrtcih gojimo slovensko planinsko izročilo, izvajamo prostovoljno delo, akcije za različne ciljne skupine ter krepimo medgeneracijsko sodelovanje. Pri planinski dejavnosti prepoznavamo dejavnike tveganja in skrbimo za preventivne programe varnosti v gorah, usposabljammo za delo v planinski organizaciji in za varnejše obiskovanje gora, skrbimo za varovanje gorske narave in narave nasploh.

Poleg zagotavljanja varne hoje v gore in planine je prednostna naloga društva tudi privzgojiti med vsemi kategorijami članstva pravi odnos do gorske narave in zagotavljati dobre medsebojne tovariške in planinske odnose.

Vzgoja in izobraževanje planinskega kadra in članstva je prednostna naloga. Planinski kadri in članstvo se usposabljaajo in izobražujejo na internih tečajih, predavanjih društva in v okviru SMDO ter PZS. Članstvo učimo in navajamo na varno hojo, varno gibanje v gorah, prvo pomoč, prehrano, orientacijo, vremenoslovje, varstvo gorske narave, opremo, medsebojne odnose, častni kodeks. Za vse to ozaveščanje članstva je organizirana Odprta planinska šola za odrasle in mladino, izobražuje se na

Z Ireno na naravovarstvenem izletu v Glinščici.

Z Lepim čeveljcem na Šmohor. Foto: Franc Maršnjak

planinskih taborih, izletih, pohodih in turah.

Za članstvo uvajamo nove sodobnejše prijeme, nove vsebine in boljše programe, ob tem pa skrbimo za dvig strokovnosti planinskega kadra, saj so prav ti (vodniki, markacisti, varuhi gorske narave, gorski stražarji, mentorji) gonilna sila društva in so garancija za dobro delo in dobre rezultate odsekov in društva. Programi društva so narejeni po željah in potrebah odsekov in članstva, kar je garancija za dvig članstva in nadaljnji razvoj planinstva v Velenju.

V PD Velenje je bilo v letu 2014 801 članov, od tega 286 oz. 36 % mladih. Mladi so v društvu vedno imeli in bodo imeli svoje mesto v vseh programih odsekov. Trudimo se včlaniti več srednješolcev in študentov.

Otroci imajo možnost sistemskega in

postopnega razvoja navad, ki so povezane z njimi samimi in z okoljem. Postopno spoznavanje in usvajanje osnovnih prvin pohodništva ter omogočanje in spodbujanje gibalne dejavnosti otrok so cilji v akciji Radovedni Kekec v vrtcih in Lepi čevljec za osnovnošolsko populacijo. Pri tem se trudimo spodbujati radovednost otrok, njihovo ustvarjalnost in jim privzgojiti akcijski odnos do okolja, v katerem so otroci prisotni. Želimo jim omogočiti ustvarjalne situacije, da postanejo dejavni soudeleženci dogajanja v okolju. S tem razvijamo sposobnost opazovanja, čustvovanja, aktivno doživljanje sveta tako, da otrok začuti in občuti odgovornost do narave in si pri tem pridobiva izkušnje in temeljna znanja o samem sebi in o drugih. Otrokom omogočimo, da izražajo čustva, o njih razmišljajo ter

čustvena doživetja delijo z sovrstniki, da občutijo in doživijo bogata in raznolika doživetja v naravnem okolju. V njih se trudimo vzbuditi zanimanje za okolje in dogodke v njem. Otrokom omogočamo, da skozi planinske dejavnosti zaznajo in udeležijo svoje znanje o naravi, odnos do narave in odgovornost za lastna dejanja. Pri tem otroci pridobivajo izkušnje, kako lahko sami in z drugimi vplivajo na naravo in kako lahko dejansko prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

Varstvo gorske narave v društvu uveljavljamo z aktivnim sodelovanjem na Odprti planinski šoli, na izletih, turah, pohodih, taborih, kjer člane ozaveščamo in seznanjamo. Sodelujemo na čistilnih akcijah, opozarjamo na problematiko vožnje s kolesi, motorji, štirikolesniki in motornimi sanmi v naravnem okolju. Z udeležbo na raznih predavanjih skrbimo za dodatno izobraževanje članov odseka in društva in s sodelovanjem odseka VGN z drugimi, predvsem markacijskim in vodniško-izletniškim.

Naravovarstvena prizadevanja v širšem pomenu vključujejo tako spoznavanje,

doživljanje kot varovanje naravnih prvin slovenske pokrajine. Pri tem gre za zavedanje, da je vsak obiskovalec gora, planin, hribov in dolin hkrati tudi varuh, občudovalec in raziskovalec njenega bistva.

V NZ Smrekovec smo pristopili, ker skušamo k delovanju v njenem okolju pristopati celovito, saj so vplivi človeka na gorski svet ter njegovo živo in neživo sestavino veliko kompleksnejši od zgolj varovanja zaščitenih živalskih in rastlinskih vrst. Predvsem tudi zato, ker ohranjanje narave sodi med temeljne vrednote, ker smo zavezani k varovanju kar se da nedotakljive naravne podobe tega pogorja. Predvsem pa je naša naloga prizadevanje za varovanje bioloških pestrosti, ogroženih vrst živali in rastlin, pa tudi pokrajinske pestrosti in vrednot.

V NZ Smrekovec PD Velenje sodeluje od vsega začetka, to je od leta 2005 s številnimi znanimi planinskimi imeni.

SREČNO, NZ SMREKOVEC!

*Toni Žižmond,
predsednik PD Velenje,*

Foto: Franc Maršnjak

PLANINSKO DRUŠTVO LJUBNO OB SAVINJI

Planinsko društvo Ljubno ob Savinji je prostovoljno, samostojno, nepolitično, nepridobitno združenje fizičnih oseb ter drugih zainteresiranih občanov, ki delujejo na področju planinstva. Ustanovljeno je bilo 1. 6. 1952. V naših vrstah se povezujemo predstavniki vseh generacij.

primerjamo število članov iz leta 2007 z letom 2014: z 220 na 296 (porast kar za 14 odstotkov). Povečanje članstva je prav gotovo odraz dobrega dela in sodelovanja vseh odsekov društva. Svoje člane vzpodbujamo, zlasti mladino, k aktivnemu delovanju v naravi, predvsem v gorah zaradi spoznavanja

Izlet na Planini ZASLAP. Foto: Matijaž Štefan

V letu 2014 je bilo v naše društvo včlanjenih 296 članov, od tega 85 mladih osnovnošolcev in srednješolcev. Statistično gledano je bilo članstvo v zadnjih štirih letih naslednje: v letu 2011 276 članov, v 2012 porast za 7 odstotkov – 295 članov, v zadnjih dveh letih je bilo število konstantno. Največji porast opazamo v kategoriji odraslih članov. Zelo zanimiv podatek je tudi, če

naravnih lepot, kulturnih znamenitosti in telesno-kulturnih dejavnosti.

V okviru vzgojno-izobraževalne dejavnosti zadnja leta redno organiziramo za mlade planince zimovanja in poletne taborne. Na njih otroci pridobivajo nova planinska znanja, urijo se v orientaciji, pridno osvajajo nove vrhove, se zabavajo in so ustvarjalni na likovno-literarnem področju. Hkrati jim privzgajamo tudi

čut do sočloveka in do narave.

Med pomembnimi aktivnostmi našega društva so izleti, ki jih organizirajo in vodijo naši vodniki. Le-ti svoje znanje nadgrajujejo na rednih izpopolnjevanjih in srečanjih.

stoji na Slovenski planinski poti med Smrekovcem in Raduho. Ima 15 ležišč, 24 sedežev znotraj in 80 sedežev zunaj koče. Odprta je v sezoni od začetka junija do konec septembra, lahko pa tudi ob vikendih po dogovoru.

Koča na Travniku. Foto: Franjo Atelšek

V hribe in gore radi hodimo in s tem dokazujemo pripadnost društvu in naši čudoviti naravi. Z njo želimo ohraniti neposreden stik, z gibanjem si krepimo dušo in telo. Pri tem spoznavamo raznovrsten gorski svet, bogatimo svojega duha in mladim privzgajamo čut za lepoto. Hkrati razvijamo medsebojne pristne odnose med planinci. Skozi leta smo skupaj vsak s svojim prispevkom ustvarili čvrste temelje za prihodnje rodove.

Za potrebe društva in slovenskega planinstva smo postavili planinsko kočo na Travniku (1548 m). Koča

Do koče na Travniku je mogoče priti z avtom iz Ljubnega mimo Primoža in Robnikove planine do parkirišča Suha rampa, od koder vam ostane še približno 45 minut hoje po markirani poti.

Vsako leto v mesecu maju organiziramo spominski pohod na Travnik. Pohod se začne v Rastkah, pot se nadaljuje mimo partizanske bolnice in konča na Travniku. Od tam so zelo lepi razgledi po hribih okoli nas in tudi preko meje. Samo 25 minut hoje pa vas loči do razglednega stolpa na Turnovki (1637 m).

Ostale izhodiščne točke s Travnika so še: Velika Raduha (2062 m), 4 ure hoje,

Komen (1684 m), 1 ura in pol hoje, Smrekovec (1577 m), 2 uri in pol hoje, lovska koč v Robnikovi planini, 40 minut hoje,

in na razglednem stolpu na Turnovki. Te obiskovalcem Smrekovškega pogorja na primeren način ponujajo osnovne informacije o naravnih vrednotah Komna

Udeleženci ob odkritju informativne table na Turnovki.

Foto: Franjo Atelšek

koča na Loki (1534 m), 1 ura in pol hoje, koča na Smrekovcu (1375 m), 3 ure hoje. Našo naravo spoštujemo, se zavedamo njenih zakonov, jo spoznavamo in se ji prilagajamo. Do nje se obnašamo odgovorno, kar kažemo z izvajanjem čistilnih akcij in čuvanjem gorske narave v času izvajanja vseh planinskih aktivnosti. Prav zaradi skupnih interesov in smernic smo se leta 2008 odločili za članstvo v Naravovarstveni zvezi Smrekovec. V preteklih letih smo v jesenskem času skupaj z Osnovno šolo Ljubno ob Savinji izvedli pohod iz Ljubnega pa do koč na Smrekovcu. Tam smo se udeležili otvoritve informativne table.

V začetku oktobra 2011 smo postavili nove informacijske table na Koči na Travniku

in Travnika. Prepričani smo, da na ta način mnoge obiskovalce vzpodbujamo k odgovornejšemu odnosu do redkih rastlinskih in živalskih vrst ter drugih oblik dragocene naravne dediščine na tem območju. V okviru tega dogodka smo pripravili proslavo s kulturnim programom, ki so ga izvedli naši mladi planinci pri razglednem stolpu na Turnovki. Na koncu je sledilo druženje planincev in drugih ljubiteljev narave na Koči na Travniku.

Nadaljujmo dobro sodelovanje med društvi in ozaveščajmo obiskovalce Smrekovškega pogorja!

*Brigita Vrčkovnik,
PD Ljubno ob Savinji*

ZAKAJ JE SMREKOVEC POSEBEN IN ZAKAJ GA VAROVATI?

Ko je sedaj že davnega leta takrat še znanca, kasneje pa prijateljica Martina Pečnik podala pobudo za akcijo Ohranimo Smrekovec, sem bil hitro pripravljen sodelovati. Še posebej, ker je Martina pokazala veliko entuziazma in pripravljenosti za delo, ne le za govorjenje.

Jasno je bilo, da se bomo pobudi pridružili tudi gozdarji, saj že iz narave našega dela izhaja varovanje gozda in vsega živega v njem. V Sloveniji namreč za razliko od večine preostalega sveta z gozdovi gospodarimo sonaravno. Podoben način je uveljavljen le še v Švici in v nekaterih drugih evropskih alpskih pokrajinah. Torej pri gospodarjenju posnemamo naravo. Najopaznejša značilnost takšnega gospodarjenja je odsotnost poseka na golo, kar je v Sloveniji prepovedano že od leta 1948.

Geografska lega in sonaravno pa tudi trajnostno in mnogonamensko gospodarjenje z gozdovi skozi daljše obdobje ima za posledico ohranitev velike biotske raznovrstnosti v Sloveniji. To pa je nekaj, na kar bi morali biti Slovenci bolj ponosni, kakor smo. V Sloveniji se ponašamo namreč z največjim številom rastlinskih in živalskih vrst na enoto površine v Evropi! Veliko število teh vrst je danes ogroženih, veliko jih je zaradi razvoja človeka tudi že izginilo.

Varstvo ogroženih živalskih vrst v povezavi z gospodarjenjem z gozdom podrobno ureja pravilnik o varstvu gozdov (Ur. l. RS 114/2009). Ta dokument opredeljuje časovne omejitve pri sečnji

ter velikost varstvenih con okrog gnezdišč, rastišč in brlogov ogroženih živalskih vrst. Varstvo pred nabiralci gozdnih sadežev in pred vožnjami v naravnem okolju pa ureja med drugimi predpisi Zakon o gozdovih (Ur. l. RS 30/93 z dopolnitvami) in Zakon ZON-C (Ur. l. RS 46/2014).

V gorskem gozdu nad 1000 m po grebenih med Slemenom in Raduho živi večje število ogroženih živalskih vrst, predvsem ptic. Med temi je morda najbolj opazen **divji petelin** (Tetrao Urogallus), **ki ima ravno v tem območju največjo gostoto v Sloveniji**. Kljub temu žal tukaj ne živi več niti 100 osebkov. Ogroža ga zlasti vsakršen nemir v njegovem naravnem okolju pa tudi pretirano nabiralništvo.

Pred stoletjem je bil po pisnih in ustnih virih vsaj v Zgornji Savinjski dolini divji petelin razširjena gozdna žival, živel je celo v okolici Mozirja. Že ta podatek bi vsaj občutljivejšim človeškim dušam moral zadostovati za razumevanje, da divji petelin potrebuje aktivnejše varstvo kot doslej. Pojavi se vprašanje, ali si želimo, da v tem okolju preživi. Nekaterim ljudem je žal vseeno, svet in življenje dojemajo egocentrično in kratkoročno. **Sam si želim, da bi divji petelin preživel, prav tako si želim vso to lepoto prvinske narave, lepe poglede, pestrost alpskega cvetja, metuljev, ptic in večjih živali ohraniti za naše potomce, da jo bodo lahko občudovali in v njej iskali svoj mir, kakor je to dano danes nam.**

Divji petelin je zaradi svoje pojave eden najopaznejših predstavnikov ogroženih živalskih vrst v gorskem gozdu. Foto: Alojz Vrtačnik

Kdor naravo pozna, jo ima rad. In kdor jo ima rad, jo seveda želi varovati. Zato podpiram vse aktivnosti, zlasti za mlade, kjer se spoznava narava, kjer se biva v naravi in kjer se uči o naravi. V okviru akcije Ohranimo Smrekovec in kasneje v okviru Naravovarstvene zveze Smrekovec je bilo izvedenih več promocijskih aktivnosti skupaj s šolami, za mlade.

Odrasle pa je težje spreminjati, zlasti »najbolj pametne«, ki mislijo, da zanje ne velja nobena, niti zakonsko sprejeta omejitev. In če imajo takšni posamezniki dovolj denarja za drage igrače – motorne sani in motokros motorje, nastane težava. Med lastniki teh igrač je večina domačinov. Ta čas

jih je morda nekaj deset na območju Savinjske in Šaleške doline, ampak njihov glasen ropot se v tišini gorskega gozda zelo daleč sliši. **Zlasti v zimskih mesecih, ko ni na voljo kakovostne hrane, živali mirujejo in živijo od zaloga tolšče. Hrup in hitro premikanje vozila silita živali, ki pozimi sicer mirujejo, da se premikajo in izgubljajo dragoceno energijo. Ob tem tudi zapišejo svojo sled in plenilci (lisica) jih lažje najdejo.**

Iz opisanega je razumeti, da so vožnje v naravnem okolju ogroženih živalskih vrst za te vrste neposredno zelo škodljive. Več o potrebah in varstvu posameznih ogroženih živalskih vrst je napisano v številnih strokovnih in znanstvenih člankih, dostopnih tudi na spletu.

Karta biotske funkcije Sleme – Raduha

Tudi škodljiv vpliv voženj za živalstvo v gorskem gozdu smo pogosto promovirali. Žal so v tem obdobju tudi prodajalci motornih sani in drugih podobnih vozil še bolj na glas promovirali svoje izdelke in ljudje so jih kupovali ter se z njimi vozili – na grebenih med Smrekovcem in Raduho, saj je bilo tam ponavadi dovolj snega.

- prijazno opozorimo na neprimerno obnašanje, če ga zaznamo; prijazna beseda ima največjo moč.

Kako ob obisku gorskega gozda sami varujemo naravo:

- upoštevamo cestne zapore, ne le zapornice, tudi prometne znake,
- odnašamo svoje (in tuje) smeti v dolino,
- hodimo peš po označenih poteh, le izjemoma izven poti,
- psi imajo odličen voh, zato naj bodo v gorskem gozdu ves čas pod nadzorom,
- pri nabiralništvu smo zmerni, borovnice so osnovna hrana divjega petelina in vir njegove tolšče za dolgo zimo,

V gorski gozd vstopajmo spoštljivo, saj je dom številnih ogroženih živalskih vrst.

Foto: Damjan Jevšnik

POSEBNOSTI SMREKOVCA

Glavna naravna posebnost Smrekovškega pogorja je **geološka zgradba**, ker je edino andezitno (vulkansko) pogorje v Sloveniji. Smrekovski vulkanizem je bil aktiven v geoloških obdobjih terciarja: v oligocenu in miocenu in je potekal v morskem okolju. Pod severnimi pobočji Smrekovca poteka periadriatski šiv – tektonska prelomna cona, ki loči afriško in evropsko tektonsko ploščo. Tvorijo ga mlade vulkanske kamenine andezit, andezitni tuf, tufit in vulkanska breča oligocenskega nastanka. Vse ostale naravne značilnosti, kot so relief, vodovje, rastlinstvo in živalstvo, ki so se na tej osnovi razvile, so za slovenske razmere posebnost ter zato vredne in potrebne posebnega varstva. Značilna je tudi pokrajinska zgradba. Južna pobočja, ki se stekajo proti Savinji, so v veliki meri izkrčena in predstavljajo tipično pokrajino gorskih pašnikov. Severna pobočja, ki se spuščajo v dolino Bistvo v občini Črna na Koroškem, pa predstavljajo sklenjeno gozdno pokrajino s pretežno sonaravnimi gorskimi gozdovi izjemne naravovarstvene vrednosti.

Naravna dediščina Smrekovškega pogorja je bogata in pestra. Vsebuje tako geološke, geomorfološke, hidrološke, kot tudi botanične, zoološke in pokrajinske posebnosti. Večino jih najdemo na samem Komnu in njegovih neposrednih okolici, ki ima zato značilnosti naravnega rezervata. Ta obsega del južnih travnatih pobočij, glavnino pa predstavljajo gozdovi na skalnatem severnem pobočju Komna.

Botanične posebnosti

Na pogorju je evidentiranih 358 rastlinskih vrst, kar dokazuje veliko

biotsko pestrost, saj predstavlja približno 10 % vseh rastlinskih vrst Slovenije. Med njimi je 26 ogroženih vrst. Pogorje je eno redkih območij, ki s svojo nekarbonatno podlago sega nad gozdno mejo, zaradi česar uspevajo za slovenske razmere izjemno redke rastline. Kot rastišča so pomembna travišča vršnega dela, ostanki bukovih gozdnih sestojev, najzanimivejša so rastišča skalne in močvirske flore. Slednja so dragoceni biotopi, nastali kot napajališča živine ali naravne mlake z zamočvirjenim obrežjem.

Zaradi take geološke podlage in geografskega položaja se Smrekovško pogorje ponaša z nekaterimi botaničnimi posebnostmi. To so rastlinske vrste, ki imajo tukaj edino ali eno od redkih rastišč v Sloveniji. Med jegličmi sta to kuštravi jeglič (*Primula villosa*) in najmanjši jeglič (*Primula minima*). Med rastlinami gorskih travišč izstopata Kochov svišč (*Gentiana acaulis*) in beli kosmatinec (*Pulsatilla alba*). Na skalnih rastiščih uspevajo alpska zvončnica (*Campanula alpina*), alpska azaleja (*Loiseleuria procumbens*) in praprotni vudsovka (*Wudisia alpina*). Na vlažnih senčnih rastiščih najdemo endemno rastlinsko vrsto živorodni zvezdasti kamnokreč (*Saxifraga stellaris* subsp. *prolifera*).

Živiljenjski prostor redkih živali

Površje Komna in tudi širše območje Smrekovškega pogorja naseljujejo številne gorske živalske vrste, med katerimi so mnoge ogrožene in tudi zavarovane. Med značilnimi velikimi sesalci so jelen, srna in gams, redkejši pa je alpski zajec, ki je edini predstavnik boreoalpinske favne v naših gorah. Med pticami imata posebno mesto

ruševca in divji petelin, ki ima tukaj najmočnejšo populacijo v Sloveniji, kar kaže na dobro ohranjenost narave. Z območja pogorja je znanih 5 vrst dvoživk, med njimi navadni močerad ni ogrožen, planinski pupek, hribski urh, navadna krastača in sekulja pa imajo v Sloveniji status ogrožene vrste. Gozdne posebnosti

Na severnem pobočju Smrekovca raste nekaj primerkov dreves cemprina, to je tako imenovani švicarski bor, ki spada v skupino belih borov. Cemprin raste predvsem v Alpah južne Francije, Švice, Avstrije, pri nas pa je zelo redek. Tako velja Smrekovsko pogorje kot edino samoniklo nahajališče cemprina v Sloveniji. Ko hodimo po večinoma smrekovem gozdu, opazimo še eno značilnost tega pogorja – to so posebno velika mravljišča. Gozd je gospodarsko pomemben, je namreč vir dohodka mnogim domačinom. Ker vršni del ne nudi ugodnih pogojev za rast gozda, ga je človek spremenil v pašne planine. Kulturna krajina travšč in ruševja je pomemben ekosistem in prepoznavna podoba pogorja.

Pomemben vodni vir

Geološka podlaga predstavlja slabo prepustno plast, zato je na pogorju veliko površinskih voda. Voda se zbira v izdatnih potokih ali pa na stiku s prepustno karbonatno podlago ponika v podzemlje in se pojavi v dolini kot kraški izvir. Mnogi izviri so pomembna vodna zajetja, npr. izvir Ljubije, ki je glavni vir pitne vode za Šaleško dolino.

Del omrežja NATURA 2000 – programa evropske Komisije za ohranitev prostoživečih vrst in (njihovih) življenjskih prostorov. Smrekovsko pogorje je uvrščeno v

Naturo 2000 zaradi štirinajstih evropsko pomembnih vrst ptic, kot so: mali skovik, divji petelin, koconogi čuk, gozdni jereb, ruševca, planinski orel. Vse te ptice so zelo občutljive na hrup, zato je na tem območju velik problem, kako preprečiti vožnje z motornimi štirikolesniki in pozimi z motornimi sanmi. Kljub temu je narava Smrekovca spoznana kot vrednota evropskega pomena.

Zaključek

V nasprotju s preveč razširjenim »jamranjem« Slovencev menim, da živimo v obdobju blagostanja. Kot najvišje razvita vrsta na Zemlji nosimo ljudje tudi pomembno odgovornost: odgovorni smo ne le zase, za svojo družino in morda še za svoj narod, ampak tudi za ohranitev manj sposobnih vrst živih bitij od nas. Odgovorni smo za naše okolje, za naravo in celo za pokrajino, ki jo vsakodnevno sooblikujemo.

Problematika varovanja narave okrog Smrekovca se od začetka akcije Ohranimo Smrekovec pa do danes ni veliko spremenila. Še vedno ostaja nerešeno vprašanje voženj v naravnem okolju, moti tudi pretirano in neurejeno nabiralništvo.

Zato vabim mlade ljudi, ljubitelje narave, ki jim je narava blizu in bi jo želeli aktivneje varovati, da se nam oglasio in da tudi sami kaj naredijo v tej smeri. Z veseljem bomo pomagali po svojih močeh in se veselili z vami vseh drobnih premikov v pravo smer.

Damjan Jevšnik

*Zavod za gozdove Slovenije
Savinjsko gozdarsko društvo Nazarje*

10 let predstavlja za človeka pomemben del življenja, za naravo pa ta doba pomeni zelo kratek čas. Ljudje se moramo kljub temu zavedati, da lahko z neustreznimi dejanji že v kratkem času povzročimo v naravi nepopravljive posledice, ki pomembno vplivajo na razvoj procesov v naravi, na razvoj in prihodnost ljudi.

Naravo in okolje moramo ohraniti tudi za prihodnje rodove, kar pa lahko dosežemo le z usklajenim trajnostnim razvojem ter sodelovanjem vseh uporabnikov prostora. Le trajnostni razvoj je namreč tisti, ki potrebe, interese in cilje uporabnikov prostora zadovoljuje v takšni obliki, ki ne škoduje naslednjim generacijam oziroma ne poslabša okolja. Naravo smo si namreč »izposodili od naših potomcev«, zato moramo z njo ravnati odgovorno.

Ko je v letu 2004 prišlo do ustanavljanja Naravovarstvene zveze Smrekovec, v katero naj bi se vključili različni deležniki s skupnim združujočim namenom ohranitve in varstva Smrekovskega pogorja, gozdarji nismo imeli pomislekov glede pridružitve zvezi. Zavedali smo se namreč, da je pri učinkovitem upravljanju s prostorom, na katerem se prepletajo različne rabe in interesi, potreben interdisciplinarni pristop in medsebojno sodelovanje. Vsi cilji, ki si jih zadajo različni uporabniki prostora, so namreč lažje in ustrezneje doseženi, če med sodelujočimi potekajo izmenjave informacij, predstavitve različnih vidikov, medsebojno ozaveščanje in sodelovanje.

Pomemben vidik, ki smo ga prepoznali kot nujnega in zelo pozitivnega pri ustanovitvi zveze, je bilo vključevanje

Narava sama ne potrebuje človekovega varstva, narava vedno najde pot. Naravo moramo varovati pred človekovim vplivom, z varstvom narave pa varujemo predvsem sebe, ljudi. Foto: Lojze Gluk

lokalnega prebivalstva pri reševanju problematike. Zato smo z veseljem aktivno pristopili k ustanavljanju in delovanju zveze. V času ustanavljanja je bil v delovanje zveze aktivno vključen takratni predsednik društva Damjan Jevšnik, sam pa sem kot predsednik društva aktivno udeležen v zvezi od leta 2006 naprej. Menim, da je ustanovitev zveze eden od prvih in redkih primerov dobre prakse skupnega delovanja nevladnih organizacij na področju varstva narave, ki se je s svojimi aktivnostmi osredotočil predvsem na izobraževanje in ozaveščanje javnosti o pomenu ohranitve Smrekovškega pogorja. Aktivnosti so nedvomno pozitivno pripomogle k dvigu zavesti o pomenu tega področja, ker pa po desetih letih razlogi za ustanovitev še vedno niso učinkovito rešeni, smo gozdarji podprli idejo o nadaljnjem delovanju tudi v prihodnje.

Menimo, da je glavni razlog za neučinkovitost na strani države, ki v tem obdobju ni pokazala prave politične volje, da bi se ustrezno rešilo področje nedovoljenih voženj v naravnem okolju, nabiranje gozdnih plodov itd. Razkorak med pravnimi predpisi in stanjem v naravi je ogromen – zelo veliko se prepoveduje in omejuje, zaradi pomanjkanja družbenega konsenza in nezadostnega stalnega nadzora pristojnih inšpekcijskih služb pa problemi ne upadajo, ampak naraščajo. Dolgoročna učinkovita rešitev ni le v omejevanju in prepovedih, ampak je potrebno ljudi ozaveščati, dejavnosti pa usmerjati in jih omogočiti na področjih, ki so za to najustreznejša in sprejemljiva (conacija prostora).

Gozdarstvo je dejavnost, ki pri uresničevanju svojega poslanstva in

pri svojem delu upošteva številne različne vidike, znanja in temelji na večnamenskosti, sonaravnosti in trajnosti. Narava ne pozna škodljivih in nepotrebnih sestavnih delov, saj deluje kot celota in je vsak njen še tako majhen člen pomemben za vzdrževanje dinamičnega ravnovesja v naravi. Ljudje pa pogosto s svojimi dejavnostmi, predvsem zaradi neznanja in nepoznavanja vlog in povezav med temi členi, v naravo vnašamo motnje in negativne posledice.

Savinjsko gozdarsko društvo združuje gozdarje (52 članov) in deluje na območju Zgornjesavinjske in Šaleške doline. Čeprav so cilji in naloge društva zastavljeni zelo široko, zadnja leta polovica članov društva prihaja iz vrst gozdarjev javne gozdarske službe (Zavod za gozdove), ki na osnovi dnevne terenske prisotnosti dobro poznajo razmere v naravi in aktualno stanje.

Društvo je v l. 2014 praznovalo 20-letnico delovanja (ustanovljeno l. 1994, v istem letu kot Zavod za gozdove RS), ima pa na našem področju delovanje gozdarjev že dolgo tradicijo, saj je nastalo iz Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva, ki je bilo ustanovljeno že v času po drugi svetovni vojni.

Cilji društva so promocija slovenskih gozdov, slovenskega gozdarstva in slovenskega lesa, ohranjanje in varstvo narave, aktivno sodelovanje za izboljšanje razmer na področju gozdarstva in razvoja podeželja, izboljšanje okolja in kakovosti življenja, izobraževanje in ozaveščanje javnosti.

Pri realizaciji zastavljenih ciljev sodelujemo s številnimi institucijami, ki delujejo na področju gozdarstva in narave (Zavod za gozdove RS, Zavod za varstvo narave,

Naravno pomlajevanje je eno izmed najpomembnejših načel sonaravnega in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Foto: Lojze Gluk

Biotehniška fakulteta v Ljubljani, Gozdarski inštitut, Muzej Vrbovec) ter različnimi organizacijami, zavodi in društvi (lokalne skupnosti, osnovne šole in vrtci, Zveza gozdarskih društev Slovenije, Zveza lastnikov gozdov, Umanotera itd.). V okviru uresničevanja svojega poslanstva pripravimo vsako leto za člane društva, za lastnike gozdov, šole, mladino in širšo javnost številne in raznovrstne aktivnosti, ki jih izvajamo preko celega leta (strokovna predavanja, strokovne ekskurzije, razstave, sekaška tekmovanja, tečaje varnega dela, pohode po gozdovih, urejanje gozdnih učnih in sprehajalnih poti, sajenje avtohtonih drevesnih vrst, urejanje okolice, obeležitev objektov naravne dediščine z informativnimi tablami, vodenje po poteh itd.). Ker je večina aktivnosti namenjena širši javnosti, bomo v prihodnje poskušali pridobiti status delovanja društva v javnem interesu.

Ob praznovanju 10. obletnice delovanja ugotavljamo, da se je ustanovitev zveze in pridružitve našega društva v zvezo izkazala kot pravilna odločitev, saj smo se s sodelovanjem in izmenjavo izkušenj, znanja in informacij veliko naučili in verjamemo, da tudi pozitivno vplivali na ohranjanje Smrekovškega pogorja. Za spremembo odnosa do narave ni nikoli prepozno. Vsak dan je možno kaj storiti boljše, pa čeprav zelo majhno stvar. Z ustreznim odnosom do narave namreč varujemo predvsem sebe, ljudi. Razmišljanje o naravi zaključujem z mislijo Marka Selana: »Varstvo narave bo zmagalo šele takrat, ko neprimerno obnašanje ne bo zgolj prekršek, temveč tudi sramota.« Dodajam, da ne gre za nikakršno zmago ali tekmo, ampak ravnanje, ker je tako prav.

*Lojze Gluk,
predsednik SaGD*

Ob besedi gobe se nam pogosto utrne spomin na lep izlet v naravo, ki je bil povezan z dobrobero užitnih gob in se končal z dobro gobovo pojedino. Vzporedno z ljubiteljskim gobarjenjem je prav, da prijatelji narave in naravovarstveniki spoznamo tudi vlogo gliv in gob v našem okolju.

Poleg rastlin in živali so glive in gobe tretja veja žive narave, ki zaokrožuje naš ekosistem. Ko glive in gobe razkrajajo odmrle organizme, ustvarjajo pogoje za rast novih rastlin in s tem vzdržuje ravnovesje v naravi.

Na Zemlji obstaja približno 1.500.000 vrst gliv. Višje razvite glive poženejo iz zemlje trosnjake, ki jih imenujemo gobe. Na Zemlji obstaja preko 5.000 vrst gob. V Sloveniji je bilo najdenih in tudi uradno poimenovanih preko 3.000 vrst gob.

Višje razvite glive (gobe) se razmnožujejo z razraščanjem podgobja (micelija) in s pomočjo trosov, ki padajo iz dozorelega trosnjaka gobe. Veter, tekoča voda, živali in človek omogočajo razmnoževanje gob tudi na velike razdalje.

Množico različnih vrst gliv in gob delimo po funkciji in zgradbi (rodovi in družine) in ne le na užitne in strupene. Za zdrav obstoj gozda so zelo pomembne t. i. mikorizne gobe, ki živijo v sožitju (simbiozi) z drevesi v gozdu. V to skupino pa spada večina za nas užitnih gob (gobani, golobice, lisičke, ...). Te vrste gob je zelo težko umetno gojiti, zato jih lahko najdemo kot prostoživeče v naravi. Za gobe je zelo pomembno, da v naravi vsaj nekaj primerkov gob dozori, da odda trose (seme) in ustvari potomce oz. omogoči rast novih gob. Podnebne spremembe, onesnaženo ozračje, onesnažena površina tal,

usmerjeno kmetovanje, sodobno spravilo lesa in tudi nabiranje gob resno ogrožajo obstoj pomembnih vrst gliv in gob.

V Sloveniji velja Uredba o zavarovanju prostoživečih gliv in gob, ki prepoveduje prekomerno nabiranje gob. Dovoljeno je nabrati do 2 kg očiščenih gob za odraslo osebo na dan. Posoda (košara) za gobe mora biti zračna. Prepovedano je namerno uničevanje gob. 40 redkih vrst gob je zavarovanih, med katerimi je tudi nekaj strupenih vrst. Teh gob ne smemo nabirati. Uredba pa vsebuje tudi t. i. Rdeči seznam preko sto ogroženih vrst gob. Tudi teh vrst gob ne nabiramo za uživanje.

Večina nabiralcev gob redkih zavarovanih vrst gob ne pozna. Zato se pri nabiranju užitnih gob ne pobira in ne uničuje gob, ki jih ne poznamo. Strokovno usposobljenih inšpektorjev za nadzor varovanja gob je v Sloveniji premalo. Zato je dolžnost nas vseh, da se obnašamo naravovarstveno in da

nabiralce gozdnih sadežev ustrezno ozaveščamo in opozarjamo.

Kako spoznati gobe?

O gobah obstaja danes mnogo strokovne literature. Zaradi številnih vrst gob, ki so si na prvi pogled včasih enake, pa prihaja v praksi do usodnih zamenjav. Najboljši način, da gobe sistemsko bolje spoznamo, je vključitev v aktivno članstvo gobarskega društva. V Sloveniji deluje približno 30 gobarskih društev, ki so združena v Mikološko zvezo Slovenije (MZS).

Gobarsko društvo Marauh Velenje

Na našem področju je bilo na pobudo ljubiteljskih gobarjev Šaleške doline in MZS leta 1997 ustanovljeno Gobarsko društvo Marauh Velenje. Začetki društva segajo že v leto 1966, ko se v Velenju prvič organizirano predstavijo gobe na razstavi.

Kmalu po ustanovitvi društva je predstavnik Naravovarstvene zveze

Smrekovec (NZS) Jože Melanšek povabil Gobarsko društvo Marauh k sodelovanju. Kot naravovarstveniki smo našli skupne cilje in GD Marauh se je včlanilo v NZS. Realizirali smo nekaj skupnih nalog in član GD Marauh Peter Silovšek je izdelal prikupno zgibanko Gozd moj dom.

V društvu skrbimo za dobro počutje članov tako v smislu druženja, kulture nabiranja gob in prehranjevanja ter širšega strokovnega izobraževanja s področja narave, gozda, mikologije, gliv in gob ...

GD Marauh je aktivno društvo, ki deluje v širšem šaleško-savinjskem okolju, je dobro delujoče društvo in ima med zastavljenimi cilji poleg izobraževanja svojih članov tudi izobraževanje javnosti s spodbujanjem čuta do zdrave narave in spoštljivim odnosom do gliv in gob. Z javnimi razstavami, predavanji, izobraževanji tudi po šolah poizkušamo po svojih močeh in zmožnostih ozaveščati ljudi. Sedež društva je v Knjižnici Velenje, kjer imamo prostor za predavanja, hrambo arhiva in premoženja društva. Tam imamo tudi redna strokovna srečanja, ki so vsak prvi četrtek v mesecu. Društvo deluje in komunicira tudi v elektronski obliki. Tako imamo odprt e-naslov društva gdv.marauh@gmail.com.

Člane GD spodbujamo, da z izobraževanjem pridobijo strokovne nazive. Tako so v društvu trije certificirani determinatorji (strokovnjaki, ki so usposobljeni in certificirani, da prepoznajo in znajo določiti večino gob). Le-ti so tudi edini strokovno usposobljeni, da organizirajo, postavitevijo in nadzirajo gobarske razstave.

Med člani GD je tudi veliko determinatorjev

pripravnikov, ki ločijo vsaj 70 vrst gob. Izobraževanja se izvajajo tudi med mladimi in najmlajšimi. Za njih so pripravljeni tečaji z izpiti za naziv mladi poznavalec gob.

Gobarsko društvo Marauh je aktivno društvo, saj vsako leto poleg vrste manjših pripravi več odmevnih velikih javnih razstav: Golte – Alpski vrt (avg.), Pikin festival (sept.), Interspar Šalek (okt.).

V društvo je vključenih preko 100 članov, ki vsak na svoj način prispeva k delovanju ali ugledu društva.

Vabimo vas, da se nam pridružite tudi vi.

Ustanovni in dolgoletni predsednik GD Marauh Jože Lekše
in predsednik GD Marauh Matej Jenko

Fotografije: Jože Lekše, Matej Jenko

Kontakt GDV Marauh:
GOBARSKO DRUŠTVO MARAUH VELENJE
(Knjižnica Velenje)
Šaleška 21, p. p. 73
3320 VELENJE
gdv.marauh@gmail.com

OHRANIMO SMREKOVEC ZA POZNEJŠE RODOVE

Ob 10. obletnici ustanovitve Naravovarstvene zveze Smrekovec, v katero je včlanjeno tudi Planinsko društvo Ljubno ob Savinji, smo se ozrli v čas pred desetletjem in na ljubenski osnovni šoli poiskali Vekoslavo Klemenak, ki nam je malce osvežila spomin na takratne aktivnosti mladih naravovarstvenikov na Ljubnem. Bila je mentorica, v skupini je bilo 9 učencev iz 8. razreda, likovno pa so ustvarjali tudi učenci nižjih razredov. Takole pravi Klemenakova: »Na pobudo mladih, pogumnih naravovarstvenikov smo se v projekt Ohranimo Smrekovec vključili tudi mi na OŠ Ljubno ob Savinji. Aktivnosti so potekale od jeseni do pomladi. Za začetno motivacijo je bilo organizirano srečanje mentorjev in učencev osnovnih šol Ljubno, Šoštanj in Črna na Koroškem, ki je potekalo na Smrekovcu v soboto, 8. oktobra. Dan je bil zelo pestro obarvan.

Med pohodom na vrh Smrekovca smo spoznavali rastje, kamnine, našli tudi sledi človeka (ostanki od pijače, ovitek od sendviča ...), spoznali območje divjega petelina, razgledali smo se po širši okolici, igrali igrice in na koncu zakurili taborni ogenj. Učenci so bili navdušeni za sodelovanje pri projektu. Risali smo različne motive za razglednice, nabirali in slikali različne rastline, ki rastejo na pogorju Smrekovca, izdelali planinsko karto, vanjo vrisali planinske poti, ki vodijo iz smeri Ljubnega.

Na koncu smo izdelali velik plakat in ves zbrani material postavili na razstavo

*Avtorica risbe: Mateja Jeraj,
OŠ Ljubno ob Savinji*

na zaključni prireditvi v Šoštanju. Učenci so radi delali, saj je bilo delo pestro, veliko je bilo prepuščeno njihovi fantaziji in ustvarjalnosti. Med njimi je bilo veliko pravih planincev, ki so se s starši večkrat podali na pot v hribe. Vse aktivnosti so bile obrnjene k ohranjanju narave in vzgoji mladih na to temo. Projekt je bil dobro zastavljen in tudi izpeljan. Pozitivno je vplival na mlade, da bi se zavedali, da je potrebno ohranjati in skrbeti za naravo, neokrnjen Smrekovec z vsem njegovim naravnim bogastvom pa ohraniti tudi našim zanamcem.« Besede mentorice pa dobijo še večji pomen dogajanja pred desetletjem na OŠ Ljubno ob mnenju ene od učenk v njeni takratni ekipi, Mateje Jeraj. Njen izdelek – risbica, ki je bila tedaj izbrana kot nekakšen simbol in slogan ohranjanja neokrnjene narave Smrekovca, se je pozneje prodajala kot razglednica v koči na Smrekovcu. Jerajeva se z veseljem spominja tistih osnovnošolskih dni

z besedami: »S tematiko ohranjanja narave sem se prvič resno srečala pri izbirnem predmetu v osnovni šoli pod mentorstvom gospe Vekoslave Klemenak, kjer smo sodelovali pri projektu Turizmu pomaga lastna glava na temo turizma in urejanja okolja. Tema našega dela je bila ohranitev Smrekovca, s katero smo se predstavili na tekmovanju.

Na to tematiko smo ustvarjali razglednice, pesmi, plakate in s tem sporočali, na kakšen način bi mi pripomogli k ohranitvi narave ugaslega vulkana. Takrat sem izdelala razglednico, ki je bila kasneje izbrana na tekmovanju in se je prodajala v koči na Smrekovcu. Na njej sem z risbo skušala poudariti lepoto neokrnjene narave, z napisom pa sporočiti, da moramo ohraniti Smrekovec za poznejše rodove. Če bi imela nalogo, da znova narišem razglednico, ne bi ta trenutek nič spremenila, sploh pa

ne napisa. Z njim sem hotela poudariti pomen trajnostnega razvoja, s katerim bi se ohranilo naravno bogastvo, predvsem biološka raznovrstnost. Na področju varstva narave se je v tem času veliko spremenilo. Ljudje smo postali bolj ozaveščeni na temo okoljske problematike in se trudimo živeti naravi prijazno, vendar pa nam zaradi vse te tehnologije to ne uspeva najbolje. Sama sem mnenja, da je na tem področju še vedno premalo obveščanja in da bi morali dati več možnosti mladim, da predstavijo svojo vizijo ohranjanja Smrekovca ter drugih naravnih lepot,« je strnila svoj pogled na Smrekovec in njegovo neokrnjenost sedanja študentka ekologije z naravovarstvom.

*Franjo Atelšek,
PD Ljubno ob Savinji*

NARAVOVARSTVENA ZVEZA SMREKOVEC

Zavzemi se za Smrekovec – zavzemi se zase

V Šoštanju so v ponedeljek, 5. junija, člani Naravovarstvene zveze Smrekovec in učenci tretih šol iz Ljubnega, iz Šoštanja in Črne na Koroškem javnosti predstavili rezultate projekta Zavzemi se za Smrekovec in tako opomnili na svetovni dan okolja. V kulturnem domu so pripravili predstavo, ki je navdušila gledalce. Vsak obiskovalec je dobil tudi simbolično iz gline izdelano drevo.

S kulturnim programom so nastopili učenci, ki so tudi sicer vse leto sodelovali pri projektu. V goste so povabili še člane Mladinskega pevskega zbora osnovne šole Šoštanj in učence mlajšega godalnega orkestra Glasbene šole Fran Karun Kačeljki iz Velenja. Osnovna šola Ljubno je sodelovala s pevsko točko o divjem petelinu, ki jo je odlično »odrepal« Urban Zamernik, zato je bil deležen glasnega aplavza. Besedilo so to točko sta prispevali Mateja in Bernarda Jeraž.

Občinstvu je spregovorila predsednica Naravovarstvene zveze Smrekovec Zofija Mazej Kukovič, ki je dejala, da nam Smrekovec poleg tega, da nam nudi zatočišče miru in tišine, zagotavlja tudi tako neobhodne dobrine, kot sta čist zrak in pitna voda. Sama veliko potuje po svetu in lahko izprve roke pove, da je zrak v mestih ponekod že prenevarjen, da morajo ljudje nositi zaščitna

maske. Eno samo drevo lahko prečisti veliko kubičnih metrov zraka. Vode s smrekovskega pogorja pa so neprecenljivo bogastvo. Ravno zato je pomembno, da se začne ozaveščanje o naši odvisnosti od neokrnjene narave in odgovornosti zanj že pri mladih.

Predstavili so krajši film, ki je prikazal delo šolarjev na projektu in njihovo videnje narave. V avli

Osnovna šola Ljubno je sodelovala s pevsko točko o divjem petelinu, ki jo je »odrepal« Urban Zamernik (foto: Marija Lebar)

kulturnega doma je bila postavljena zanimiva razstava, prav tako njihovo delo, dobili pa je bilo moč tudi razglednice z omenjeno tematiko. Učenci so med letom pisali domišljajske spise o tem, kakšen bo Smrekovec čez 20 let in »izumili« vulkanske škrate.

Nekatere šole so imele naravovarstvene kračke, nekatere pa so to temo ponudile kot izbirni predmet. Delo je potekalo s pomočjo mentorice Vekoslave Klemenak iz OŠ Ljubno, Anice Pudgar iz OŠ Šoštanj in Virginije Špeh iz OŠ Črna na Koroškem. Vodja projekta, ki je delo tudi koordinirala, je Martina Pečnik iz Lape Njive, članica Naravovarstvene zveze Smrekovec.

Smrekovec zaradi vulkanskega izvora kamenin ponuja izredno biotsko pestrost in nekatere endemitske vrste rastlin, ki jih drugod ni. Vredno in nujno ga je varovati, zlasti v času, ko mu vse bolj grozi motoriziran promet in vandalsko obnašanje nekaterih obiskovalcev. Zato Naravovarstvena zveza še vedno vabi vsa zainteresirana društva, da se vključijo v njihove vrste in se ji v vseh naporih pridružijo.

Marija Lebar

Naravovarstvena zveza Smrekovec

PROJEKT OHRANIMO SMREKOVEC

Skupina 10 učencev OŠ ČRNA je v šolskem letu 2005/06 sodelovala v projektu ZAVZEMI SE ZA SMREKOVEC Naravovarstvene zveze Smrekovec.

Cilj projekta je bilo projektno učno delo, raziskovanje narave, pisanje scenarijev za prihodnost, izdelava razglednic o Smrekovcu, posneti dokumentarni film ... V tem projektu sta sodelovali še OŠ LJUBNO in OŠ ŠOŠTANJ. Projekt sta omogočili dotaciji veleposlaništva Kraljevine Nizozemske in ministrstva RS za šolstvo in šport.

V mesecu septembru smo se vsi udeleženci zbrali na Motivacijskem dnevu na Smrekovcu. Tam smo v video projekciji spoznali, kako bogata narava je na Smrekovcu, toliko različnih vrst rastlin in živali ne vidimo nikjer drugod v Sloveniji. Nato so se zvrstile delavnice v naravi, kjer so nas predavateljice biotehnične fakultete popeljale v svet narave, ob stiku z njo pa smo se globlje zavedali sveta okoli sebe ter spoznali osebno zadovoljstvo. Sledil je pohod na vrh Smrekovca, peka krompirja, klepet, petje pesmi ob ognju ... Organizirana so bila tedenska srečanja na šoli, kjer smo ustvarjali, kar smo doživeli. Dela je bilo veliko, pisali smo, kako bo na Smrekovcu čez 100 let, izdelali maketo Smrekovca, izdelali karte o ogroženih

rastlinah, sproti pa smo razstavljali v avli naše šole. Ob svetovnem dnevu okolja 5. 6. 2006 je bila zaključna prireditev v Šoštanju. Predvajan je bil dokumentarni film, v katerem je prikazano, kako učenci skozi svoje oči in razmišljanja vidijo Smrekovsko pogorje, njegove posebnosti in perspektive za prihodnost. Izšli so trije motivi razglednic, en motiv je tudi delo naše učenke Jere Kos.

Skratka, bilo nam je lepo, veliko novega smo spoznali, veliko doživeli, dobili nove prijatelje ...

Delček tega lahko vidite na razstavi v mesecu septembru v galeriji Krnes. Mi smo se potrudili, potrudite se še vi, da bomo obdržali stik z zemljo, z njenimi naravnimi ritmi, lepoto in skrivnostjo. Naravo potrebujemo vsi, nekateri za sprostitve, drugi za preživetje.

Tjaša, Anja, Gašper, Klemen, Rok, Karmen, Mateja, Jera, Adrijana, Tjaša in mentorica Džina

Avtorica risbe: Jera Kos, OŠ Črna na Koroškem

ZAVZEMI SE ZA SMREKOVEC – ZAVZEMI SE ZASE (vir: www.smrekovec.net, 16. 6. 2006)

V Šoštanju so v ponedeljek 5. junija člani Naravovarstvene zveze Smrekovec in učenci treh šol z Ljubnega, iz Šoštanja, in Črne javnosti predstavili rezultate projekta izobraževanja o okolju "Zavzemi se za Smrekovec" in tako opomnili na svetovni dan okolja. V kulturnem domu so pripravili predstavo, ki je navdušila gledalce. Vsak obiskovalec je dobil tudi simbolično iz gline izdelano drevo.

S kulturnim programom so nastopili učenci, ki so tudi sicer vse leto sodelovali na projektu. V goste so povabili še člane Mladinskega pevskega zbora osnovne šole Šoštanj in učence Mlajšega godalnega orkestra Glasbene šole Fran Korun Koželjski iz Velenja. Osnovna šola Ljubno je sodelovala s pevsko točko o divjem petelinu, ki jo je odlično »odrepal« Urban Zamernik, zato je bil deležen glasnega aplavza. Besedilo za to točko sta prispevali Mateja in Bernarda Jeraj. Občinstvu je spregovorila predsednica Naravovarstvene zveze Smrekovec Zofija Mazej Kukovič, ki je dejala, da nam Smrekovec poleg tega, da nam nudi zatočišče miru in tišine, nudi tudi tako neobhodne dobrine kot sta čist zrak in pitna voda. Sama veliko potuje po svetu in lahko iz prve roke pove, da je zrak v mestih ponekod že tako onesnažen, da morajo ljudje nositi zaščitne maske. Eno samo drevo lahko prečisti veliko kubičnih metrov zraka. Vode s Smrekovškega pogorja pa so neprecenljivo bogastvo. Ravno zato je pomembno, da se začne ozaveščanje o naši odvisnosti od neokrnjene narave in odgovornosti zanj že pri mladih.

Šoštanjski župan Milan Kopušar je prisotne pozdravil in imenu vseh treh županov in dejal, da se lokalne skupnosti na območju Smrekovca dobro zavedajo odgovornosti, ki jo imajo pri gospodarjenju s tem občutljivim prostorom. Žal je bilo to v ne tako daljnji preteklosti zanemarjeno. Prepričan je, da se za usodo Smrekovca ni bati, če se bo zanj zavzel vsak od nas, saj se bo tako v resnici zavzel tudi zase. Predstavili so krajši film, ki je prikazal delo šolarjev na projektu in njihovo videnje narave. V avli kulturnega doma je bila postavljena zanimiva razstava, prav tako njihovo delo, dobiti pa je bilo moč tudi razglednice z omenjeno tematiko. Učenci so med letom pisali domišljijske spise o tem, kakšen bo Smrekovec čez 20 let in »izumili« vulkanske skrate. Nekatere šole so imele naravovarstvene krožke, nekatere pa so to temo ponudile kot izbirni predmet. Delo je potekalo s pomočjo mentoric Vekoslave Klemenšek iz OŠ Ljubno, Anice Pudgar iz OŠ Šoštanj in Virginije Špeh iz OŠ Črna na Koroškem. Vodja projekta, ki je delo tudi koordinirala, je Martina Pečnik iz Lepe Njive, članica NZ Smrekovec. Smrekovec zaradi vulkanskega izvora kamenin ponuja izredno biotsko pestrost in nekatere endemitske vrste rastlin, ki jih drugod ni. Vredno in nujno ga je varovati, zlasti v času, ko mu vse bolj grozi motoriziran promet in vandalsko obnašanje nekaterih obiskovalcev. Zato Naravovarstvena zveza še vedno vabi vsa zainteresirana društva, da se včlanijo v njihove vrste in se ji v teh naporih pridružijo.

Marija Lebar

Koča stoji ob robu planine Roma na južnem pobočju najvišjega vrha v Občini Šoštanj, Smrekovca, na višini 1377 metrov. Prvo kočjo je zgradila Šaleška podružnica SPD v Šoštanju in jo odprla 3. septembra 1933.

Partizani so jo 12. avgusta 1942 požgali. Leta 1949 je prevzelo pogorišče PD Črna na Koroškem, ki je zgradilo in 30. septembra 1951 odprlo novo postojanko. V letih 1958 do 1962 so postavili 3 počitniške hišice. Leta 1976 so kočjo povečali in obnovili; ob otvoritvi 26. junija 1977 so jo preimenovali v Dom na Smrekovcu. Leta 1983 so dom priključili na električni daljnovod iz Šoštanja.

Od začetka delovanja Naravovarstvene zveze Smrekovec od leta 2015 sta delovala dva oskrbnika, ki sta se vključevala tudi v aktivnosti NZ Smrekovec.

Viktor POVSOD – Fika

Viktor POVSOD – Fika

je bil že na domu, ko je pričela s svojim delom NZ Smrekovec. Prej je bil oskrbnik na Grohatu pod Raduho. Znan Črnjan, alpinist in gorski reševalec, ta pravi za oskrbnika na planinski postojanki. Družabni navihanec ...

Več o njem v Planinskem vestniku 2010, števil. 11

Tomo DROLEC

od decembra 2013 oskrbnik Doma na Smrekovcu. Sicer kot pravi sam: Kamničan in Šoštanjčan, alpinist, gorski in industrijski reševalec ... ljubitelj narave!

Več o njem v Planinskem vestniku 2013 števil. 12 in List občine Šoštanj, januar 2015

Foto: Amadeja Komprej

GEOPARK KARAVANKE/KARAWANKEN – SKRIVNOSTI, ZAPISANE V KAMNINAH

Geopark je v svetu že uveljavljena oblika varovanja, interpretacije, promocije in trženja geološke dediščine na geografsko zaključenem območju.

Geopark ni »klasična« formalna oblika zavarovanega območja in zato območju ne prinaša dodatnih omejitev, temveč nasprotno, odpira nove možnosti za razvoj drugačnih trajnostnih oblik turizma. Te lahko regiji odprejo vrata v svet turistično prepoznavnih območij, obenem pa delujejo naravi v prid. Tako smo v Podzemlju Pece – turističnem rudniku in muzeju, in Obirskih jamah, kjer se že vrsto let trudimo z razvojem geo-turizma, na osnovi geoloških naravnih vrednot in z ohranjanjem dediščine rudarstva videli priložnost za nadaljnji razvoj območja v vzpostavitvi

geoparka. V okviru projekta Geopark smo vzpostavili čezmejni Geopark Karavanke/Karawanken, med Slovenijo in Avstrijo, ki ju povezuje prav ta gorska veriga. Osnovo mu predstavlja njegova lega na geološko pestrem območju med Alpami in Dinaridi, njegove administrativne meje pa sledijo mejam štirinajstih koroških občin. Območje je veliko okoli 1000 m² in tukaj živi okoli 50.500 prebivalcev.

Geološka zgodovina Geoparka Karavanke sega skoraj 500 milijonov let nazaj v geološko preteklost. Celotno območje zaznamujejo bogata rudarska, železarska in premogovniška tradicija, ki so narekovala razvoj območja v preteklosti, s tradicijo pa je povezan tudi sedANJI način življenja in razvoj območja.

Foto: Jože Melanšek

Pestra geološka podlaga območja je osnova za raznolike življenjske prostore ter rastlinstvo in živalstvo, ki ta območja poseljuje. Na območju Geoparka je soodvisnost geologije in biologije oz. geodiverzitete in biodiverzitete ter naravne in kulturne dediščine zelo močna.

Na potepu po najvišjih vrhovih Karavank najdeš ostanke morskih polžev, morskih lilij in celo ihtiozavrovih kosti, ki nam pričajo o bogatem življenju nekdanjega morja Tetis. Na dnu tega so pred milijoni let začele nastajati sedimentne kamnine, ki danes tvorijo večino površja Geoparka Karavanke. Tukaj je nekoč bruhal podmorski vulkan Smrekovec, na morskem dnu sta se »spoprijeli«
Jadranska in Evrazijska plošča. Pri tem sta iz morskega dna dvignili gmoto kamnin, ki danes tvorijo eno najdaljših gorskih verig – Alpe. Posledica njunega trka je več sto kilometrov dolga Periadriatska prelomna cona, ki poteka prav čez Geopark Karavanke in sega globoko pod njegovo površje. Geopark Karavanke se ponaša tudi s čudovitimi minerali, ki jih drugod po svetu le redko najdemo – oranžni wulfenit, rjavi dravit, beli kalcit, srebrni galenit, pogosto spregledan sfalerit, pa tudi živo srebro. Nekatere so pod Peco in Obirjem nekoč s pridom izkoriščali kot rudo, danes pa jih lahko občudujemo v muzejih. Površje, kot ga vidimo danes, se je oblikovalo v dolgih milijonih let, mogočne sile narave pa so oblikovale tudi izjemne kapniške jame na Obirju. Pokrajino so naselile edinstvene rastline, kot so Zoisova zvončnica, mesojeda rosika ali encijan. In končno so tukaj še domačini, ki živijo z naravo tako, da bodo te skrivnosti odkrivali še dolgo za njimi ...

V zadnjih letih smo partnerji Geoparka postavili precej nove infrastrukture, kot so infocentri v Mežici, Železni Kapli in Selah, številne nove predstavitevne točke v Topli, na Smrekovcu, v Bistrici, na Fridrihu, postavili nove zbirke v Koroškem pokrajinskem muzeju in na Lešah ter uredili dele pohodnih poti v Mežici in Globasnici. Z novimi pridobitvami smo dodatno popestrili našo ponudbo. Vzpostavili smo tudi dobro čezmejno sodelovanje med partnerji, kakor tudi med izobraževalnimi in vzgojnimi inštitucijami ter pričeli z aktivnostmi za turistično prepoznavnost območja kot celote.

Geopark Karavanke je od leta 2013 tudi član evropske in globalne mreže geoparkov pod okriljem UNESCO.

Več najdete na spletnih straneh:
www.podzemljepece.com in
www.geopark.com

mag. Suzana Fajmut Štrucl

PIRAMIDA NA VRHU SMREKOVCA – OD IDEJE DO NASTANKA

Lahko rečemo, da je bila piramida na vrhu Smrekovca zgrajena v preteklem tisočletju, natančneje v oktobru leta 1999. Ideja je nastala v glavah prijateljev Smrekovca in takratnih rednih obiskovalcev.

Ta planina je poleg tega, da je vulkanskega izvora, lahko dostopna, zelo obiskana v vseh letnih časih, izredno lepa razgledna točka s pogledom na okoliške gore, planine in doline.

Zato si je peščica prijateljev Smrekovca zamislila, da bi se spodobilo na vrhu narediti – izdelati ploščo, na kateri so označene strani neba in imena okoliških vrhov in krajev. Takšne plošče so na marsikaterem vrhu v Sloveniji in tujini. Le-te obiskovalcem gora omogočajo lažjo orientacijo ob razgledih na okolico. Gradnja objektov ni bila enostavna, saj do vrha ni speljane ceste. Za realizacijo projekta od ideje do uresničitve se je porabilo malo časa in kar nekaj ton materiala. Veliko pohodnikov se sprašuje, zakaj poleg valja, na katerem je nameščena plošča, stoji še zidana piramida.

V bližini takšnih plošč so postavljena še razna obeležja, kot so verski križi in podobno. Malo starejši planinci, ki so že kot otroci s starši obiskovali to planino, se spominjajo, da je nekoč v bližini vrha Rome stala lesena piramida oziroma lesen objekt, podoben piramidi. Ta objekt je takrat služil kot zatočišče pastirjem v primeru slabega vremena, ki so pasli živino na tem pogorju. Od tu je tudi ideja o izgradnji piramide. Ta danes služi za zavetrje, fotografiranje ...

Prijatelji Smrekovca

SODELAVCI IN POVEZANI Z NZ SMREKOVEC oz. bili VKLJUČENI V AKTIVNOSTI NZ SMREKOVEC

Gregor PETKOVNIK, st. (1941–2007)
– gozdni delavec in predsednik Sveta
KS Bele Vode

V času nastajanja Naravovarstvene
zveze Smrekovec je sodeloval že v
fazi ustanavljanja. Bil je aktivni član
1. Upravnega odbora NZ Smrekovec
v letih 2005–2008. Zaradi prezgodnje
smrti je bilo njegovo delovanje
prekinjeno, sočasno kot pri Milanu
Pogorelčniku.

Gregor PETKOVNIK, ml. – ljubiteljski
rezbar

Začel je rezbariti na Smrekovcu leta
2002. Njegove skulpture se nahajajo v
okolici Doma na Smrekovcu in v bližini
njegova doma v Belih Vodah. Ima tudi
precejšnjo zbirko doma. Poleg tega
izdeluje kažipote – krajevne smerne table.
Kot sam pravi, dela za svojo dušo. V letu
2015 načrtuje tudi osebno razstavo v
Mestni galeriji Šoštanj.

Foto: Jože Melanšek

Jože Mazej, p. d. Savinek – kmet iz Belih Vod

V času ustanavljanja NZ Smrekovec je bil vključen kot predstavnik lastnikov gozdov. Bil je aktivni član 1. Upravnega odbora NZ Smrekovec v letih 2005–2007, nato je bil na lastno željo razrešen.

Ivan Pudgar, st. (1914–2008) – Belovodčan, ljudski pesnik in pisec, amaterski kulturni delavec

Jože Melanšek

MOJE PLANINE

*Zame res ni lepšega kraja
kot gorski, planinski je svet,
kjer potok mi rož'ce napaja,
želim si jaz vedno živeti.*

*Tu ptički najlepše žgolijo
sredi planinskih livad,
iz spanja me zjutraj budijo,
poslušal jih vedno bom rad.*

*Prostrane čarobne planine,
Smrekovec in bližnje gore,
mogočno iz svoje višine
prijazno obkrožate me.*

*Naj v mestih ljudje se dušijo,
vdihevajo pline in smog,
gozdovi tu temni šumijo,
sem z njimi od mladih že nog.*

*Predrage ve moje planine,
za vas jaz življenje bi dal,
pognal sem jaz tu korenine,
med vami bom zmeraj ostal.*

POMLADANSKO CVETJE

*Že zima po malem od nas se poslavlja
in sneg trdovratno počasi kopni,*

*vsebolj se zelenje po logih obnavlja
in vsebolj po pomladi narava diši.*

*Glej, zvončki iz zemlje so zopet pognali,
se teloh v gozdovih je že razcvetel,
njih bodo cvetovi nam oznanjevali,
da čas je pomladni ponovno prišel.*

*Na vrtu narcise začele so gnati,
listje zeleno in cvet zopet nov,
ker hočejo hitro in znova nam dati
opojno dehtečih in zlahtnih cvetov.*

*Tam v gorski strmini in tam na pobočju,
pa resje v rdečem plašču žari,
nas vabi on k sebi, v njegovem naročju
nam srce se vedno dodobra sprosti.*

*Naj pisano cvetje to spet pomladansko
vzbuja v srcih nam dober polet,
ko vnovič poraja nam cvetje se sanjsko,
živimo življenje kot najlepši cvet.*

*Le pridi, le pridi, pomlad ti zelena,
te s cvetjem, zelenjem jaz gledal bi rad,
naj vendar že zgine odeja snežena,
pomlad jaz dočakal že silno bi rad.*

Foto: Lojze Gluk

Martina Pečnik Herlah

Martina Pečnik Herlah, po poklicu univerzitetna diplomirana geografinja, je kot velika ljubiteljica narave, planinka in domačinka vložila ogromno svojega časa in energije v različne aktivnosti za ohranitev Smrekovca.

V letu 2003 in 2004 je zasnovala in nato vodila projekt Ohranimo Smrekovec, po formalni ustanovitvi zveze pa je štiri leta izjemno delovno in zelo kakovostno opravljala funkcijo sekretarke zveze, kjer je poleg rednih administrativnih nalog vodila ali koordinirala večino strokovno-vsebinskih aktivnosti zveze. S svojo zavzetostjo je bila zgled vsem, ki so tako ali drugače sodelovali pri aktivnostih Naravovarstvene zveze Smrekovec. Po letu 2009 se je umaknila z vodstvenih položajev zveze, a je kljub temu s svojim strokovnim znanjem pomagala zvezi pri izvajanju različnih aktivnosti in projektov.

Bojan ROTOVNIK

Tomo Čonkaš – filmski ustvarjalec, sodelavec NZ Smrekovec v prvih letih; tudi sedaj prostovoljno sodeluje.

Sodelovanje z NZ Smrekovec

Moje druženje s Smrekovskim pogorjem se prepleta preko celega življenja. Posebej intenzivno sem začel doživljati naravo in ljudi v tem prelepem predelu ob snemanju filma Svet divjega petelina. Ob snemanju v vseh letnih časih, ponoči in podnevi, sem začutil naravo v vsej svoji prvobitnosti. To je bilo res intenzivno doživetje. Zliješ se z naravo, ko si tiho, se prikriješ, čakaš in opazuješ. Takrat postaneš del narave.

Ko me je leta 2005 Martina Pečnik (danes Herlah) povabila k izdelavi filma Zavzemi se za Smrekovec, sem se z veseljem odzval. Začutil sem, da bom delal z ljudmi, ki so pravi entuziasti (navdušenci). Zavzeli so se, da se narava okoli nas ohranja in to poslanstvo želeli prenesti na mlade. Takrat sem spoznal ljudi, ki so sodelovali v Naravovarstveni zvezi Smrekovec in so preko mentorjev

pritegnili veliko mladih iz osnovnih šol iz Šoštanja, z Ljubnega ob Savinji in iz Črne na Koroškem. Nepozaben je bil dan, ko so vsi ti mladi prišli na Smrekovec in so tu izvajali razne dejavnosti, ki so jih povezovala z naravo. Nekaj posebnega je bil poligon z zavezanimi očmi, kjer so otroci z drugimi čutili zaznavali naravo okoli sebe. Ves trud odličnega programa je bil na koncu dneva poplačan, ko so mentorji videli v otroških očeh lesk, ki je sporočal, da so nad zbližanjem z naravo navdušeni tudi oni. Vem, da jim bo to spoznanje ostalo za celo življenje. Tudi meni! In ko sem pred kratkim delal predstavitveni film Mozaik doživetij – Savinjska in Šaleška dolina, sem seveda vanj vključil kar precej posnetkov Smrekovca in njegove okolice. Vsem entuziastom (navdušencem), ki sodelujete pri Naravovarstveni zvezi Smrekovec, želim veliko užitkov in uspehov pri ohranjanju in ozaveščanju vašega plemenitega poslanstva z željo, da Smrekovec »zavzame« še čim več ljudi. Srečno!

Tomo Čonkaš

dr. Miran Čas (1952–2015) – doktor znanosti, gozdarski strokovnjak, ekolog, športnik, športni delavec

Bil je povabljen k sodelovanju za Zbornik NZ Smrekovec 2015.

V tem času sva izmenjala dve pismi in med drugim mi je odgovoril naslednje: 4. 11. 2014: »Lepa hvala, vesel sem tvojih želja. Pravkar sem se vrnil z jage kot lovski gost na Krimu pri Ljubljani. Bilo je lepo, počutim se dobro, gre mi na bolje. Najprej pa smo imeli sejo strokovno znanstvenega sveta LZS. Najraje pa grem na naš Smrekovec.«

25. 12. 2014: »Tudi jaz Vama želim lepe praznike ter zdravja in vse dobro v novem letu, pa veliko razvedrila v dobrih družbah v planinah. **Ohranimo Smrekovec, kar se še da, in sprejmimo akcije za sonaravno rabo in revitalizacijo prostora.**«

27. februarja 2015 smo se poslovili od njega na pokopališču v Podkrajju pri Velenju.

Jože Melanšek

Foto: Franc Maršnjak

MILAN POGORELČNIK

(1958–2007)

Milan Pogorelčnik je bil v letih 2005–2007 član Upravnega odbora Naravovarstvene zveze Smrekovec, predlagan s strani PD Šoštanj.

Po poklicu uni. dipl. inž. gozdarstva, vodja krajevne enote Zavoda za gozdove v Šoštanju se je v delo zveze aktivno vključeval pri praktičnih rešitvah na terenu, kot so ukrepi za umiritev motoriziranega prometa na Smrekovcu, postavitev obveščevalnih tabel na Smrekovcu, pri drugih praktičnih ukrepih za varovanje okolja in z opozarjanjem na ključne dejavnike nevarnosti ogrožanja narave na Smrekovcu, saj je bil tam tedensko prisoten. V prostem času je bil vsestranski športnik in vodnik PZS pri PD Šoštanj. S svojim raznolikim

pogledom na varovanje narave in koriščenjem naravnega okolja kot gospodarskega, rekreativnega subjekta je njegovo mnenje vedno veliko štel med prijatelji, znanci, lastniki gozda in v strokovnih krogih, saj je znal v svojih mnenjih najti rešitve, ki so vedno naletele na zelo široko soglasje.

Konec leta 2007 se je tragično končala njegova življenjska pot. V spominu nam bo vedno ostala njegova podoba, njegov močan glas in veselje, ki ga je delil z nami. Prijatelji se ga vsako leto spomnimo tudi na spominskem pohodu Po Šilijevih vlakah, ki vodi po njemu najljubših poteh na Smrekovec.

Matej Kortnik

ODŠLA JE ... V SPOMIN IRENI BRLOŽNIK

(17. 2. 1947–17. 3. 2014)

*» Vse, kar sem dosegel, sem dosegel z nepopustljivimi naporimi lastnih sil in borbenosti. Nič mi ni bilo darovano!«
prof. Gustav ŠILIH*

Jože MELANŠEK

Težko je pisati o človeku, ki je živel bolj bogato in delovno življenje kot večina ljudi. Rekli so mi: »Napiši ti, ki si jo dobro in dolgo poznal, še iz mladosti.« Drži, najine starše so družili podobni interesi, poleg tega so bili družinski tovariši in prijatelji. Poznal sem jo tudi z mentorskega tečaja in tečaja za mladinske vodnike pri PZS v Vratih, bila je pri mojem 12-letnem predsednikovanju PD Velenje, ona podpredsednica in jaz član v UO NZ Smrekovec. Irena je sodelovala v

organih NZ Smrekovec vse od leta 2007 kot članica nadzornega odbora, upravnega odbora in predsednica NZ Smrekovec.

V glavi mi brodirajo neštete, skupaj dorečene zamisli, izmenjana elektronska sporočila, telefonski in osebni razgovori in tako naprej.

Zato sem razmišljal, kaj in kako strniti misli, da bo dovolj za vse tisto, kar smo izgubili ... Odločil sem se, da povzamem bistvene stvari njenih značajskih lastnosti in Irenine vsestranske dejavnosti, ki so jih lepo povzeli njeni planinski tovariši oz. sopotniki: Janez BIZJAK, bivši načelnik Komisije za varstvo gorske narave pri Planinski zvezi Slovenije in bivši direktor Triglavskega narodnega parka, Andrej KUZMAN, podpredsednik

in tudi bivši predsednik Planinskega društva Velenje, ter na željo svojcev njen svak Drago Karl SEME. Vsi trije so mi prijazno dovolili, da povzamem izvlečke njihovih spominskih misli in da skušam združiti vse v celoto. Če bi želel na kratko povedati, ne bi dosegel to, kar je bila moja želja: prikazati Ireno kot vsestransko osebnost, ki je močno povezovala izkušnje iz narave – gora z dolinskimi problemi ter tako premagovala težave. Izginil bi tisti njen žar in njena volja do dela in življenja. To pa je tisto, kar želimo ohraniti za naše zanamce, ki bodo lahko iz vsega tega črpali neusahljivi vir volje in moči!

Ko se je Irena upokojila, si je našla svoj drugi »šiht«: prostovoljno delo. Kot presojevalka ISO standardov se je odločila, da tako pomaga urejati zadeve na področju varstva okolja in narave. V današnjem načinu življenja je to težko razumeti in izbrati misli tako bogate Irenine dejavnosti, predvsem tistih prostovoljnih del nerazdružljivega planinsko-naravovarstvenega delovanja, in skušati odgovoriti na tista pogosto postavljena vprašanja: zakaj ravno ona, ki je veliko premagala v življenju, ni zmogla preseči težke bolezni!

»In potem pride čas, ko zmanjka besed, pa čeprav je tišina tako ubijajoča ...«
(Ivč KOTNIK)

In kako so razmišljali, zapisali in sporočili:

Janez BIZJAK

Tako kot je živela, tako je tudi odšla. Tiho, skromno, skoraj neopaženo in brez prikrivanja svoje hude bolezni. Sredi lanskega decembra (2013) sva si po

telefonu še izmenjala novoletne želje in takrat je mimogrede dodala, da se ji je stanje poslabšalo, ampak vseeno še upa. Tudi drugi smo bili prepričani, da ji bo tokrat uspelo premagati svojega zahrbtnega sopotnika, tako kot pred časom.

Ko smo se konec leta 2010 sestali člani Komisije za varstvo gorske narave (KVGn) pri PZS v novi sestavi, je bila Irena takrat predsednica Naravovarstvene zveze Smrekovec in vodja odbora za VGN pri Savinjskem meddruštvenem odboru planinskih društev. Bila je ena od treh v KVGn, ki so predstavljale kontinuiteto dela prejšnje KVGn. Takrat sem jo spoznal tudi osebno, vedel pa sem, da ima za seboj dolgoletno delo na področju varstva okolja in narave. Po izobrazbi kemičarka je vse od leta 2000 v okviru SIQ sodelovala pri presoji sistemov ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001. Naši prenovljeni komisiji je s trezno, pomirjevalno in konstruktivno besedo, z odličnim poznavanjem razmer v planinski organizaciji ter z izkušnjami in delom v prejšnji komisiji pomagala pri nepričakovanih začetnih ovirah. Kadar so se iskrla nasprotna mnenja, je znala odločno in argumentirano podpreti temeljna naravovarstvena načela, ki so bila in so še osnovno vodilo in smisel dela KVGn. Svoje bolezni ni skrivala niti v njej iskala izgovora za pasivnost. Nasprotno, v stalnem aktivnem delu je našla priložnost, da odvrča svoje skrbi od črnih misli na nepredvidljivo prihodnost. V letih 2011–2012 je zelo zavzeto sodelovala kot namestnica predstavnika PZS v mednarodni komisiji za varstvo gorske narave (KONSAR), ki deluje v okviru združenja planinskih organizacij (CAA).

V tem spominskem zapisu naj omenim le, da je bila Irena rojena v knapovski družini, zaposlena na oddelku za ekologijo v Gorenju, kjer je več let s svojo plemenito socialno občutljivostjo zastopala interese in pravice zaposlenih. Aktivna vodnica PZS in gorska stražarka ter varuhinja gorske narave. Čeprav je dobila številna priznanja in spominsko plaketo PZS, je ostala skromna v ozadju. Zadnjih deset let se je zavzeto posvetila predvsem delu na področju varstva gorske narave. V KVGN smo jo cenili kot odločno, zelo delovno in uspešno varuhinjo gorskega sveta. Zaslužila si je, da jo ohranimo v hvaležnem spominu!

*Objavljeno v Planinskem vestniku
štev. 5/2014*

Andrej KUZMAN

IRENI

*Dolgo smo hodili
skozi gozd in log,
ob njivah in čez trate
misleč na sestre, brate,
ki niso še vstopili
v naš planinski krog.*

*Ko pridemo pojoč
skoz zadnji sinji lok*

*neba med bori, odpre se nam dolina,
zelena mesečina, okoli nje pa gora se ob
gori kakor krona zablešči.
Kako nam ljub je sleherni grmiček,
prapro, mah,
stezica in vodica,
slap in bel oblak.
Prijatelji planinski,
kako je tu lepo –
te planine in nebo ...
In vse in vse je naše, naše, naše ...*

Ti stihi so iz drobne, Ireni tako ljube knjižice z naslovom Človek, gora, poezija in govore o Ireni. Tudi ona je na prvo mesto postavila človeka, sledila je ljubezni do gora, in končno – rada je imela poezijo. Stihi govore o njenem občutenju narave, o njeni ljubezni do gorskega sveta in o iskrenem prijateljstvu do vseh, s katerimi je družno usmerjala svoj korak v gore, v bližino zadnjih gnezd in prvih zvezd, kot pravi pesnik Oton Zupančič. Omenjenih knjižic je kupila Irena več, mnoge kot darilo bogatijo knjižno zbirko planinskih prijateljev, tudi sam sem ji hvaležen za svoj izvod. Sama je v zborniku, ki ga je pred petimi leti ob svoji šestdesetletnici izdalo Planinsko društvo Velenje, zapisala: »Lepota narave me je prevzela že v najnežnejših otroških letih ob občasnem bivanju ali pa na obisku materine rojstne hiše v Zgornjem Šaleku. Tja so nas vodili tudi nedeljski družinski sprehodi, na katerih sta starša znala svojim petim otrokom usmeriti pozornost na bujni gozd in žuboreči potoček poleti in na snežno bele kristale in ledene sveče pozimi. Izleti na Paški Kozjak ali na Goro Oljko ob prvomajskih in podobnih praznikih so bili pravo doživetje, dvodnevno potepanje po Pohorju pa nepozabno.« V študentskih letih je ob občasni vzponih na vrhove okoli Ljubljane skupaj s prijatelji sanjala, kako bo lahko ob nekoliko debelejši denarnici in boljši opreми osvajala tudi višje in bolj oddaljene vrhove. Prava iskrica ljubezni med njo in gorami pa je preskočila na zasneženih in s soncem obsijanih Durcah pod Raduho na njenem planinskem pohodu iz Belih Vod do Solčave v juniju 1970. Tega leta se je včlanila v PD Velenje in od takrat dalje

Foto: Franc Maršnjak

smo bili redni sopotniki na planinskih poteh in sodelavci pri najrazličnejših oblikah dejavnosti in vodenju društva. Leta 1980 je postala članica UO, postala planinska vodnica, leta 1990 pa za polnih šest let predsednica društva. Čas njenega predsedovanja so zaznamovale velike družbene spremembe, kot so osamosvojitve Slovenije, spremembe družbenega sistema in zakonodaje, vključno z zakonom o društvih. V tem obdobju je društvo štelu v povprečju 2500 članov, vsi tedanji odseki in sekcije po podjetjih in po KS so uspešno delovali. PD Velenje je bilo v letu 1992/93 nosilec organizacije tečaja za planinske vodnike, ki sva ga vodila z Ireno in s katerim je naše društvo dobilo 18 novih vodnikov, izmed katerih so mnogi aktivni še

danes. V letu 1992 je bila pobudnica ustanovitve kluba vodnikov PD Velenje, iz katerega je zrastel odsek za izletništvo in vodništvo. Le-tega je štiri leta tudi vodila. Ob izteku njenega mandata je bil ustanovljen še markacijski odsek. Svoje plodno delo je nadaljevala kot podpredsednica društva vse do lanskega leta, ko je postala njena bitka z boleznijo vedno bolj neizprosna. Pa vendar je še lani sodelovala v pomladni očiščevalni akciji na Kožlju, meni pa je bila v izjemno pomoč pri organizaciji lanske Odprte planinske šole, pri kateri je vsa leta sodelovala in jo dve leti tudi vodila.

Bila je planinska vodnica, ki je vedno skrbela, da se sicer klenu in varni korak tudi ustavi, ko oko najde podobo, ob

kateri duša od lepote zavriska. Kot gorski stražar se je v zadnjem desetletju intenzivno posvetila varstvu gorske narave. Bila je načelnica Odseka za varstvo gorske narave pri PD Velenje, vodja istoimenskega odbora pri Savinjskem meddruštvenem odboru ter članica Komisije za varstvo gorske narave pri PZS. Naravovarstvena zveza Smrekovec je z njeno smrtjo izgubila svojo predsednico, planinska sekcija Dobrač s Konovega pa svojo ustanovno članico. Bronasti, srebrni in zlati častni znak ter častna spominska plaketa PZS pričajo o njenem obsežnem, prizadevnem in uspešnem delu.

Leta in leta smo skupaj ubirali hribovske stezice, skupno preživeli toliko lepih trenutkov, toliko sončnih uric ter na vrhovih delili skupno radost, da hočemo, da zmoremo ...

V naše življenje ljudje vstopajo in tudi iz njega odhajajo. Vsi pustijo sledove in spomine, ki v nas živijo dalje. Vendar se nam nekateri vtisnejo v srca in duše globlje in močnejše, njihova pozitivna energija tudi nas plemeniti, vplivajo na nas, da tudi sami postanemo boljši. Eden takih je zagotovo bila Irena. Skromna, mirna, delovna, ki je živela z naravo, z gorami in s planinskim društvom vse dokler je zmogla. Preko računalnika sva bila povezana tudi kasneje, ko ji bolezen ni več dopuščala stikov s planinskimi prijatelji. Veselila se je naših uspehov, bila v mislih z nami na izletih in bila pripravljena dati še kakšen koristen nasvet. Ko pa sem na enega takih nasvetov v zvezi z Odprto planinsko šolo pred kakšnim ducatom tednov zaman čakal in čakal in vedel, da bi ga dobil, če bi ga zmogla, sem spoznal kruto resnico, da nas zapušča

in da jo izgubljam. To spoznanje mi je tudi za nekaj časa ohromilo voljo in elan za letošnjo planinsko šolo.

Prepričan sem, da so pomladne sapice na dan njenega pogreba bile dovolj močne, da so del njenega raztresenega pepela ponesle tudi visoko gor v naš in njen planinski svet. Mi pa jo ohranimo v spoštljivem spominu in ostanimo ji neizmerno hvaležni, da smo bili njeni planinski prijatelji!

*Poslovilni govor na pogrebu
21. marca 2014*

Drago Karl SEME (Irenin svak)

21. marec 2014

Spoštovane in spoštovani!

Hvala vsem v imenu družine in mojem imenu za izrečene izraze sožalja in hvala, da ste prišli na zadnje skupno SLOVO od naše IRENE.

V besedo na zadnjem skupnem slovesu je težko ujeti njeno dušo, ki se je globoko vtisnila v naša srca in v spomin, ter izpostaviti vso njeno iskreno ljubezen do narave in ljudi, vsa njena prijateljska dejanja in vsa tista, ki jih bomo za vedno v svojih srcih nosili s seboj.

Vsak izmed nas se bo Irene spominjal takšne, kot jo je poznal ...

Danes ste z nami tudi sodelavke in sodelavci, ki ste skupaj preživeli veliko časa na delu v Gorenju. Irena je bila kemik, bila je dosledna, strokovna, razumevajoča in velika borka za delavske pravice. Bila je dolgoletni vodja čistilne naprave odpadnih vod. Opravljala je delo v oddelku ekologije in bila aktivni udeleženec pri sanaciji Gorenja v času prisilne uprave ter večletna članica sveta delavcev in predstavnica zaposlenih v prvem nadzornem svetu.

Za uspešno delo je prejela več priznanj in državnih odlikovanj, naj omenim samo medaljo zaslug za narod s srebrno zvezdo.

Tudi v času, ko je bila upokojena, ni znala mirovati: bila je družbeno-politična aktivistka, zaupali so ji odgovorne naloge na občinskem in državnem nivoju.

Vse življenje se je učila in s svojim bogatim strokovnim znanjem sodelovala v skupini presojevalcev SIO. Pomagala je mnogim podjetjem in obrtnikom pri dvigu kakovosti.

Bila je prvi od petih otrok mame Ljudmile in očeta Adolfa Brložnik iz Velenja. Odraščala je v lepem okolju na obrobju mesta Velenje v KS Šmartno ob gozdu posebnega pomena, ki so mu domačini dali ime Hrastovje. Bila je odlična učenka.

Sama si ni ustvarila svoje družine. Njena družina je bila Brložnikova rojstna družina, njeni otroci so bili nečakinje in nečaki, ki jih je vodila v planine in naučila prvih korakov v ta čudoviti svet gora. Njen družinski krog se je z leti širil. In nastala je njena velika družina prijateljic in prijateljev, sodelavk in sodelavcev na vseh področjih njenega življenja in dela. Zato nikoli ni bila sama.

Nikoli se ni želela utesnjevati. Zato je jeseni v letu 2013 dejala:

»Obiskala sem svoje na pokopališču v Podkraju. Po ogledu prostora za posip sem začutila v sebi nek mir in svobodo. V trenutku me ni bilo več strah umreti. Saj boste storili tako?«

Uresničili smo njeno željo. V svojih mislih in srcih, ohranimo spomine nanjo. Pogrešali jo bomo.

*Poslovilni govor na pogrebu
21. marca 2014*

*Smrekovec 31. 5. 2014: Zasaditev drevesa –
Cemprin v spomin Ireni.*

VERSKA ZNAMENJA NA SMREKOVCU

Na različnih poteh na Smrekovec se nahajajo posamezna verska znamenja – kapele. Ker so dobre orientacijske točke, so zabeležena tudi na planinskih in drugih kartah. Z dovoljenjem avtorice Špele JANEŽIČ sem iz njene knjižice »ZNAMENJA V BELIH

nekoč raztezalo več stavb, ki so jih obkrožale mogočne brloške lipe. Kapela je bila obnovljena leta 1994 in je krita s skodlami. Okoli tega posestva je več zgodb, zapisanih v knjižici imenovane avtorice na straneh 68–70*.

Foto: Jože Melanšek

VODAH in kar se je okoli njih dogajalo« naredil nekaj izvlečkov. Izbral sem gornjebroško kapelo na poti iz Belih Vod mimo Luka in Zgornjega Brložnika na Smrekovec, kapelo na Tolstem vrhu, ki je bila obnovljena leta 2014, na poti s Slemena preko Kramarice.

GORNJEBRLOŠKA KAPELA stoji ob planinski poti na Smrekovec, na opuščeni višinski kmetiji p. d. Zgornji Brložnik, na isti nadmorski višini kot Sv. Križ (1040 m). Nad kapelo se je

ZNAMENJE – KAPELA SV. ROKA NA TOLSTEM VRHU stoji ob planinski poti s Slemena na Smrekovec, JZ od Tolstega vrha (1185 m). Tod mimo je šla nekoč pot s Štajerske na Koroško – iz Belih Vod v Črno na Koroškem. Kapela je zidana, nihče pa ne ve, kdaj in zakaj je bila postavljena. Avgusta 2014 je bila obnovljena in posvečena. Lastnik je p. d. Senovršnik – Janko Mazej. Širši opis je v omenjeni knjižici, na straneh 56–57*.
* Špela Janežič, ZNAMENJA V BELIH VODAH in kar se je okoli njih dogajalo.

KAPELA NA KRAMARICI (1124 m) stoji na glavnem prehodu s Štajerske na Koroško – iz Šoštanja, preko Belih Vod v Črno na Koroškem, ob bivši deželni meji med Štajersko in Koroško. Ob kapeli je spomenik NOB, kjer so padli 4 borci XIV. divizije. Kapela je bila obnovljena leta 2002 in krita s škodlami. Širši opis o vrsti okoliških značilnosti in dogodkov je v omenjeni knjižici, na straneh 70–76*.

KAPELICA SV. CIRILA IN METODA NA KOMNU

KAPELA NA KOMNU stoji 200 m J od vrha Komna (1684 m)

Na širokem pobočju, pod vrhom 1684 m visokega ugaslega vulkana Komna, ki leži na štajersko-koroški meji, med Ljubnim in Črno na Koroškem, s pogledom proti Ljubnemu in Savinjski dolini, stoji kapelica, posvečena svetima bratoma Cirilu in Metodu, slovanskima apostoloma.

Morda samo zaradi tega ali pa tudi zaradi tega, ker so to goro tekom zgodovine obiskovali kot pastirji, lovci, nabiralci gozdnih sadežev, olcerji, romarji na poti k Sv. Križu nad Belimi Vodami ali po trgovskih poteh v Črno na Koroškem in v sedanjem času kot ljubitelji gora, so se verni ljudje odločili, da bodo v tej božji lepoti postavili kapelico v zahvalo nekomu nad nami, za vse lepo in dobro, ki nam je bilo dano. Prvo kapelico so postavili že pred

Ljubenci leta 1930 na poti k sv. Križu

Citat Viktorja Petkovška nam o tej gori pove vse: »Tako čudovite gore še nisem videl, kot je Komen ob sončnem popoldnevu. Na vrhu sede se koplješ v najčistejšem zadovoljstvu in ne veš, kaj ti je bolj pri srcu, ali drobna lepota v bližini, razkošno razsuta preko livad, ali veličastne daljave, kjer pozdravljaš drage slovenske vršace na vseh straneh.«

letom 1914, postavila sta jo Konstancij Napotnik, po domače Drgovnik, in Jože Trbovšek, po domače Lomski. To znamenje je bilo leta 1975 požgano.

Kasneje je bilo postavljeno leseno znamenje, ki je zdržalo v uradni vlogi do leta 1987, sedaj pa še vedno stoji ob novi kapelici.

*Kapela med gradnjo, v ozadju Raduha
in Kamniške Alpe*

Leta 1983 je Župnijski urad Ljubno pod vodstvom župnika Martina Pušenjaka vložil na komite za gospodarstvo SO Mozirje prošnjo za gradnjo nove kapelice na temeljih 1975. leta požgane. Z velikim posluhom tedanjega vodstva občine se je leta 1984 pridobilo gradbeno dovoljenje. Že istega leta je trideset domačinov sodelovalo pri betoniranju temeljev. Leseno konstrukcijo je po načrtih Petra Požavka naredil leta 1986 Franc Pahovnik iz Krnice pri Lučah. S šiklni je kapelico pokril domačin Jože Brgles, po domače Kogovnik. Oltar je delo stilnega rezbarja Alojza Prepadnika iz Nazarij, relief sv. Cirila in Metoda pa je delo akademskega kiparja Staneta Jarma iz Kočevja. Blagoslovitev kapele je opravil škof dr. Franc Kramberger 30. avgust 1987. leta, ob sodelovanju velikega števila duhovnikov in domačinov. Bogoslužje se od takrat opravlja vsako prvo nedeljo v juliju in tretjo nedeljo avgusta.

Tako je kapela vzdržala vse do 18. oktobra

2014 leta, ko so obnovili dotrajane spodnje tramove in zamenjali nekaj šiklnov, ki jih je odtrgal udar strele v letu 2013, prav tako je bil obnovljen tudi strelvod.

Občani Ljubnega pod vodstvom idejnega vodje tega projekta dekana Martina Pušenjaka zgledno skrbijo za svojo duhovno in kulturno dediščino. Prav tako pa kapela nudi mimoidočemu popotniku skromno zavetje v slabem vremenu, ki bo sedaj za spoznanje boljše, kot je bila izkušnja, če zopet uporabim besede Viktorja Petkovška iz njegovega potepanja po teh planinah 1940. leta: »V nizkem jelševju naju je dohitela ploha, zato sva junaško spešila korak, nadejajoč se zavetja pri kapelici pod vrhom, kjer se je gnetla čreda ovac. Skromno znamenje pod vrhom Komna ni izpolnilo najinih pričakovanj in mokra sva nadaljevala pot.«

Kapelica danes

Pridite na Komen, ne bo vam žal!

Primož Budna, PD Ljubno ob Savinji

SKLEPNA MISEL – KAKO NAPREJ?

V Zborniku NAŠIH 10 LET, ki ste ga prebrali, ste lahko ugotovili raznoliko dejavnost posameznih članov (društev), vključenih v NZ Smrekovec, različne poglede, prizadevanja, dobre in slabe strani delovanja na področju Smrekovškega pogorja.

Naše načelo je, da dobro ohranimo, razvijamo in dopolnjujemo, slabo pa hitreje spreminjamo in odpravljamo. Prikazali smo le nekaj utrinkov tega časa, spoznali ste nosilne posameznike, ki živijo med vami v Mežiški, Savinjski in Šaleški dolini ter širši Sloveniji. Ti posamezniki niso samo nosilci naravovarstvenega ozaveščanja drugih na območju Smrekovca, ampak so vpeti tudi v druge obveznosti in dolžnosti v vsakdanjem dolinskem življenju.

Naš osrednji moto – cilj naše dejavnosti NZ Smrekovec ostaja tudi v bodoče OHRANIMO SMREKOVEC!

Zapisi v Zborniku so zbir dogodkov, prizadevanj in dokaz našega desetletnega naravovarstvenega prizadevanja na področju Smrekovškega pogorja.

Vse, kar se je dogajalo, je povzeto v kronološkem pregledu dejavnosti NZ Smrekovec. Avtorji posameznih prispevkov so bivši in sedanji odborniki ter sodelavci NZ Smrekovec, ki so vsak na svoj način, na svojem področju prispevali svoj delež za ohranjanje narave in spodbujali naravovarstvena prizadevanja vseh članov (društev), vključenih v NZ Smrekovec. Naj vas ne motijo različni pogledi in rešitve, ker vse vodijo k istemu cilju. Je pač tako: Smrekovec – cilj je eden, le pota do vrha so različna.

Na 3. razširjeni seji Upravnega odbora NZ Smrekovec in nato na 8. skupščini NZ Smrekovec 4. marca 2015 je bila potrjena misel: »Preiti je treba od forumskega dela med ljudi ...« v skladu s Programom dela za leto 2015 in naslednja leta.

Zbornik je dobro izhodišče, če hočete »analiza«, ocena stanja našega dela in tekočih nalog. Od tu naprej je potrebno samo nadaljevati in razvijati naša prizadevanja v naslednjem desetletju delovanja NZ Smrekovec, ob pomoči širšega družbenega okolja. Vsako okolje in čas prinašata svoja izhodišča, naše izhodišče je, da je prilagajanje potrebno po naravni – evolucijski poti.

Izkoristimo priložnost in nadaljujmo z delom naših predhodnikov, zbirajmo gradiva tudi naprej, kar nam bo dobro služilo tudi v naslednjem desetletju. Veseli bomo, če nas boste dopolnili in opozorili, če smo na kaj pozabili oz. zapisali nehote napak ...

Za doseganje takšne naravovarstvene kulture je potrebno vključiti širši krog ljudi vseh generacij: od vrtcev, preko osnovnih in srednjih šol do starostnikov. Na tem področju so nujna srečanja vnukov in starih staršev, ki s svojimi izkušnjami potešijo radovednost otrok. Naša prizadevanja morajo doseči naš cilj, da dejavnost postopno postane naravovarstveno gibanje. Sočasno vzgajajmo in izobražujmo sami sebe in to koristno prenašajmo na tiste, s katerimi sodelujemo.

Sporočila bi lahko bila tudi drugačna, saj vsak na svoj način doživlja življenje v naravi, vendar najbrž si vsak želi neokrnjeno naravo, kulturno obnašanje in gibanje povsod, tudi na Smrekovškem pogorju. Nekaj pa je skupnega: nismo samo občudovalci Smrekovca, ampak tudi njegovi varuhi, ki se trudijo za pozitivne naravovarstvene učinke in rešitve!

Zbornik izdajamo tudi zato, da z njim opozorimo, kje smo in kam naj gremo. Naravovarstvena gibanja zadnje čase niso muha enodnevnica, so sestavni del družbenega in civilnega življenja, z

namenom ozaveščanja vseh sodelujočih, in nujna dopolnitev mirnega doživljanja narave, tudi Smrekovškega pogorja. To je pomemben socialni in kulturni pojav civilne družbe sedanjega časa.

IN KAKO NAPREJ?

Sledimo sporočilu pokojnega dr. Mirana Časa in ga razvijajmo:

»OHRANIMO SMREKOVEC, kar se še da, in sprejmimo akcije za sonaravno rabo in revitalizacijo prostora!«

Jože MELANŠEK

HVALA PODPORNIKOM

Občina Črna na Koroškem

Krajevna skupnost Šoštanj

Občina Ljubno

Esotech d. d. Velenje

Občina Šoštanj

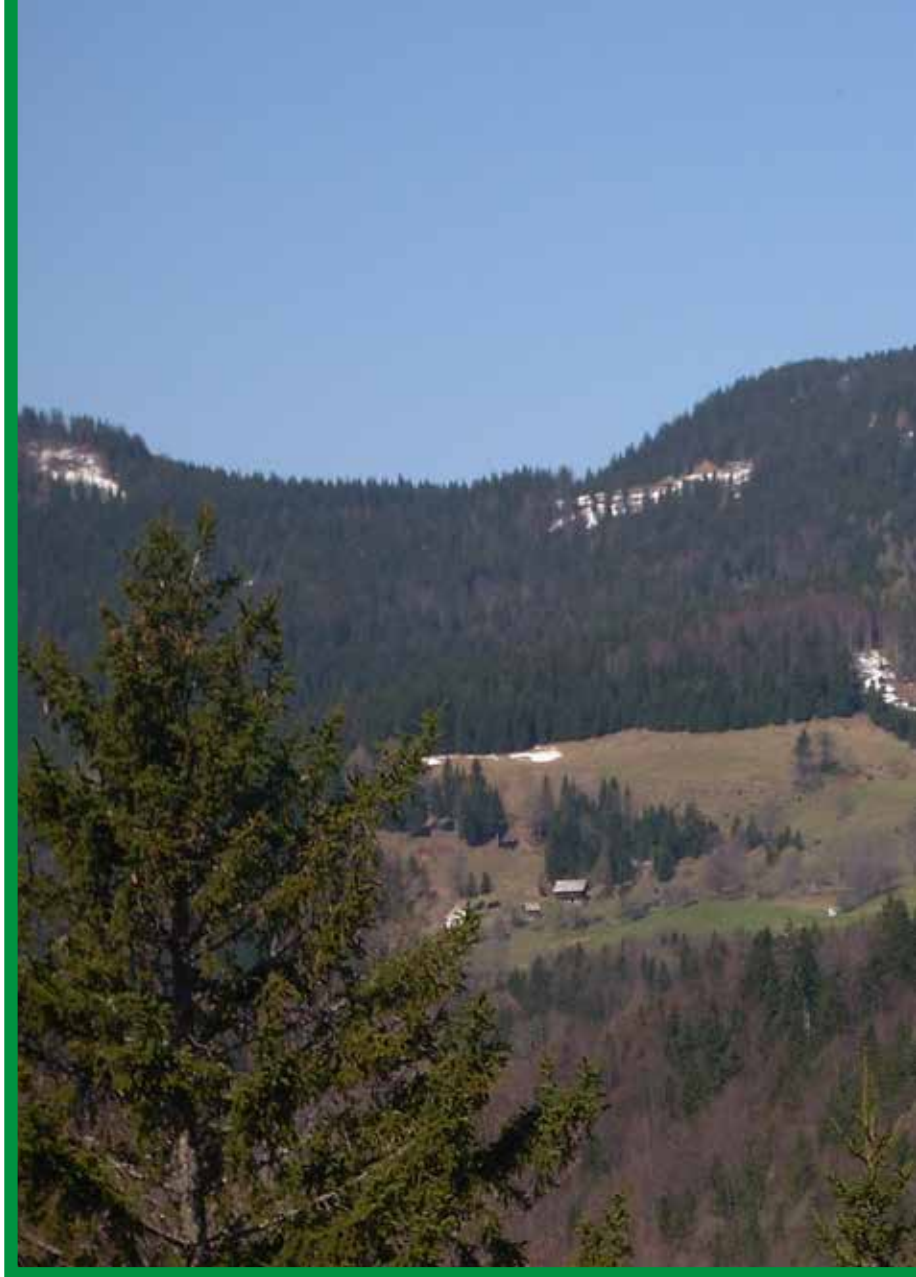
KLS d. o. o. Ljubno

Mestna občina Velenje

Veplas d. d. Velenje

»Nikoli ne smete dvomiti, da majhna, predana in prepričana skupina ljudi lahko spremeni družbo. Pravzaprav je nikoli ni spreminjalo nič drugega. (Margaret Mead, ameriška antropologinja (1901 – 1978)) Foto: Franc Maršnjak

Naravovarstvena zveza Smrekovec

www.smrekovec.net